CURS PRACTİC DE LİMBA TURCĂ

PRATİK TÜRKÇE KURSU

Emin Emel

CUPRİNS:

ALFABETUL LİMBİİ TURCE - TÜRK DİLİNİN ALFABESİ....4
Lecţia 2 ACCENTUL CİRCUMFLEX - İNCELTME VE UZATM A İŞARETİ....5
ACCENTUL - VURGU....6
FORMULE DE SALUT - SELÂMLAMALAR....6
ADIN NE?....7
ARMONİA SUNETELOR - SES UYUMU....7
LEGEA ARMONİEİ VOCALİCE – SESLİLERİN (ÜNLÜLERİN) UYUMU....7
ARMONİA VOCALİCĂ PALATALĂ BÜYÜK SESLİ (ÜNLÜ) UYUMU....7
ARMONİA VOCALİCĂ LABİALĂ – KÜÇÜK SESLİ (ÜNLÜ) UYUMU....8
Lecţia 3 BU NE? BU KİM?....9
CE ESTE? CİNE ESTE?....9
BU NE? BU KİM?....9
LEGEA ARMONİEİ CONSONANTİCE – SESSİZLERİN (ÜNSÜZLERİN) UYUMU....10
PREDİCATUL NOMİNAL LA TİMPUL PREZENT PERSOANA A III-a – EK EYLEMİN ŞİMDİKİ ZAMAN III. ŞAHIS TEKİLİ....10
Lecţia 4 NE VAR? NE YOK?KİM VAR? KİM YOK?....13
CUVİNTELE VAR Şİ YOK....14
Lecţia 5....15
PLURALUL - ÇOĞUL....15
NUMERALUL CARDİNAL - ASIL SAYILAR....16
NUMERALE NEHOTĂRĂTE - BELGİSİZ SAYILAR....17
RECAPİTULARE I - TEKRARLAMA I....18
Lecţia 6 NE YAPIYOR?....19
TİMPUL PREZENT - ŞİMDİKİ ZAMAN....20
CONJUGAREA TİMPULUİ PREZENT – ŞİMDİKİ ZAMANIN ÇEKİMİ....20
Lecţia 7 PROJE ENSTİTÜSÜ'NDE....24
PREDİCATUL NOMİNAL - EK FİİL....25
TİMPUL PREZENT AL PREDİCATULUİ NOMİNAL – EK FİİLİNİN ŞİMDİKİ ZAMANI....25
Lecţia 8....27
TİMPUL TRECUT DETERMİNAT - BELİRLİ GEÇMİŞ ZAMAN....28
Lecţia 9 KIYIDA....32
PREDİCATUL NOMİNAL LA TİMPUL TRECUT DETERMİNAT - EK FİİLİNİN BELİRLİ GEÇMİŞ ZAMANI....33
Lecţia 10 EV, EVİN, EVE, EVİ, EVDE, EVDEN....35
CAZURİLE - İSMİN HALLERİ....35
CAZUL NOMİNATİV - YALIN HAL....36
CAZUL GENİTİV - İLGİ HALİ....36
RECAPİTULARE II- TEKRAR II....38
Lecţia 11 NEREYE GİDİYORSUN?....41
CAZUL DATİV - YÖNELME HALİ....41
CAZUL ACUZATİV - YÜKLEME HALİ....42
Lecţia 12 NEREDE?....43
CAZUL LOCATİV - BULUNMA HALİ....43
PREDİCATUL NOMİNAL LA CAZUL LOCATİV - YERLİK HALİNDE EK EYLEM....44
CAZUL ABLATİV - ÇIKMA HALİ....46
Lecţia 13 NEREDE YAŞIYORSUN?....47
SONORİZAREA UNOR CONSOANE LA DECLİNARE....47
DECLİNAREA PRONUMELOR PERSONALE....48
Lecţia 14 NEYLE?....49
POSTPOZİŢİA İLE - İLE EKİ....50
Niçin …? … için.....50
Niçin …? … için ….....50
Lectia 15 EDA İLE METİN OKULA GİDİYORLAR....52
SUFİXELE APARTENENŢEİ - İYELİK EKLERİ....52

RECAPİTULARE III - TEKRAR III 54
Lecţia 16 DANIŞMA BÜROSUNDA 56
NUMERALE ORDİNALE - SIRA SAYILARI 57
SUFİXUL –LI -LI EKİ 58
SUFİXUL -SIZ-SIZ EKİ 58
Lecţia 17 AYŞE HANIMLA MEHMET BEY OPERAYA GİDECEKLER 59
TİMPUL VİİTOR CATEGORİC - GELECEK ZAMAN 60
Lecţia 18 KAHVALTI 62
İMPERATİVUL - EMİR KİPİ 63
Lecţia 19 BAVUL HAZIRLAMAK ZOR İŞ DEĞİL 65
CONJUNCŢİİLE NE …, NE …; HEM …, HEM …; YA …YA … 66
TEMEL RENK ADLARI PRİNCİPALELE CULORİ 67
OPERAŢİUNİ ARİTMETİCE DE BAZA – ESAS ARİTMETİK İŞLEMLER 67
Lecţia 20 YOLDA 68
AORİSTUL (TİMPUL PREZENT-VİİTOR) - GENİŞ ZAMAN 69
FORMAREA TİMPULUİ PREZENT-VİİTOR – GENİŞ ZAMANIN KURULUŞU 70
RECAPİTULARE IV - TEKRAR IV 72
Lecţia 21 Yağmur yağıyor. 73
TİMPUL PREZENT-VİİTOR (Continuare) - GENİŞ ZAMAN (Devam) 74
Lecţia 22 İYİ YOLCULUKLAR, FİKRİYECİĞİM ! 76
ADVERBUL - EDAT 77
Lecţia 23 PASAPORTLARINIZI VERİN, LÜTFEN 80
GRADELE DE COMPARATİE ALE ADJECTİVELOR – SIFATIN DERECELERİ 81
Lecţia 24 BÜKREŞ GEZİSİ 83
FORMA POSİBİLİTATİVĂ Şİ İMPOSİBİLİTATİVĂ A VERBULUİ –YETERLİK FİİLİ 85
Lecţia 25 İONESCU AİLESI İSTANBUL'DA 89
POSTPOZİŢİA EDAT 90
POSTPOZİŢİA KADAR - KADAR EDATI 90
POSTPOZİŢİA BAŞKA - BAŞKA EDATI 90
POSTPOZİŢİA BERİ - BERİ EDATI 91
POSTPOZİŢİA ÖN - ÖN EDATI 91
RECAPİTULARE V TEKRAR V 92
Lecţia 26 SAAT KAÇ? 93
ZAMANLA İLGİLİ SÖZLER 94
POSTPOZİŢİA ARKA - ARKA EDATI 95
POSTPOZİŢİA ÜST - ÜST EDATI 96
POSTPOZİŢİA ALT - ALT EDATI 96
Lecţia 27 ROMANYA'DA HANGİ DERSLER OKUNUYOR? 97
POSTPOZİŢİA YAN- YAN EDATI 98
POSTPOZİŢİA KARŞI - KARŞI EDATI 99
POSTPOZİŢİA DOĞRU - DOĞRU EDATI 99
POSTPOZİŢİA İÇ - İÇ EDATI 99
POSTPOZİŢİA DIŞ - DIŞ EDATI 100
POSTPOZİŢİA ARA - ARA EDATI 100
Lecţia 28 HAZIRELBİSE MAĞAZASINDA 102
TİMPUL TRECUT NEDETERMİNAT - BELİRSİZ GEÇMİŞ ZAMAN 103
Lecţia 29 MARANGOZ 106
PARTİCİPİUL - SIFAT- FİİL 107
Lecţia 30 PAZARDA 110
PREDİCATUL NOMİNAL LA TİMPUL TRECUT NEDETERMİNAT 112
RECAPİTULARE VI - TEKRAR VI 115
Lecţia 31 Mesleğiniz ne? 117
MODUL CONJUNCTİV - İSTEK KİPİ 119
Lecţia 32 İSTASYONDA 122
MODUL CONDİŢİONAL- OPTATİV - DİLEK – ŞART KİPİ 123
Lecţia 33 KAZA 125
GERUNZİUL - ZARF- FİİL 127
Lecţia 34 SATRANÇ 129
GERUNZİU (Continuare 1) - ZARF-FİİL (Devam 1) 130
Lecţia 35 ATASÖZLERİ 133
GERUNZİU (Continuare 2) - ZARF-FİİL (Devam 2) 135
RECAPİTULARE VII - TEKRAR VII 138

TEXTE SUPLİMENTARE - EK METİNLER 140
İNSANIN VÜCUDU 141
NEFES ALMA 141
BESİNLER. SİNDİRİM ORGANLARI 141
İKLİM DENGESİ 142
BUGÜN NEREYE GİDELİM? 142
ANTİK TİYATRODA 142
MEVLÂNA'NIN FELSEFESİ 143
İSTEKLER BİR DİLLER AYRI 144
İYİ İNSANLARA OLAN İHTİYAÇ 144

ALFABETUL LİMBİİ TURCE - TÜRK DİLİNİN ALFABESİ

Alfabetul limbii turce contemporane se bazează pe cel latin şi conţine următoarele litere: Aa, Bb, Cc, Çç, Dd, Ee, Ff, Gg, Ğğ, Hh, Iı, İi, Jj, KK, Ll, Mm, Nn, Oo, Öö, Pp, Rr, Ss, Şş, Tt, Uu, Üü, Vv, Yy, Zz

Toate literele se citesc în orice poziţie şi numai într-un fel. Excepţie face litera Ğğ care nu se pronunţă.
Literele care deosebesc alfabetul turc de cel român sunt următoarele: Cc, Çç, Gg, Ğğ, Iı, Kk, Öö, Üü, Yy

Cc – se citeşte ca litera g din alfabetul român urmat de e şi i ca de exemplu în cuvintele: geantă, gingaş.
cam (djam) - geam
ceviz (djevìz)- nucă
cuma (djumà)- vineri
cilt (djilt) – 1. piele.2. ten. 3. volum

Çç – se citeşte ca litera c, din alfabetul român urmat de e şi i, ca de exemplu în cuvintele: centru, cinema.
çekiç (cechìci)- ciocan
çiçek (cicèc) - floare
çekmece (cecmedjè) – sertar
çocuk (ciodjùc) – copil

Gg – în orice poziţie se citeşte g .
gazete (gazète) – ziar
gemi – (ghemì) – nava
sevgi (sevghì) – dragoste
vergi (verghì) – impozit

Ğğ – acestei litere i se spune în limba turcă yumuşak g (iumuşàc g). În limba română apare sub denumirea de g mut. Se scrie numai după vocale. În pronunţarea de astăzi a dispărut, dar cu toate că alfabetul turc contemporan este fone-tic, ea continuă să apară ca semn pentru a arăta că vocala care stă înaintea ei se pronunţă mai prelungit.
dağ (da:) – munte
iğne (i:nè) – ac
eğlence (e:lendjè) – distracţie
oğlan (o:làn) – băiat)

Iı – se citeşte precum litera î românesc
ılık (îlîc) – călduţ
balık (balîc) – peşte
kaşık (caşîc) – lingură
ışık (îşîc) – 1. rază. 2. lumină

Kk –este singura literă care corespunde sunetului şi literelor c sau k.

kalem (calèm) – creion
kırk (cîrc) – patruzeci
bakış (bacîş) – privire
kapı (capî) – uşă

Öö – corespunde cu ö din germană sau cu eu din franceză. Se pronunţă prin rotunjirea mai pronunţată a buzelor decât la o, iar poziţia limbii este mai apropiată de palatul dur decât la rostirea lui o.
ödev (ödèv) – 1. datorie; 2. sarcină; 3. temă
göl (göl) – lac
dört (dört) – patru
göz (ghöz) – ochi

Üü – corespunde cu ü din germană şi cu u din franceză. Se rosteşte prin rotunjirea ponunţată a buzelor. Limba este mai apropiată spre cerul gurii decât la u.
üzüm (üzüm) – strugure
ütü (ütü) – fier de călcat
gül (gül) – trandafir
sözlük (sözlüc) – dicţionar

Yy – se rosteşte ca sunetul i din cuvintele româneşti: ied, iepure. Corespunde sunetului j din germană şi y din engleză.
yardım (iardîm) – ajutor
yedi (iedì) – şapte
ayı (aiî) – urs
yay (iai) – arc

Lecţia 2 ACCENTUL CİRCUMFLEX - İNCELTME VE UZATM A İŞARETİ

Acest semn se pune deasupra literelor a , i , ü, respectiv avem literele â , î , û şi arată că aceste vocale se rostesc mai prelungit în poziţia anterioară, influenţând şi consoanele din jurul lor. Trebuie să facem deosebire între literele â , î , û şi grupele de litere ağ , iğ , ûğ . Grupele de litere ağ, iğ, üğ se rostesc prelungit şi în poziţia normală, iar literele, â, î, û, repetăm, se rostesc prelungit şi în poziţia mai anterioară.

Ââ kar (car) – zăpadă
kâr (chia:r) – câştig, profit

hala (hàla) – mătuşa din partea tatălui
hâlâ (ha:la:) - încă

rüzgâr (rüzghia:r) – vânt
selâm (sela:m) – 1. salut; 2. compliment
lâle (la:le) – lalea
lâstik (la:stìc) – 1. elastic; 2. cauciuc

Îî ilmî (ilmi:) – ştiinţific
insanî (insani:) – omenesc
manevî (manevi:) – spiritual
adlî (adli:) – juridic

Üû sükût (süchiü:t) – linişte

mahkûm (mahcü:m) – condamnat
üslûp (üslü:p) – stil
hükûmet – guvern

ACCENTUL - VURGU

Accentul în limba turcă cade, în general, pe ultima silabă a cuvântului.

güzel (ghüzèl) - frumos
dolap (dolàp) – dulap
yavaş (iavàş) – încet
yedi (iedì) – şapte

Excepţii: 1. În cuvintele împrumutate din alte limbi şi care sunt alcătuite din două silabe, accentul cade pe prima silabă:

balo (bàlo) – bal
posta (pòsta) – poştă
kablo (càblo) – cablu
banka (bànka) – bancă

Şi în denumiri geografice alcătuite din două silabe, accentul cade tot pe prima silabă:

Bükreş (Bùkreş) – Bucureşti
Paris (Pàris) – Paris
İsveç (Ìsveci) – Suedia
Norveç (Nòrveci) – Norvegia

2. În cuvintele constituite din trei sau patru silabe, accentul cade, în general, pe penultima silabă:

komposto (compòsto) – compot
termometre (termomètre) – termometru
Romanya (Romània) – România
Almanya (Almània) – Germania
İngiltere (İnghiltère) – Anglia
Köstence (Cöstèndje) – Constanţa

3. La unele denumiri geografice alcătuite din patru silabe, accentul cade pe a doua silabă.

Anadolu (Anàdolu) – Anatolia
Kastamonu (Castàmonu) – Castamonu

4.Excepţii, unde accentul cade pe ultima silaba:

Bulgaristan-Bulgaria
Hırvatistan (Hârvatistan) -Croaţia

FORMULE DE SALUT - SELÂMLAMALAR

Günaydın! (Günaidîn!) – Bună dimineaţa!
İyi sabahlar! (İi sabahlàr) – Bună dimineaţa!
İyi günler! (İi ghünlèr!) – Bună ziua!
İyi akşamlar! (İi acşamlàr) – Bună seara!
Merhaba! (Mèrhaba!) – Salut!
İyi geceler! (İi ghedjelèr!) – Noapte bună!

Forma de salutare Hayırlı geceler! (Haiîrlî ghedjelèr!) – Noapte bună! are ca răspuns tot: Hayırlı geceler! sau Hayıra karşı! -Noapte bună!
La despărţire, în general, se salută în felul următor:
Primul care salută: - Hoşça kalın! (Hoşcià calîn) – La revedere!
Cel care răspunde: - Güle güle! (Gülè gülè!) – La revedere!

Sau : - Allah'a ısmarladık (Allah'à îsmarladîc!) - La revedere!
Ad litteram: V-am lăsat în paza Domnului!
Răspunsul este tot: - Güle güle!
În prezent la plecare sau despărţire se mai folosesc: -İyi günler!- İyi geceler!

ADIN NE?

Adın ne? (Adîn nè?) – Cum te cheamă?
Adınız ne? (Adînîz nè?) – Cum vă cheamă?(dvs)
İsminiz ne? (İsminiz nè?) – Cum vă numiţi?(dvs)
İsminizi söyler misiniz, lütfen? (İsminizì söylèr misiniz, lütfen?) -Vă rog, îmi spuneţi numele dumneavoastră?
Metin: - Adım Metin Güven.(Adîm Metin Güvèn) -Numele meu este…
Eda : -Adım Eda Güven. (Adîm Edà Güvèn)
Metin: - Annem Ayşe Güven (Annèm Aişè Güvèn).-Mama mea…,Ba-
bam Mehmet Güven. (Babàm Mehmèt Ghiuvèn) -Tatăl meu …
Eda: - Siz kimsiniz? (Siz chìmsiniz?) -Dvs. cine sunteţi?
Öğretmen: - Ben öğretmenim. (Ben ö:retmènim.) -Eu sunt cadru didactic. O öğrenci (O ö:rendjì) -El este elev (student).

ARMONİA SUNETELOR - SES UYUMU

Specificul foneticii limbilor altaice constă în exisenţa armoniei sunetelor. Având în vedere că limba turcă este o limbă aglutinantă, însuşirea acestei legi este foarte importantă. Sufixele au câte două, patru sau opt variante. Alipirea lor la rădăcină /temă se face conform legilor fonetice de bază, şi anume:
Legea armoniei vocalice;
Legea armoniei consonantice.

LEGEA ARMONİEİ VOCALİCE – SESLİLERİN (ÜNLÜLERİN) UYUMU

Conform acestei legi vocalele dintr-un cuvânt şi sufixele pe care le primesc sunt identice sau asemănătoare. La rândul său această lege cuprinde:

Armonia vocalică palatală;

Armonia vocalică labială.

ARMONİA VOCALİCĂ PALATALĂ BÜYÜK SESLİ (ÜNLÜ) UYUMU

După locul de articulare cele opt vocale în limba turcă : a , e , ı . i , o , ö , u , ü se împart în:
posterioare: a , ı , o , u:

anterioare: e , i . ö , ü

Exemple de armonie vocalică palatală:

ağaç (a:àci) - copac
çocuk (ciodjùc) - copil
akıl (acîl) - minte
okul (ocùl - şcoală
ekmek (ecmèc) - pâine
öğrenci (ö:rendjì) - elev, cursant, student
güzel (ghüzèl) - frumos
deniz (denìz) - mare, s.

Sufixele care se adaugă la derivare, declinare, conjugare sunt cu vocale identice sau asemănătoare. Deci, rădăcina determină aspectul fonetic al cuvântului.

okul (ocùl) - şcoală	okullar (ocullàr) - şcoli
duygu (duigù) - sentiment	duygular (duigulàr) - sentimente
kapı (capî) - uşă	kapıcı (capîdjî) - portar
oğlan (o:làn) – băiat	oğlana (o:lanà) - băiatului
seyirci (seirdjì) - spectator	seyirciler (seirdjilèr) - spectatori
vergi (verghì) - impozit	verginin (verghinìn) - al impozitului
deniz (deniz) – mare, s.	denize (denizè) - la mare
güneş (ghünèş) - soare	güneşe (ghüneşè) - la soare

Fac excepţie de la această lege:
a) cuvintele compuse:
ağabey (a:abèi) - frate mai mare
ayçiçeği (àicice:i) - floarea-soarelui
hanımböceği (hanîmböge:ì) - gărgăriţă
hanımeli (hanîmelì) - caprifoi
b) cuvintele împrumutate:
mektup (mectùp) - scrisoare
kitap (chitàp) - carte
bahçe (bahcè) - grădină
istasyon (istasiòn) – haltă, (gară)
c) câteva cuvinte de origine turcă:
anne (annè) - mamă
elma (elmà) - măr
kiraz (chiràz) - cireaşă
inanmak (inanmàc) - a crede
şi sufixele fără variante: -yor , -ken,-daş -mtrak , -leyin.
În cazul absenţei armoniei vocalice, ultima silabă a cuvântului determină natura vocalelor din sufixe. De exemplu:
kitap - kitaplàr
istasyon - istasyonlàr
otobüs - otobüslèr

ARMONİA VOCALİCĂ LABİALĂ – KÜÇÜK SESLİ (ÜNLÜ) UYUMU

După forma de rotunjire a buzelor cele opt vocale ale limbii turce se împart în:
nelabiale (nerotunjite): a , e , ı , i ;
labiale (rotunjite): o , ö , u , ü

Conform legii armoniei vocalice labiale, vocalele într-un cuvânt sunt labiale ori numai nelabiale.
De exemplu:
kayık (caiîc) - barcă

ekin (echìn) - semănătură
gezi (ghezì) - plimbare
odun (odùn) - lemn
köprü (chöprü) - pod
yolcu (ioldjù) - călător
Sufixele la derivare, declinare, conjugare, ca şi particulele interogative mı, mi, mu ,mü se supun la fel acestei lege a foneticii limbii turce.

De exemplu:
satış (satîş) - vânzare
giriş (ghirìş) - intrare
oturuş (oturùş) - modul de a se aşeza
gülüş (ghülüş) - râs
kayıkçı mı? (caiîkcî mî?) - este barcadjiu?
gençlik mi? (ghencilìc mi?) - tinereţea?
tuzluk mu? (tuzlùc mu?) - este solnită?
gözlük mü? (ghözlük mü?) - sunt ochelari?

Legea această nu este aşa răspândită. Are multe excepţii. De asemenea, numeroase sufixe, fără cel puţin patru variante, nu-i se supun.

Lecţia 3 BU NE? BU KİM?

CE ESTE? CİNE ESTE?
BU NE? BU KİM?

BU NE?
Bu bir kitap. (Bu bir chitàp.) "Aceasta este o carte."
Bu bir defter. (Bu bir deftèr.) "Acesta este un caiet."
Bu bir kalem. (Bu bir calèm.) Acesta este un creion."
Bu bir ev. (Bu bir ev.) "Aceasta este o casă."
Bu bir masa. (Bu bir màsa.) "Aceasta este o masă"
Bu bir sandalye. (Bu bir sandàlie) "Acesta este un scaun."
Bu bir pencere. (Bu bir pèndjere.) "Aceasta este o fereastră."
Bu bir tebeşir. (Bu bir tebeşìr.) "Aceasta este o cretă"
Bu bir sıra. (Bu bir sîrà.) "Aceasta este o bancă, un rând."
Bu bir dolap. (Bu bir dolàp.) "Acesta este un dulap."
Bu bir çanta. (Bu bir ciànta.) "Aceasta este o geantă."
Bu bir kapı. (Bu bir kapî.) "Aceasta este o uşă."
Bu bir duvar. (Bu bir duvàr.) "Acesta este un perete."
Bu bir perde. (Bu bir perdè.) "Aceasta este o perdea."

BU KİM?
Bu bir kız. (Bu bir kîz.) ''Aceasta este o fată."
Bu bir oğlan. (Bu bir o:làn.) "Acesta este un băiat."
Bu bir kadın. (Bu bir cadîn.) "Aceasta este o femeie."
Bu bir erkek. (Bu bir erchèc.) "Acesta este un bărbat."
Bu bir anne. (Bu bir annè.) "Aceasta este o mamă."
Bu bir baba. (Bu bir babà) "Acesta este un tată."
Bu bir öğretmen. (Bu bir ö:retmèn.) "Acesta este un învăţător."
Bu bir hoca. (Bu bir hòdja.)

LEGEA ARMONİEİ CONSONANTİCE – SESSİZLERİN (ÜNSÜZLERİN) UYUMU

Consoanele în limba turcă se împart în:
surde: ç , h , f , k , p , s , ş , t
sonore: b , c , d , g , j , l , m , n , r , v , y , z

Majoritatea cuvintelor în limba turcă au consoane surde sau sonore. Sufixele, la fel, ca la armonia vocalică se supun acestei legi.
Un sufix dacă se supune la cele trei legi fonetice de armonie: vocalică palatală, labială şi la cea consonantică are opt variante.
cam-cı, örme-ci, kuyum-cu, göz-cü; balık-çı, tarih-çi, kuş-çu, süt-çü

PREDİCATUL NOMİNAL LA TİMPUL PREZENT PERSOANA A III-a – EK EYLEMİN ŞİMDİKİ ZAMAN III. ŞAHIS TEKİLİ

*Pronumele interogativ **ne "ce"** şi **kim "cine"*** se pot folosi şi urmate de sufixul predicativ **–dir**. Atunci şi răspunsul este folosit prin adăugarea a unuia din sufixele**: -dır, -dir, -dur, -dür; -tır, -tir,-tur, -tür** conform legilor armoniei vocalice şi consonantice.
Precum aproape toate timpurile şi modurile în limba turcă, şi predicatul nominal are patru forme la conjugare.
1. Forma afirmativă. Olumlu şekil.

BU NEDİR?
Bu aynadır. (Bu ainàdîr.) "Aceasta este o oglindă."
Bu evdir. (Bu èvdir.) "Aceasta este o casă."
Bu okuldur. (Bu ocùldur.) "Aceasta este o şcoală."
Bu güldür. (Bu güldür.) "Acesta este un trandafir."
Bu ağaçtır. (Bu a:àçtîr.) "Acesta este un copac."
Bu çiçektir. (Bu cicèctir). "Aceasta este o floare."
Bu tuzluktur. (Bu tuzlùctur.) "Aceasta este o solniţă."
Bu otobüstür. (Bu otobüstür.) "Acesta este un autobuz."

BU KİMDİR?
Bu avcıdır. (Bu avdjîdîr.) "Acesta este un vânător."
Bu sekreterdir. (Bu secretèrdir.) "Acesta este un secretar."
Bu memurdur. (Bu memùrdur. "Acesta este un funcţionar."
Bu yüzücüdür. (Bu iüzüdjüdür.) "Acesta este un înotător."
Bu diplomattır. (Bu diplomàttîr.) "Acesta este un diplomat."
Bu artisttir. (Bu artisttir.) "Acesta este un artist."
Bu Türk'tür. (Bu Türktür.) "Acesta este un turc."

2. Forma interogativă. Soru şekli.
Forma interogativă a predicatului nominal la timpul prezent, persoana a III-a singular, se redă prin adăugarea conform legilor armoniei vocalice a uneia din particulele interogative **mı , mi , mu , mü**. Ele se citesc ca enclitice, împreună cu cuvântul pe care îl urmează, însă se scriu separat.

Particula interogativă în limba vorbită, în general, nu este însoţită de sufixul predicativ. În limba scrisă însă uneori se folosesc împreună şi atunci avem formele interogative: mıdır , midir , mudur , müdür.
Răspunsul afirmativ se dă cu ajutorul adverbului evet "da".
- Bu bir kitap mı? (Bu bir chitàp mî?) "Aceasta e o carte?"

- Evet, bu (bir) kitap. (Evet, bu (bir) kitàp.) “Da, aceasta e o carte.”
sau:
- Bu kitap mıdır? (Bu chitàp mîdîr?) “Aceasta este o carte?”
- Evet, bu kitaptır. (Evet, bu chitàptîr.) “Da, aceasta este o carte.”

- Bu apartman mı? (Bu aprtmàn mî?) “Acesta e un bloc?”
- Evet, bu bir apartman.(Evet, bu bir apartmàn.) “Da, acesta e un bloc.”
sau:
- Bu apartman mıdır? (Bu apartmàn mîdîr?) “Acesta este un bloc?”
- Evet, bu apartmandır. (Evet, bu apartmàndîr.) “Da, acesta este un bloc.”

- Bu çiçek mi? (Bu cicèc mi?) “Aceasta e o floare?”
- Evet, bu (bir) çiçek. (Evet, bu (bir) cicèc.) “Da, aceasta e o floare.”
sau:
- Bu bir çiçek midir? (Bu bir cicèc midir?) “Aceasta este o floare?”
- Evet, bu bir çiçektir. (Evet, bu bir cicèctir.) “Da, aceasta este o floare.”

- Bu defter mi? (Bu deftèr mi?) “Acesta e un caiet?”
- Evet, bu bir defter. (Evet, bu bir deftèr.) “Da, acesta e un caiet.”
sau:
- Bu defter midir? (Bu deftèr midir?) “Acesta este un caiet?’
- Evet, bu bir defterdir. (Evet, bu bir deftèrdir.) “Da, acesta este un caiet.”

- Bu kutu mu? (Bu kutù m?) “Aceasta e o cutie?”
- Evet, bu bir kutu. (Evet, bu bir kutù.) “Da, aceasta e o cutie.”
sau:
- Bu kutu mudur? (Bu kutù mudur?) “Da, aceasta este o cutie?”
- Evet, bu bir kutudur.(Evet, bu bir kutùdur.) “Da, aceasta este o cutie.”

- Bu vapur mu? (Bu vapùr mu?) “Acesta e un vapor?”
- Evet, bu bir vapur. (Evet, bu bir vapùr.) “Da, acesta e un vapor.”
sau:
- Bu vapur mudur? (Bu vapùr mudur?) “Acesta este un vapor?”
- Evet, bu vapurdur. (Evet, bu vapùrdur.) “Da, acesta este un vapor.”

- Bu gözlük mü? (Bu gözlük mü?) “Aceştia sunt ochelari?”
- Evet, bu gözlük. (Evet, bu gözlük.) “Da, aceştia sunt ochelari.”
sau:
- Bu gözlük müdür? (Bu gözlük müdür?)
- Evet, bu gözlüktür. (Evet, bu gözlüktür.)

- Bu sözlük mü? (Bu sözlük mü?) “Acesta e un dicţionar?”
- Evet, bu sözlük.(Evet, bu sözlük.) “Da, acesta e un dicţionar.”
sau:
- Bu sözlük müdür? (Bu sözlük müdür?) “Acesta este un dicţionar?”
- Evet, bu sözlüktür.(Evet, bu sözlüktür.) “Da, acesta este un dicţionar.”

3. Forma negativă. Olumsuz şekil.

Se obţine cu ajutorul cuvântului de negaţie **değil** (cu e scurt) “nu este.” La fel ca particulele interogative, în limba vorbită nu se foloseşte însoţit de sufixul predicativ. În limba scrisă apare uneori sub forma değil, uneori sub forma **değildir**. Propoziţiile negative care cuprind acest cuvânt pot începe cu adverbul hayır “nu”.

- Bu kitap mı?
- Hayır, bu kitap değil, bu defter. (Hàiîr, bu kitàp değil, bu deftèr.)
"Nu, aceasta nu e o carte, acesta e un caiet."
sau:
- Bu kitap mıdır? (Bu kitàp mîdîr?) "Aceasta este o carte?"
- Hayır, bu kitap değildir, bu defterdir. (Hàiîr, bu kitàp deìldir, bu defterdir.)
"Nu, aceasta nu este o carte, acesta este un caiet."

- Bu apartman mı? (Bu apartmàn mî?) "Acesta este un bloc?"
- Hayır, bu apartman değil, bu enstitü. (Hàir, bu apartmàn deil, bu enstitü.) "Nu, acesta nu e un bloc, aceasta e o ınstituţie."
sau:
- Bu apartman mıdır? (Bu apartmàn mîdîr?) "Acesta este un bloc?"
- Hayır, bu apartman değildir, bu enstitüdür.(Hàir, bu apartmàn deildir, bu enstitüdür.) "Nu, acesta nu este un bloc, aceasta este o instituţie."

4. Forma negativ-interogativă. Olumsuz-soru şekli.

Această formă se redă cu ajutorul cuvântului de negaţie **değil** şi particulei interogative **mi**, deci se adaugă **değil mi** în forma scurtă sau **değil midir** în forma lungă. Se traduce "nu e, nu este?"
Răspunsul poate să fie afirmativ sau negativ.
Bu gazete değil mi? (Bu gazète deìl mi?) "Acesta nu e un ziar?"
Evet, bu gazete. (Evet, bu gazète.) "Ba da, acesta e un ziar."

sau:
- Hayır, bu gazete değil. (Hàiîr, bu gazète deìl.) "Nu, acesta nu e un ziar."

Se poate întreba şi răspunde şi în felul următor:
- Bu gazete değil midir?(Bu gazète değìl midir?)"Acesta nu este un ziar?"
- Evet, bu gazetedir. (Evet, bu gazètedir.) "Da, acesta este un ziar."
sau:
- Hayır, bu gazete değildir. (Hàiîr, bu gazete değildir.)"Nu, acesta nu este un ziar."

- Bu otel değil mi? (Bu otèl deìl mi?) "Acesta nu e un hotel?"
- Evet, bu otel, (Evet, bu otèl.) "Ba da, acesta este un hotel."
sau:
Hayır, bu otel değil. (Hàiîr, bu otèl deil.) "Nu, acesta nu e un hotel."

- Bu otel değil midir? (Bu otèl deìl midir?) "Acesta nu este un hotel?"
- Evet, bu oteldir. (Evet, bu otèldir.) "Da, acesta este un hotel."
sau:
- Hayır, bu otel değildir. (Hàiîr, bu otèl deìldir.) "Nu, acesta nu este un hotel."

Exerciţii:1.Adăugaţi particulele interogative la următoarele cuvinte:
Bu öğrenci …?
Bu sıra …?
Bu çanta …?
Bu perde …?
Bu avcı …?
Bu ev …?
Bu göl …?
Bu mektup …?
Bu hastane …

Bu okul …?
Bu köylü …?
Bu istasyon …?
Bu ütü ..?
Bu kablo …?
Bu kapı …?
2. Răspundeţi întâi afirmativ, pe urmă negativ la următoarele propoziţii:
Bu çocuk mu?
Bu kalem mi?
Bu göl mü?
Bu iyi mi?
Bu oğlan mı?
Bu güzel midir?
Bu gül müdür?
3. Traduceţi următoarele propoziţii şi răspundeţi negativ:
Bu çocuk öğrenci değil mi?
Bu kitap sözlük değil mi?
Bu sandalye güzel değil mi?
Bu tuzluk değil midir?
Bu köy değil midir?
4. Traduceţi în limba turcă:
- Acesta cine este?
- Acesta este un copil.
- El este elev?
- Da, el este elev.
- Aceasta nu este o carte?
- Nu, aceasta nu este o carte. Acesta este un caiet.

Lecţia 4 NE VAR? NE YOK?KİM VAR? KİM YOK?

Bu ne? (Bù ne?)
Bu bir oda. (Bu bir odà.)
Bu odada ne var? (Bu odadà ne var?) "Ce este în camera aceasta?"
Bu odada masa, sandalye, dolap, kanepe var. (Bu odadà màsa, sandàl-ye, dolàp, canepè var.) În camera aceasta este o masă, un scaun, un dulap, (şi) o canapea.

- Bu ne?
- Bu bir sokak. (Bu bir socàc.)
- Bu sokakta ne var? (Bu socactà ne var?) "Ce este pe strada aceasta?"
- Bu sokakta apartman, park, durak, mağaza var. (Bu socactà apartmàn, parc, duràc, ma:azà var.) "Pe strada aceasta este un bloc, un parc, o staţie (de transport comun), (şi) un magazin"
- Bu ne?
- Bu bir sınıf. (Bu bir sînîf.)
- Bu sınıfta ne var? (Bu sînîftà ne var?) "Ce este în clasa aceasta?"
- Bu sınıfta sıra, kürsü, yazı tahtası var. (Bu sînîftà sîrà, cürsü, iazî tahtasî var.) "În clasa aceasta este o bancă, o catedră (ºi) o tablă"
- Bu odada kim var?(Bu odadà kim var?) "Cine este în camera aceasta?"
- Bu odada bir oğlan var. (Bu odadà bir o:làn var.) "În camera aceasta se află un băiat.)
- Bu sokakta kim var? (Bu socactà kim var?) "Cine se află pe strada aceasta?"
- Bu sokakta işçi, turist ve satıcı var. (Bu socactà işci, turist ve satıdjî var.) "Pe strada aceasta se află un muncitor, un turist şi un vânzător."

- Bu sınıfta kim var? (Bu sînîftà kim var?) “Cine se află în clasa aceasta?”
- Bu sınıfta bir öğrenci ve bir öğretmen var.(Bu sînîftà bir ö:rengì ve bir ö:retmèn var.) “În clasa aceasta sunt un elev şi un cadru didactic.”

Substantivele odada, sokakta, sınıfta sunt în cazul locativ, despre care vom învăţa mai amănunţit la lecţia despre cazuri.

CUVİNTELE VAR Şİ YOK

Cuvântul ***var, vardır*** arată existenţa a ceva, a cuiva. Se poate traduce prin verbele **“este, există”.** Cuvântul ***yok, yoktur*** arată lipsa, inexistenţa a ceva, sau a cuiva. Se poate traduce prin **“nu este, nu există.”**

Propoziţiile formate cu aceste cuvinte pot fi în diferite forme:

1. În forma interogativă. Soru Şekli.

Forma interogativă cu verbele var şi yok se obţine cu ajutorul particulelor interogative mı după verbul var şi mu după verbul yok. Bineînţeles, răspunsul poate să fie afirmativ sau negativ.

1. VAR MI?
2. YOK MU?

a) Răspuns în forma afirmativă:

- Bu odada televizyon var mı? (Bu odadà televiziòn var mı?) “În camera aceasta este un televizor?”
- Evet, bu odada televizyon var. (Evet, bu odadà televiziòn var.) “Da, în camera aceasta este un televizor.”

- Bu evde misafir var mı? (Bu evdè misafîr var mı?) “În casa aceasta este un musafir?”
- Evet, bu evde misafir var.(Evet, bu evdè misafîr var.) “Da, în casa aceasta este un musafir.”

- Bu sokakta tiyatro var mı? (Bu sokaktà tiyàtro var mı?) “Pe strada aceasta este un teatru?”
- Evet, bu sokakta tiyatro var. (Evet, bu sokaktà tiyàtro var.) “Da, pe strada aceasta este un teatru.”

b) Răspuns în forma negativă:

- Bu gölde balık var mı?(Bu ghöldè balîc vàr mî?)”În acest lac sunt peşti?”
- Hayır, bu gölde balık yok. (Hàiîr, bu göldè balîc ioc.) “Nu, în acest lac nu sunt peşti.”

- Bu lisede şarkıcı var mı? (Bu lisedè şarkîdjî var mı?) “În acest liceu sunt cântăreţi?”
- Hayır, bu lisede şarkıcı yok. (Hàiîr, bu lisedè şarcîdjî ioc.) Nu, în acest liceu nu sunt cântăreţi.”

- Bu köyde sinema var mı? (Bu chöidè sinèma var mî?.) “În acest sat există un cinematograf?”
- Hayır, bu köyde sinema yok. (Hàiîr, bu köydè sinèma ioc.) “Nu, în acest sat nu este un cinematograf.”

- Bu sınıfta bir şey var mı? (Bu sînîftà bir şèi var mî?) “În clasa aceasta este ceva?”
- Hayır, bu sınıfta bir şey yok. (Hàiîr, bu sınıftà bìr şei ioc.) “Nu, în cla-sa aceasta nu este nimic.”

Atenţie:

La întrebarea: *bir şey var mı?* “este ceva? ”, accentul cade pe e, iar la răspunsul negativ *bìr şey yok* “nu este nimic”, pe i.

La întrebarea kimsè var mı? “este cineva?” accentul cade pe e. Răspunsul negativ este kìmse yok, “nu este nimeni” accentul cade pe i .

- Bu evde kimse var mı? (Bu evdè kimsè var mî?) “În casa aceasta este cineva?”
- Hayır, bu evde kimse yok. (Haiîr, bu evdè kìmse ioc.) “Nu, în casa aceasta nu este nimeni .”

Răspunsul poate să fie şi afirmativ:

- Evet, bu evde kimse var. (Evet, bu evdè kimsè var.) “Da, în casa aceasta este cineva.”

2. Forma negativ-interogarivă. Olumsuz-soru şekli

Această formă se obţine prin adăugarea particulei interogative mu la verbul yok, deci avem formula **yok mu?** "nu este?, nu există?" Răspunsul poate să fie var "ba da, este, există" sau hayır, yok "nu, nu este, nu există," sau simplu yok.

a) Răspuns afirmativ cu var.
- Bu sokakta tiyatro yok mu? (Bu sokaktà tiyàtro yòk mu?) "Pe strada aceasta nu este un teatru?"
- Bu sokakta tiyatro var. (Bu sokaktà tiyàtro var.) "Pe strada aceasta este un teatru."
- Bu sınıfta şarkıcı yok mu? (Bu sînîftà şarcîdjî iòc mu?) "În clasa aceasta nu este un cântăreţ?"
- Bu sınıfta şarkıcı var. (Bu sînîftà şarkîdjî var.) "Ba da, în clasa aceasta este un cântăreţ."

b) Răspuns negativ cu hayır, yok
- Bu sokakta lokanta yok mu? (Bu socactà locànta iòc mu?) "Pe strada aceasta nu este un restaurant?"
- Hayır, bu sokakta lokanta yok. (Hàiîr, bu sokaktà locànta ioc.)
- Bu sınıfta öğretmen yok mu? (Bu sînîftà ö:retmèn iòc mu?) "În clasa aceasta nu este un cadru didactic?"
- Hayır, bu sınıfta öğretmen yok. (Bu sînîftà ö:retmèn ioc.) "Nu, în clasa aceasta nu este un cadro didactic."

Forma lunga la ne var, ne yok este **ne vardır, ne yoktur** . Se foloseşte rar.
Expresia ne var, ne yok? se poate traduce "ce e nou?" Dacă nu este nimic nou, răspunsul este bir şey yok (Bìr şei ioc). Se poate răspunde şi : İyilik-gü-zellik. (İilik, ghüzellik) "Bunătate şi frumuseţe."

Exerciţii:
1.Puneţi la forma interogativă următoarele propoziţii şi răspundeţi negativ:
Bu sokakta lokanta var.
Bu odada perde var.
Bu gölde kayık var.
Bu evde çiçek var.
Bu okulda öğretmen var.
2. Puneţi la forma interogativă următoarele propoziţii şi răspundeţi afirmativ:
Bu sokakta ağaç yok.
Bu evde çocuk yok.
Bu köyde lokanta yok.
Bu dolapta defter yok.
Bu gölde balık yok.
Bu odada ütü yok.

Traduceţi în limba turcă:
- În camera aceasta este un televizor?
- Nu, în camera aceasta nu este un televizor, este un radio.
- În clasa aceasta este un tablou?
- Nu, în clasa aceasta nu este un tablou, este o hartă.
- În casa aceasta este cineva?
- Da, în casa aceasta sunt: o femeie, un bărbat, o fată şi un băiat.

Lecţia 5
PLURALUL - ÇOĞUL

çiçek – çiçekler	ağaç – ağaçlar
öğrenci – öğrenciler	okul – okullar
işçi – işçiler	avcı – avcılar
pencere – pencereler	masa – masalar
ev – evler	kız – kızlar

defter – defterler
gül – güller
deniz – denizler
gemi- gemiler
seyirci – seyirciler
oğlan – oğlanlar
balık – balıklar
kayık – kayıklar
dağ – dağlar
oda – odalar

Sperăm, aţi înţeles că pluralul este format cu ajutorul sufixului **–ler** după cuvinte cu vocale anterioare şi cu **-lar** după cele cu vocale posterioare.În cazul lipsei armoniei vocalice într-un cuvânt, ştim că, ultima vocală determină vocala sufixului.

anne – anneler
kardeş – kardeşler
şair – şairler "poet"
kitap – kitaplar
mektup – mektuplar
televizyon – televizyonlar

NUMERALUL CARDİNAL - ASIL SAYILAR

Birlikler	Onluklar
1 – bir	10 – on
2 – iki	20 - yirmi
3 – üç	30 – otuz
4 – dört	40 – kırk
5 – beş	50 – elli
6 – altı	60 – altmış
7 – yedi	70 – yetmiş
8 – sekiz	80 – seksen
9 – dokuz	90 – doksan

Numerele cu zeci şi unităţi se formează adăugând la zeci unităţile. Între ele nu se intercalează nici un cuvânt. Să vedem, de exemplu, numeralele de la 10 la 20.

11 – on bir
12 – on iki
13 – on üç
14 – on dört
15 – on beş
16 – on altı
17 – on yedi
18 – on sekiz
19 – on dokuz

Reţineţi şi cuvintele yüz "o sută" şi bin "o mie",şi puteţi folosi numeralul în limba turcă până la milyon "un milion", chiar şi mai departe. Acuma să scriem cifre mai mari. Să fim atenţi şi la ortografie.

1986 – bin dokuz yüz seksen altı
28 567 – yirmi sekiz bin beş yüz altmış yedi
549 743 – beş yüz kırk dokuz bin yedi yüz kırk üç
24 864 798 – yirmi dört milyon sekiz yüz altmış dört bin yedi yüz doksan sekiz
365 864 952 – üç yüz altmış beş milyon sekiz yüz altmış dört bin dokuz yüz elli iki

Notă: Numeralele yüz "o sută", bin "o mie", milyon " un milion" se folosesc fără cuvântul bir în faţă.

Sınıfta yirmi bir sıra var.
Sokakta üç sinema var.
Otelde yüz kırk sekiz turist var.
Evde üç çocuk var.

Numeralele se scriu împreună la operaţini financiare.Substantivul după numeral rămâne în singular, deoarece cantitatea deja exprimă numeralul. Numai dacă este vorba de personaje celebre din literatură, substantivul uneori primeşte sufixul pluralului: Ali Baba ve Kırk Haramiler "Ali Baba şi cei patruzeci de hoţi", Üç Silâhşörler "Cei trei muşchetari"
În caz de substantivizare numeralul cardinal se poate folosi şi în plural: Üçler Konferansı "Conferinţa celor trei."

NUMERALE NEHOTĂRÂTE - BELGİSİZ SAYILAR

Sınıfta çok öğrenci var.
Evde birkaç kapı var.
Kitaplıkta birçok kitap var.
Denizde pekçok kayık yok.
Hastanede az hasta yok.

Numeralele nehotărâte în limba turcă sunt următoarele:

az "puţin",
çok "mult",
biraz "puţin",
birçok " mai mulţi",
birkaç "câţiva",
pekçok "foarte mulţi".

Două sau mai multe numerale folosite una după alta în sens aproximativ sunt considerate la fel numerale nehotărâte:
beş-on kişi "cinci-zece persoane"
üç-dört kilo elma "trei-patru kilograme de mere"

Numerale nehotărâte sunt de asemenea numeralele cardinale folosite cu sufixul pluralului şi sufixele ***-ca, -ce***: onlarca öğrenci "zeci de elevi", yüzlerce memur "sute de funcţionari", milyonlarca insan "milioane de oameni".
Să citim următorul text şi să aflăm la ce întrebare răspund numeralele cardinale şi numeralele nehotărâte.

KAÇ KİTAP VAR?

Eda: - Anne, kitaplıkta kaç kitap var?
Anne: - 2843 kitap var.
Eda: - Kaç sözlük var?
Anne: - Çok sözlük var.
Eda: - Türkçe-Romence Sözlük var mı?
Anne: - Evet, var. Türkçe-Romence Sözlük sağ tarafta. Romence-Türkçe Sözlük sol tarafta.
Eda: -Teşekkür ederim, anne.

Sözler ve deyimler. Cuvinte şi expresii
kaç – cât, câţi, câte
kitaplık – bibliotecă (mobilă)
Türkçe-Romence - turc-român
sağ tarafta – pe partea dreaptă
sol tarafta – pe patea stângă
teşekkür ederim – mulţumesc

Exerciţii:
1.Adăugaţi sufixul pluralului următoarelor substantive: öğretmen, memur, kitaplık, elma, sözlüke, insan.
2. Scrieţi cu litere următoarele cifre: 7, 29, 248, 432, 583, 28 962 751.

3. Traduceţi următoarele propoziţii în limba turcă:
a) În parc sunt mulţi copii.
b) În cameră sunt cinci tablouri.
c) În casă sunt patru camere.
d) Pe strada aceasta sunt două şcoli.
e) În hotelul acesta sunt mulţi turişti
f) În casă sunt câţiva musafiri.
g) În dulap sunt cinci –şase caiete.
4. Formaţi cinci propoziţii cu numerale nehotărâte.

RECAPİTULARE I - TEKRARLAMA I

Citiţi următoarele cuvinte:

cam	çam	gemi	sağlık	balık
bilmece	cocuk	gazete	oğlan	ılık
gece	çekmece	gezi	ağaç	sıcak
kapıcı	çekiç	gitmek	doğru	altı
gazeteci	çanta	güzel	soğuk	kırk
öğrenci	kutu	ütü	yedi	
öğle	arkadaş	köylü	yetmiş	
söz	kiraz	üzüm	seyir	
dört	okul	küçük	kayık	

Adăugaţi sufixul pluralului următoarelor cuvinte: mağaza, arkadaş,deniz, satıcı, defter, göl, seyirci, doktor.
Scrieţi în limba turcă următoarele cifre cu cuvinte : 84 875, 17 624, 35 967, 38 456.Puneţi în forma negativă următoarele propoziţii:

Bu çocuk öğrencidir.
Bu film güzeldir.
Bu evde çok insan var.
Bu sokakta az araba var.
Bu fabrikada iki yüz işçi var.
Sağ tarafta bir enstitü var.

Puneţi în forma interogativă următoarele propoziţii:

Bu evde televizyon var.
Bu kitaplıkta iki bin beş yüz kitap var.
Bu evde üç çocuk var.
Bu odada altı sandalye yok.
Bu köyde iki sinema yok.
Bu sokakta üç mağaza var.
Bu fabrikada bin işçi var.
Bu otelde çok oda var.
Bu sınıfta kırk öğrenci yok.
Bu mağazada altı satıcı yok.

Puneţi în forma interogativă, negativă şi negativ-interogativă următoarele propoziţii:

Bu bir öğrencidir.
Bu bir sınıftır.
Bu bir fabrikadır.
Bu bir işçidir,
Bu bir doktordur.

7. Răspundeţi afirmativ la următoarele propoziţii:

Bu tablo mu?
Bu tebeşir değil mi?

Bu okul değil mi?
Bu ev güzel mi?
Bu ütü değil mi?
Bu hastane büyük mü?

Răspundeţi negativ la următoarele propoziţii:

Bu gölde balık var mı?
Bu film güzel mi?
Bu sokakta otel yok mu?
Sağ tarafta mağaza var mı?
Parkta çok insan var mı"
Kitaplıkta sözlük var mı?

Traduceţi în limba turcă:

a) - Ce este pe strada aceasta?
- Pe strada aceasta este o casă, un bloc,un spital, un magazin.

b) - Ce este în clasa aceasta?
- În clasa aceasta sunt o catedră, o tablă, o cretă şi un tablou.

c) - Cine este în clasa aceasta?
- În clasa aceasta sunt un profesor şi 26 de elevi.

d) - El cine este?
- El este un pescar.

e) - Vă rog, îmi spuneţi numele dvs.?
- Numele meu este ….....

f) În parc sunt puţini oameni.

g) Câte bănci sunt în clasa aceasta?

h) Sunt multe bărci pe mare?

i) Sunt mulţi spectatori în cinematograf?

Lecţia 6 NE YAPIYOR?

Öğretmen okuyor.
Öğrenci yazıyor.
Sever radyo dinliyor.
Çocuk oynuyor.
Bebek gülüyor.
Ressam resim yapıyor.
Doktor muayene ediyor.

SEVER TÜRK DİLİNİ ÖĞRENİYOR

- Günaydın, Sever!
- Günaydın, arkadaş!
- Ne yapıyorsun?
- Türk dilini öğreniyorum.
- Sen Türkçe bilmiyor musun?
- Biraz anlıyorum. İyi bilmiyorum. Şimdi Üniversite'de öğreniyorum.
- Başarılar, Sever! Hoşça kal!
- Teşekkür ederim. Güle güle!

Sözler ve deyimler:
Ne yapıyor? – Ce face?
okuyor – citeşte

yazıyor – scrie
dinliyor – ascultă
oynuyor – se joacă
bebek – bebeluş
gülüyor - râde
ressam – 1.pictor; 2. desenator
resim yapıyor – 1. pictează; 2. desenează
muayene ediyor – consultă
dil – limbă
öğreniyor – învaţă
arkadaş – prieten
ne yapıyorsun? - ce faci?
sen – tu
Türkçe – turceşte
bilmiyor musun? – nu ştii?
iyi – bine, bun
bilmiyorum – nu ştiu
şimdi – acum
başarılar - succese

TİMPUL PREZENT - ŞİMDİKİ ZAMAN

Timpul prezent exprimă, la fel ca în limba română, o acţiune ce se desfăşoară în momentul vorbirii.
Se formează prin adăugarea la rădăcina sau tema verbului a sufixului –yor urmat de sufixele personale.
Deci timpul prezent are următoarea formă: **rădăcină (temă) + -yor+ sufixele personale**
La rădăcinile terminate în vocală se adaugă direct sufixul –yor, la cele terminate în consoană se intercalează una din vocalele **ı, i, u, ü** conform legilor armoniei vocalice.
Accentul cade pe silaba care stă înaintea sufixului timpului.
Infinitivul în limba turcă se formează prin adăugarea la rădăcina sau tema verbului a unuia din sufixele -mak sau –mek conform legii armoniei vocalice palatale.

CONJUGAREA TİMPULUİ PREZENT – ŞİMDİKİ ZAMANIN ÇEKİMİ

1.Forma afirmativă. Olumlu şekil.

okumak	a citi
ben okuyorum	eu citesc
sen okuyorsun	tu citeşti
o okuyor	el citeşte
biz okuyoruz	noi citim
siz okuyorsunuz	voi citiţi
onlar okuyorlar	ei citesc

yazmak	a scrie
ben yazıyorum	eu scriu
sen yazıyorsun	tu scrii
o yazıyor	el scrie
biz yazıyoruz	noi scriem
siz yazıyorsunuz	voi scrieţi
onlar yazıyorlar	ei scriu

bilmek	a şti
ben biliyorum	eu ştiu
sen biliyorsun	tu ştii
o biliyor	el ştie
biz biliyoruz	noi ştim
siz biliyorsunuz	voi ştiţi
onlar biliyorlar	ei ştiu

sormak	a întreba
ben soruyorum	eu întreb
sen soruyorsun	tu întrebi
o soruyor	el întreabă
biz soruyoruz	noi întrebăm
siz soruyorsunuz	voi întrebaţi
onlar soruyorlar	ei întreabă

gülmek	a râde
ben gülüyorum	eu râd
sen gülüyorsun	tu râzi
o gülüyor	el râde
biz gülüyoruz	noi râdem
siz gülüyorsunuz	voi râdeţi
onlar gülüyorlar	ei râd

Notă: a) Dacă rădăcina verbului se termină în a sau e, aceste vocale sub influenţa lui y din sufixul prezentului se transformă a<ı , e<i

başlamak	a începe
ben başlıyorum	eu încep
sen başlıyorsun	tu începi
o başlıyor	el începe
biz başlıyoruz	noi începem
siz başlıyorsunuz	voi începeţi
onlar başlıyorlar	ei încep

beklemek	a aştepta
ben bekliyorum	eu aştept
sen bekliyorsun	tu aştepţi
o bekliyor	el aşteaptă
biz bekliyoruz	noi aşteptăm
siz bekliyorsunuz	voi aşteptaţi
onlar bekliyorlar	ei aşteaptă

b) Dacă prima silabă din rădăcina verbului conţine o vocală labială, a din ultima silabă nu se transformă în ı, ci se rotunjeşte între prima vocală din rădăcina şi vocala labială din sufixul timpului, şi devine u, iar e <ü.

yoklamak	a controla
ben yokluyorum	eu controlez
ütülemek	a călca
ben ütülüyorum	eu calc

Uneori timpul prezent exprimă o acţiune în trecut. De exemplu: O dağa gidiyor, kar yağıyor. “El se duce la munte şi ninge (începe să ningă).

Uneori exprimă o acţiune ce se va desfăşura în viitor: Babam yarın gidiyor. “Tata pleacă mâine.”

La verbele compuse se conjugă doar verbul auxiliar.

muayene etmek	a consulta
ben muayene ediyorum	eu consult
spor yapmak	a face sport
ben spor yapıyorum	eu fac sport
yardım etmek	a ajuta
ben yardım ediyorum	eu ajut

2.Forma negativă. Olumsuz şekil

Pentru a reda forma negativă a timpului prezent se intercalează între rădăcină şi sufixul timpului unul din sufixele de negaţie **–mı, -mi, -mu, -mü**. Accentul cade pe silaba care stă înaintea lor.

yazmak	a scrie
ben yazmıyorum	eu nu scriu
sen yazmıyorsun	tu nu scrii
o yazmıyor	el nu scrie
biz yazmıyoruz	noi nu scriem
siz yazmıyorsunuz	voi nu scrieţi
onlar yazmıyorlar	ei nu scriu
bilmek	a şti
ben bilmiyorum	eu nu ştiu
sen bilmiyorsun	tu nu ştii
o bilmiyor	el nu ştie
biz bilmiyoruz	noi nu ştim
siz bilmiyorsunuz	voi nu ştiţi
onlar bilmiyorlar	ei nu ştiu
yorulmak	a se obosi
ben yorulmuyorum	eu nu mă obosesc
sen yorulmuyorsun	tu nu te oboseşti
o yorulmuyor	el nu se oboseşte
biz yorulmuyoruz	noi nu ne obosim
siz yorulmuyorsunuz	voi nu vă obosiţi
onlar yorulmuyorlar	ei nu se obosesc
yüzmek	a înota
ben yüzmüyorum	eu nu înot
sen yüzmüyorsun	tu nu înoţi
o yüzmüyor	el nu înoată
biz yüzmüyoruz	noi nu înotăm
siz yüzmüyorsunuz	voi nu înotaţi
onlar yüzmüyorlar	ei nu înoată

3. Forma interogativă. Soru şekli.

Pentru a exprima această formă se foloseşte **particula mu**. Ea se adaugă după sufixul prezentului şi înaintea sufixelor personale. Se scrie separat de tema timpului prezent. Nu are variante.

Notă: pentru persoana a III-a plural se foloseşte particula interogativă mı

yorulmak	a se obosi
ben yoruluyor muyum?	eu mă obosesc?
sen yoruluyor musun?	tu te oboseşti?
o yoruluyor mu?	el se oboseşte?
biz yoruluyor muyuz?	noi ne obosim?
siz yoruluyor musunuz?	voi vă obosiţi?
onlar yoruluyorlar mı?	ei se obosesc?

4. Forma negativ- interogativă. Olumsuz-soru şekli.
Aceasta formă este o combinaţie între formele negativă şi introgativă. La tema negativă a timpului prezent se adaugă particula interogativă mu (mı la persoana a III-a plural) împreună cu sufixele personale. Accentul cade pe silaba care stă înaintea sufixului de negaţie.

çalışmak	a munci
ben çalışmıyor muyum?	eu nu muncesc?
sen çalışmıyor musun?	tu nu munceşti?
o çalışmıyor mu?	el nu munceşte?
biz çalışmıyor muyuz?	noi nu muncim?
siz çalışmıyor musunuz?	voi nu munciţi?
onlar çalışmıyorlar mı?	ei nu muncesc?

Notă: a) Verbul gitmek " a se duce" a cărui rădăcină se termină în consoana t, la adăugarea un i înaintea sufixului timpului, acest t se sonorizează şi se transformă în d. La formele negativă şi negativ-interogativă t revine.

Forma afirmativă. Olumlu şekil

ben gidiyorum	biz gidiyoruz
sen gidiyorsun	siz gidiyorsunuz
o gidiyor	onlar gidiyorlar

2. Forma negativă.Olumsuz şekil.

ben gitmiyorum	biz gitmiyoruz
sen gitmiyorsun	siz gitmiyorsunuz
o gitmiyor	onlar gitmiyorlar

3. Forma interogativă. Soru şekli.

ben gidiyor muyum?	biz gidiyor muyuz?
sen gidiyor musun?	siz gidiyor musunuz?
o gidiyor mu?	onlar gidiyorlar mı?

4. Forma negativ-interogativă. Olumsuz-soru şekli

ben gitmiyor muyum?	biz gitmiyor muyuz?
sen gitmiyor musun?	siz gitmiyor musunuz?
o gitmiyor mu?	onlar gitmiyorlar mı?

b) Dacă într-o frază sunt două sau mai multe predicate exprimate la timpul prezent, atunci sufixul personal poate fi omis, cu excepţia ultimului predicat. De exemplu: Siz okuyor, yazıyor ve soruyorsunuz. "Voi citiţi, scrieţi şi întrebaţi."
Exerciţii: 1. Conjugaţi verbul almak " a lua" în cele patru forme al tim-pului prezent.
2. Traduceţi în limba română:
- Ne yapıyorsun, Ayşe?

- Çalışıyorum.
- Mehmet bey ne yapıyor?
- Mehmet bey de çalışıyor.
- Metin çalışmıyor mu?
- Metin çocuk. Çalışmıyor, okuyor, oynuyor.
- Eda ne yapıyor?
- Eda okuyor.
- Öğretmen ne yapıyor?
- Öğretmen yazıyor.

3. Traduceţi în limba turcă:
El învaţă limba turcă.
Înţelegeţi turceşte?
Ce face vânzătorul?
Şoferul conduce.
Sever nu înoată.
Eda nu pictează.
Vânzătorul nu vinde?
Doctorul nu consultă?.
Pictorul nu pictează?
Metin face sport?
Copilul se obosește.
Copiii se joacă.

Lecţia 7 PROJE ENSTİTÜSÜ'NDE

- Günaydın!
- Günaydın!
- Özür dilerim, siz kapıcı mısınız?
- Evet, kapıcıyım. Kimi arıyorsunuz?
- Müdür beyi arıyorum.
- Siz kimsiniz?
- Ben teknisyenim. Mobilya Fabrikası'nda çalışıyorum.
- İyi. Müdür bey şu büroda bulunuyor. Buyurun.
-Günaydın! Rahatsız ettiğim için özür dilerim.
- Rahatsız etmiyorsunuz. Buyurun, ne istiyorsunuz? A-a-a, siz Mobilya Fabrikası'nda çalışmıyor musunuz?
- Evet, orada çalışıyorum.
- İşler iyi gidiyor mu?
- Evet, iyi gidiyor. Mobilya çok aranıyor. Atölye dar geliyor. Yeni atölye için proje rica ediyorum.
- Memnuniyetle.

Sözler ve deyimler:
proje – proiect
enstitü – institut
özür dilerim – scuzaţi vă rog
kapıcı - portar
kimi – pe cine
arıyorsunuz (aramak) – căutaţi (a căuta)
müdür – director
bey – domn
mobilya – mobilă
iyi – 1. bine; 2. bun

şu – acest
büro – birou
bulunuyor (bulunmak) – se află (a se afla)
buyurun (buyurmak) - poftiţi (a pofti)
rahatsız ettiğim için özür dilerim – cer scuze pentru deranj
rahatsız etmiyorsunuz (rahatsız etmek) – nu deranjaţi (a deranja)
istiyorsunuz (istemek) – doriţi (a dori)
orada – acolo
iş – treabă
işler iyi gidiyor mu? - treburile merg bine?
aranıyor (aramak) – se caută (a căuta)
atölye – atelier
dar – 1. îngust; 2. Neîncăpător
geliyor (gelmek) – vine (a veni)
için – pentru
rica ediyorum (rica etmek)– vă rog (a ruga)
memnuniyetle – cu plăcere

PREDİCATUL NOMİNAL - EK FİİL

Predicatul nominal în limba turcă se formează prin alipirea sufixelor predicative la părţile de vorbire cu sens lexical. Formarea timpului prezent pentru persoana a III-a singular deja aţi cunoscut-o la lecţia BU NEDİR?

TİMPUL PREZENT AL PREDİCATULUİ NOMİNAL – EK FİİLİNİN ŞİMDİKİ ZAMANI

1. Forma afirmativă. Olumlu şekil.
Se redă cu ajutorul următoarelor sufixe:

Sing. p. I	-ım, -im, -um, üm	pl. p..I	-ız, -iz, -uz, -üz
p.II	-sın, -sin, -sun, -sün	p..II	–sınız, -siniz, -sunuz, -sünüz
p.III	-dır, -dir, -dur, -dür; -tır, -tir, -tur, -tür	p.III	–dırlar, -dirler, -durlar,-dürler p.III –tırlar, -tirler, -turlar, -türler

Exemple:

ressam	pictor
ben ressamım	eu sunt pictor
sen ressamsın	tu eşti pictor
o ressam(dır)	el este pictor
biz ressamız	noi suntem pictori
siz ressamsınız	voi sunteţi pictori
onlar ressamdırlar (ressamlar)	ei sunt pictori

teknisyen	tehnician
ben teknisyenim	eu sunt tehnician
sen teknisyensin	tu eşti tehnician
o teknisyen(dir)	el este tehnician
biz teknisyeniz	noi suntem tehnicieni
siz teknisyensiniz	voi sunteţi tehnicieni
onlar teknisyendirler (teknisyenler)	ei sunt tehnicieni
doktor	doctor

ben doktorum eu sunt doctor

şoför şofer
ben şoförüm eu sunt şofer

Dacă cuvântul se termină în vocală, la persoana I-a singular şi plural se adaugă un y pentru a evita formarea diftongului.
Exemple:
ben satıcıyım biz satıcıyız

ben öğrenciyim biz öğrenciyiz

ben yolcuyum biz yolcuyuz
yolcu – drumeţ

ben köylüyüm biz köylüyüz

2. Forma negativă . Olumsuz şekil.

Aşa cum aţi văzut la persoana a III-a singular forma negativă se redă cu ajutorul cuvântului de negaţie değil, la care se adaugă sufixele personale fără variante.

ressam pictor
ben ressam değilim eu nu sunt pictor
sen ressam değilsin tu nu eşti pictor
o ressam değil(dir) el nu este pictor
biz ressam değiliz noi nu suntem pictori
siz ressam değilsiniz voi nu sunteţi pictori
onlar ressam değildirler ei nu sunt pictori
(değiller)

3. Forma interogativă. Soru şekli.
Pentru această formă se folosesc particulele interogative mı , mi , mu, mü.
Vă amintim că aceste particule se scriu separat, însă sufixele personale care se adaugă, se scriu împreună cu ele. Pentru că la persoana I-a singular şi plural particulele interogative se termină în vocală şi sufixele personale încep cu o vocală, între ele se intercalează un y.

Şarkıcı cântăreţ
ben şarkıcı mıyım?eu sunt cântăreţ?
sen şarkıcı mısın? tu eşti cântăreţ?
o şarkıcı mı(dır)? el este cântăreţ?
biz şarkıcı mıyız? noi suntem cântăreţi?
siz şarkıcı mısınız?voi sunteţi cântăreţi?
onlar şarkıcı mı(dırlar)? ei sunt cântăreţi?

teknisyen
ben teknisyen miyim? biz teknisyen miyiz?
sen teknisyen misin? siz teknisyen misiniz?
o teknisyen mi(dir)? onlar teknisyen mi(dirler)?

memur
ben memur muyum? biz memur muyuz?
ben müdür müyüm? Biz müdür müyüz?

4.Forma negativ-interogativă. Olumsuz-soru şekli.

Această formă se redă cu ajutorul cuvântului de negaţie değil urmat de particula mi împreună cu sufixele personale.
Formulă: cuvântul + değil mi+sufixele personale
ressam
ben ressam değil miyim? eu nu sunt pictor?
sen ressam değil misin? tu nu eşti pictor?
o ressam değil mi(dir)? el nu este pictor?
biz ressam değil miyiz? noi nu suntem pictori?
siz ressam değil misiniz? voi nu sunteţi pictori?
onlar ressam değil(ler) mi? ei nu sunt pictori?
değil mi(dirler)?

Exerciţii:
1. Conjugaţi cuvintele satıcı şi memur în cele patru forme ale predicatului nominal.
2. Redaţi următoarele predicate nominale din propoziţii la forma negativă:
Sever avcıdır.
Ben turistim.
O kapıcıdır.
Siz memursunuz.
Biz köylüyüz.
Onlar teknisyendirler.
O sekreterdir.
Sen doktorsun.
3. Redaţi următoarele predicate nominale la formele interogativă şi negativ-interogativă:
Biz öğrenciyiz.
Siz müdürsünüz
Onlar öğretmendirler.
O turisttir.
Ben kapıcıyım.
Sen memursun.
O sekreterdir.
4. Traduceţi următorul text în limba turcă:
- Scuzaţi vă rog, sunteţi secretara?
- Da, sunt secretara. Ce doriţi?
- Domnul director este în institut?
- Domnul director este în birou.

Lecţia 8

Acıktım.
Susadım.

BUGÜN NE YAPTINIZ?

Metin: - Anne, acıktım.
Eda: - Ben de acıktım.
Anne: - Babayı bekliyoruz, çocuklar. Zil çalıyor. Baba geldi.
Baba: - İyi akşamlar, Ayşe! İyi akşamlar, çocuklar!
Çocuklar: - İyi akşamlar, baba! Hoş geldin!
Baba: - Hoş bulduk! Nasılsınız? Bugün ne yaptınız?
Eda: - Sabahleyin kütüphanede kitap, dergi okudum. Öğleden sonra Neş'e geldi, anlattık.

Baba: - Ne yapıyor Neş'e? İyi mi?
Eda: - İyi, selâm söyledi.
Baba: - Sen ne yaptın, Metin?
Metin: - Futbol oynadım.
Baba: - Problem çözdün mü?
Metin: - …
Anne: - Masa hazır, buyurun.

Sözler ve deyimler:
acıktım – mi-e foame
susadım – mi-e sete
Ne yaptınız? – Ce aţi făcut?
bekliyoruz (beklemek) – aşteptăm (a aştepta)
zil – sonerie
çalıyor (çalmak) – 1.sună (a suna); 2. a cânta; 3. a fura
geldi (gelmek) – a venit (a veni)
Hoş geldin! – Bine ai venit!
Hoş bulduk! – Bine v-am găsit!
Nasılsınız?- Cum vă simţiţi?
kütüphane – bibliotecă
dergi – revistă
okudum (okumak) – am citit (a citi)
öğleden sonra – după- amiază
anlattık (anlatmak) – am stat de vorbă (a sta de vorbă, a povesti)
selâm söyledi (söylemek)– trimite salutări (a trimite)
futbol – fotbal
Problem çözdün mü? (çözmek) – Ai rezolvat probleme?(a rezolva, a deznoda)
hazır – gata

TİMPUL TRECUT DETERMİNAT - BELİRLİ GEÇMİŞ ZAMAN

Arată o acţiune desfăşurată înaintea momentului vorbirii, la care vorbitorul a fost martor.
Se formează cu ajutorul sufixelor **–dı , -di , -du , -dü** după temele verbale terminate în vocală sau consoană sonoră şi a variantelor sale **–tı, -ti, -tu, -tü** după temele terminate în consoană surdă, la care se adaugă sufixele personale.
Dacă scriem sufixele timpului şi sufixele personale împreună avem următorul tabel:
sing. p. I –dım , -dim , -dum , -düm; –tım , -tim , -tum , -tüm
p.II-dın , -din , -dun , -dün; -tın , -tin , -tun , -tün
p. III –dı , -di , -du , -dü; -tı , -ti , -tu , -tü
pl. p. I –dık , -dik , -duk , -dük; -tık , -tik , -tuk , -tük
p.II–dınız , -diniz , -dunuz , dünüz; -tınız , -tiniz ,- tunuz , -tünüz
p.III-dılar , -diler, -dular, -düler; -tılar , -tiler , -tular , -tüler
Exemple de conjugare a timpului:

Forma afirmativă. Olumlu şekil

almak	a lua
ben aldım	eu am luat
sen aldın	tu ai luat
o aldı	el a luat
biz aldık	noi am luat
siz aldınız	voi aţi luat

onlar aldılar ei au luat

vermek a da
ben verdim biz verdik
sen verdin siz verdiniz
o verdi onlar verdiler

sormak a întreba
ben sordumbiz sorduk
sen sordun siz sordunuz
o sordu onlar sordular

yürümek a merge
ben yürüdüm biz yürüdük
sen yürüdün siz yürüdünüz
o yürüdü onlar yürüdüler

atmak a arunca"
ben attım biz attık
sen attın siz attınız
o attı onlar attılar

gitmek a se duce
ben gittim biz gittik
sen gittin siz gittiniz
o gitti onlar gittiler

tutmak a prinde
ben tuttum biz tuttuk
sen tuttun siz tuttunuz
o tuttu onlar tuttular

düşmek "a cădea"
ben düştümbiz düştük
sen düştün siz düştünüz
o düştü onlar düştüler

Forma negativă. Olumsuz şekil.
Se redă cu ajutorul sufixelor de negaţie –ma , -me care se intercalează între rădăcină şi sufixul timpului. Accentul cade pe silaba precedentă sufixului de negaţie.

Almak a lua
ben almadım eu nu am luat
sen almadın tu nu ai luat
o almadı el nu a luat
biz almadık noi nu am luat
siz almadınız voi nu aţi luat
onlar almadılar ei nu au luat

düşmek
ben düşmedim biz düşmedik
sen düşmedin siz düşmediniz

o düşmedi onlar düşmediler

3. Forma interogativă. Soru şekli
La forma afirmativă se adaugă particulele interogative. Accentul cade pe particula interogativă.
almak
ben aldım mı? eu am luat?
sen aldın mı? tu ai luat?
o aldı mı? el a luat?
biz aldık mı? noi am luat?
siz aldınız mı? voi aţi luat?
onlar aldı(lar) mı? ei au luat?

gitmek
ben gittim mi? biz gittik mi?
sen gittin mi? siz gittiniz mi?
o gitti mi? onlar gitti(ler) mi?

sormak
ben sordum mu? biz sorduk mu?
sen sordun mu? siz sordunuz mu?
o sordu mu? onlar sordular mı? (sordu mu?)

düşmek
ben düştüm mü? biz düştük mü?
sen düştün mü? siz düştünüz mü?
o düştü mü? onlar düştüler mi? (düştü mü?)

4. Forma negativ-interogativă. Olumsuz-soru şekli
La forma negativă se adaugă particulele interogative.
almak
ben almadım mı? eu nu am luat?
sen almadın mı? tu nu ai luat?
o almadı mı? el nu a luat?
biz almadık mı? noi nu am luat?
siz almadınız mı? voi nu aţi luat?
onlar almadı(lar) mı? ei nu au luat?

vermek
ben vermedim mi? biz vermedik mi?
sen vermedin mi? siz vermediniz mi?
o vermedi mi? onlar vermedi(ler) mi?

sormak
ben sormadım mı? biz sormadık mı?
sen sormadın mı? siz sormadınız mı?
o sormadı mı? onlar sormadı(lar) mı?

düşmek
ben düşmedim mi? biz düşmedik mi?
sen düşmedin mi? siz düşmediniz mi?
o düşmedi mi? onlar düşmedi(ler) mi?

Notă: La verbele compuse se conjugă doar verbul auxiliar.
1. Forma afirmativă. Olumlu şekil.
resim yapmak
ben resim yaptım biz resim yaptık
sen resim yaptın siz resim yaptınız
o resim yaptı onlar resim yaptı(lar)

muayene etmek
ben muayene ettim biz muayene ettik
sen muayene ettin siz muayene ettiniz
o muayene etti onlar muayene etti(ler)

tedavi olmak "a se vindeca"
tedavi oldum tedavi olduk

2 .Forma negativă. Olumsuz şekil
resim yapmak
resim yapmadım resim yapmadık
resim yapmadın resim yapmadınız
resim yapmadı resim yapmadı(lar)

muayene etmek
ben muayene etmedim biz muayene etmedik
sen muayene etmedin siz muayene etmediniz
o muayene etmedi onlar muayene etmedi(ler)

tedavi olmak
tedavi olmadım tedavi olmadık

3. Forma interogativă. Soru şekli
resim yapmak
resim yaptım mı? resim yaptık mı?
resim yaptın mı? resim yaptınız mı?
resim yaptı mı? resim yaptı(lar) mı?

muayene etmek
muayene ettim mi? muayene ettik mi?

tedavi olmak
tedavi oldum mu? tedavi olduk mu?

4. Forma negativ-interogativă.Olumsuz-soru şekli
resim yapmak
resim yapmadım mı? resim yapmadık mı?
resim yapmadın mı? resim yapmadınız mı?
resim yapmadı mı? resim yapmadı(lar) mı?

muayene etmek
muayene etmedim mi? muayene etmedik mi?

tedavi olmak
tedavi olmadım mı? tedavi olmadık mı?

Exerciţii: 1. Conjugaţi verbul yazmak la cele patru forme ale timpului trecut determinat.
2. Traduceţi şi transcrieţi verbele din următoarele propoziţii la forma negativă:
Eda ve Metin acıktılar.
Metin problem çözdü.
Memur bekledi.
Ressam resim yaptı.
Teknisyen fabrikada çalıştı.
Öğrenci kalem aldı.
Turist gitti.
Misafir geldi.
3.Traduceţi în limba turcă:
- Mamă, Metin a plecat?
- Nu, Metin este acasă.
- Elif a luat caiete?
- Da, Elif a luat 8 caiete.
- Tu nu ai scris?
- Nu, nu am scris, acum scriu.
- Şoferul nu a aşteptat?
- Nu, nu a aşteptat, acum a plecat.

Lecţia 9 KIYIDA

Merhaba!
Merhaba! Kısmetiniz bol olsun!
-Sağ olun! Sizin de kısmetiniz bol olsun! Nasıl, bir şeyler tuttunuz mu?
O-o-o, sepet dolu.
O-o-o, gerçekten dolu. Gençlikte balıkçı mıydınız?
Yo-o-o, balıkçı değildim, terziydim. Siz avukat değil miydiniz?
Evet, avukattım. Şimdi emekliyim. Tuttum, tuttum, büyük bir balık tuttum.
Şanslısınız, doğrusu. Ben de şanslıyım. Bu gün güzel bir gün.

Sözler ve deyimler:
kıyı – mal
balıkçı – pescar
nasıl – c – cum, ce fel
yo-o-o – nu -u –u (în limba uzuală)
bir şey, bir şeyler – ceva
terzi - croitor
tutmak – a prinde
emekli - pensionar
sepet – coş
büyük – mare (adjectiv)
dolu – plin
şans - noroc
gerçekten – întradevăr
şanslı - norocos
genç – tânăr
doğrusu - întradevăr

gençlikte – în tinereţe
gün – zi

PREDİCATUL NOMİNAL LA TİMPUL TRECUT DETERMİNAT - EK FİİLİNİN BELİRLİ GEÇMİŞ ZAMANI

1. Forma afirmativă. Olumlu şekil.
Are aceleaşi sufixe ca predicatul verbal. Când cuvântul se termină în vocală, între temă şi sufixul timpului se intercalează un y.

avukat	avocat
ben avukattım	eu am fost avocat
sen avukattın	tu ai fost avocat
o avukattı	el a fost avocat
biz avukattık	noi am fost avocati
siz avukattınız	voi aţi fost avocati
onlar avukattı(lar)	ei au fost avocati

öğretmen	
ben öğretmendim	biz öğretmendik
sen öğretmendin	siz öğretmendiniz
o öğretmendi	onlar öğretmendi(ler)

doktor	
ben doktordum	biz doktorduk
sen doktordun	siz doktordunuz
o doktordu	onlar doktordu(lar)

müdür	
ben müdürdüm	biz müdürdük
sen müdürdün	siz müdürdünüz
o müdürdü	onlar müdürdü(ler)

genç	
ben gençtim	biz gençtik
sen gençtin	siz gençtiniz
o gençti	onlar gençti(ler)

balıkçı	
ben balıkçıydım	biz balıkçıydık
sen balıkçıydın	siz balıkçıydınız
o balıkçıydı	onlar balıkçıydı(lar)

terzi	
ben terziydim	biz terziydik
sen terziydin	siz terziydiniz
o terziydi	onlar terziydi(ler)

2. Forma negativă. Olumsuz şekil.
La partea vorbirii cu sens lexical se adaugă cuvântul de negaţie değil împreună cu sufixele personale.
avucat

ben avukat değildim	eu nu am fost avocat

sen avukat değildin	tu nu ai fost avocat
o avukat değildi	el nu a fost avocat
biz avukat değildik	noi nu am fost avocaţi
siz avukat değildiniz	voi nu aţi fost avocaţi
onlar avukat değildi(ler)	ei nu au fost avocaţi

Forma interogativă. Soru şekli.

Se redă cu particulele interogative mı, mi , mu , mü la care se alipesc sufixele timpului.

avukat

ben avukat mıydım?	eu am fost avocat?
sen avukat mıydın?	tu ai fost avocat?
o avukat mıydı?	el a fost avocat?
biz avukat mıydık?	noi am fost avocaţi?
siz avukat mıydınız?	voi aţi fost avocaţi?
onlar avukat mıydı(lar)?	ei au fost avocaţi?

öğretmen

ben öğretmen miydim?	biz öğretmen miydik?
sen öğretmen miydin?	siz öğretmen miydiniz?
o öğretmen miydi?	onlar öğretmen miydi(ler)?

doktor

doktor muydum?	doktor muyduk?

müdür

müdür müydüm?	müdür müydük?

3. Forma negativ-interogativă. Olumsuz-soru şekli.

Se redă în felul următor: cuvântul cu sens lexical+ cuvântul de negaţie+ particula interogativă mi împreună cu sufixele personale.

avukat

ben avukat değil miydim?	eu nu am fost avocat?
sen avukat değil miydin?	tu nu ai fost avocat?
o avukat değil miydi?	el nu a fost avocat?
biz avukat değil miydik?	noi nu am fost avocaţi?
siz avukat değil miydiniz?	voi nu aţi fost avocaţi?
onlar avukat değil miydiler?	ei nu au fost avocaţi?

Exerciţii: 1. Conjugaţi cuvântul teknisyen la cele patru forme ale predicatului nominal la timpul trecut determinat.

2. Transcrieţi la forma negativă următoarele propoziţii:

a) Balıkçı gençlikte şofördü.
b) Babam fabrikada işçiydi.
c) Turist bu gün hastaydı.
d) Özür dilerim, siz arkadaş mıydınız?
e) Avcı bu gün şanslı mıydı?
f) Ben bu okulda öğrenciydim.
g) Küçük çocuk güzeldi.
h) Oda büyüktü.
i) Çocuklar üçtü.
j) Müdür bey yeniydi.
k) Teyzem ihtiyardı.

l) Atölye dardı
3. Traduceţi în limba turcă:
a) Coşul a fost plin.
b) Pescarul a fost norocos.
c) Copilul n-a fost mare.
d) Tata a fost muncitor în tinereţe.
e) Voi aţi fost sănătoşi?
f) Mama a fost bolnavă.
g) Dvs.aţi fost pictor în România?
h) Maşina a fost mare.
i) Studentii au fost vesel.
j) Şoferii au fost obosiţi.
k) Copiii erau cuminţi.
l) Bunicul a fost norocos.

Lecţia 10 EV, EVİN, EVE, EVİ, EVDE, EVDEN

Ev yenidir.
Evin pencereleri geniştir.
Elif eve gidiyor.
Annem evi temizledi.
Aile evde toplandı.
Metin evden çıktı.

Metin okuyor.
Metin'in kitapları temizdir.
Metin'e sözlük verdi.
Metin'i okulda gördü.
Metin'de çanta var.
Metin'den top aldım.

Bükreş başkenttir,
Bükreş'in sokakları temizdir.
Bükreş'e gidiyorum.
Bükreş'i seviyorum.
Bükreş'te oturuyor.
Tren Bükreş'ten hareket etti.

Sözler ve deyimler:

geniş – larg	görmek – a vedea
temiz – curat	başkent - capitală
temizlemek – a curăţa	sevmek – 1.a iubi.2. a-i plăcea
aile – familie	oturmak – 1. a se aşeza; 2. a locui
toplanmak – a se aduna, a se reuni	hareket etmek –1. a porni; 2. a se mişca
çıkmak – a ieşi	

CAZURİLE - İSMİN HALLERİ

În propoziţiile de mai sus aţi văzut trei substantive în următoarele cazuri:

Nominativ	ev	Metin	Bükreş
Genitiv	evin	Metin'in	Bükreş'in

Dativ	eve	Metin'e	Bükreş'e
Acuzativ	evi	Metin'i	Bükreş'i.
Locativ	evde	Metin'de	Bükreş'te
Ablativ	evden	Metin'den	Bükreş'ten

Notă: Substantivele proprii primind sufixele cazuale în scris se despart prin apostrof.

Cazurile limbii turce răspund la următoarele întrebări:

Nominativ	ne?	kim?	neresi?
Genitiv	neyin?	kimin?	neresinin?
Dativ	neye?	kime?	nereye?
Acuzativ	neyi?	kimi?	neresini?
Locativ	nede?	kimde?	nerede?
Ablativ	neden?	kimden?	nereden?

CAZUL NOMİNATİV - YALIN HAL

Subtantivul este în nominativ în următoarele cazuri:
Când îndeplineşte funcţia de subiect.
Zil çalıyor.
Öğrenci yazıyor.
Köstence güzeldir.
Când îndeplineşte funcţia de complement direct, exprimat printr-un substantiv nedeterminat cu precizie.
Ben kitap okuyorum.
Balıkçı balık tutuyor.
Annem bir vazo aldı.
Vocativul se poate reda tot prin cazul nominativ şi atunci accentul cade pe prima silaba: Mètin, oku.

CAZUL GENİTİV - İLGİ HALİ

Acest caz exprimă posesia sau apartenenţa. Se formează cu ajutorul sufixelor **- ın , -in , -un , -ün** adăugate după rădăcini sau teme terminate în consoană şi **–nın , -nin , -nun , -nün** după cele terminate în vocală.
Sufixele acestui caz sunt accentuate.

Kız**ın** defter**i** temizdir.
Ev**in** pencereler**i** büyüktür.
Okul**un** zil**i** çaldı.
Göl**ün** kıyı**sında** balıkçılar balık tutuyorlar.
Oda**nın** kapı**sı** açıktı. (a fost deschisă).
İşçi**nin** arkadaşları çoktur.
Köylü**nün** bahçe**si** güzeldi.

PREDİCATUL NOMİNAL LA CAZUL GENİTİV - İLGİ HALİNDE EK FİİL

Substantivul la cazul genitiv urmat de sufixele predicative de prezent sau trecut exprimă cui îi aparţine sau a aparţinut obiectul sau fiinţa.

La timpul prezent. Şimdiki zamanda.
Forma afirmativă. Olumlu şekil.
Bu kitap Eda'nındır.
Yeni ev işçinindir.

Bu çanta halamındır.

Forma negativă. Olumsuz şekil.

Bu kitap Eda'nın değildir.

Yeni ev işçinin değildir.

Bu çanta halamın değildir.

Forma interogativă. Soru şekli.

Bu kitap Eda'nın mı(dır)?

Yeni ev işçinin mi(dir)?

Bu çanta halamın mı(dır)?

Forma negativ-interogativă. Olumsuz – soru şekli.

Bu kitap Eda'nın değil mi(dir)?

Yeni ev işçinin değil mi(dir)?

Bu çanta halamın değil mi(dir)?

La timpul trecut determinat. Belirli geçmiş zamanda.

Forma afirmativă. Olumlu şekil.

Araba mühendisindi. "Maşina a aparţinut inginerului."

Şu bina belediyenindi. "Clădirea a aparţinut primăriei."

Şampiyon Romanya'nındı. "Campionul a aparţinut României."

Forma negativă. Olumsuz şekil.

Araba mühendisin değildi.

Şu bina belediyenin değildi.

Şampiyon Romanya'nın değildi.

Forma interogativă. Soru şekli

Araba mühendisin miydi?

Şu bina belediyenin miydi?

Şampiyon Romanya'nın mıydı?

Forma negativ-interogativă. Olumsuz-soru şekli

Araba mühendisin değil miydi?

Şu bina belediyenin değil miydi?

Şampiyon Romanya'nın değil miydi?

Notă: Predicatul nominal la cazul genitiv primeşte sufixele şi altor timpuri, dar deocamdată noi putem adăuga doar sufixele timpurilor studiate.

Exerciţii: 1. Declinaţi substantivele defter, Özel , Braşov.

2. Conjugaţi un predicat nominal la cazul genitiv.

3. Traduceţi în limba română:

a) Sözlük Eda'nındı.

b) Bu top Metin'indi.

c) Atölye fabrikanındı.

d) İyi proje genç mühendisindi.

e) Güzel ev işçinin değil mi?

f) Yeni otobüsler belediyenindiler.

g) Büyük tablo köylü ressamındı.

4. Traduceţi în limba turcă următoarele propoziţii:

a) Băiatul a rezolvat probleme.

b) Tehnicianul a întrebat.

c) Pescarul a prins un peşte.

d) Domnul director a rugat realizarea unui proiect.

e) În cameră este o floare.

f) Doctorul a consultat un bolnav.

g) În şcoală este o secretară.

h) Aceasta este geanta lui Metin?
i) Acesta este caietul elevului?
j) Casa această a aparţinut avocatului?
k) Casa această nu a aparţinut pescarului?
m) Maşina este a lui Özel.
n) Maşina această nu este a ţăranului?
5. Completaţi spaţiile libere cu sufixul predicatului nominal la genitiv:

A) la timpul prezent:

Güzel kitap ögrenci…
Geniş kayık balıkçı…
Yeni proje bu mühendis… değildir.
Bu araba patron… değil mi…?

B) la timpul trecut determinat:

Kamyon şoför…
Kukla kız… değil…
Defter öğretmen… mi…?
Vila mühendis… değil mi…?

RECAPİTULARE II- TEKRAR II

1. Conjugaţi verbele öğrenmek, oynamak, beklemek în cele patru forme ale timpului prezent.
2. Completaţi verbele din următoarele propoziţii cu sufixele timpului prezent şi cele personale: în forma afirmativă:

- Ne yapı… , Eda?
- Ders çalışı…
- Metin ne yap…?

a) Ressam bu odada resim yap…
b) Balıkçı denizde balık tut…
c) Ben üniversitede oku…
d) Satıcı mağazada sat…
e) Yolcu durakta bekli…

B) în forma negativă:

a) Eda yüz…
b) Annem mektup bekle…
c) Sen futbol oyna…
d) Biz trende gazete oku…
e) Onlar çocuk, çalış…
g) Ben Mobilya Fabrikası'nda çalış…
h) Siz mektup yaz…

C) în forma interogativă:

a) Babam oku…
b) Hasan yorul…
c) Sever Türkçe bil…
d) Sen denizde yüz…
e) Biz dergi al…
f) Siz tenis oyna…

D) în forma negativ-interogativă

a) İşçi bu fabrikada çalış…
b) Satıcı elma sat…
c) Sen üniversiteye git…

d) Siz parkta dinlen…
e) Metin problem çöz…
f) Çocuk yorul…
3. Conjugaţi cuvintele işçi, teknisyen, müdür, satıcı ca predicat nominal în cele patru forme ale prezentului.
4. Completaţi predicatul nominal din următoarele propoziţii cu sufixele timpului prezent şi cele personale: A) la forma afirmativă:
a) Ben teknisyen …
b) Ablam doktor …
c) Sen şanslı …
d) Siz balıkçı …
e) Bu çocuklar öğrenci …
f) Bu tablo güzel…
g) Annem öğretmen…

B) la forma negativă:

a) Elif memur …
b) Siz ressam …
c) Babam şoför …
d) Biz misafir …
e) Onlar turist …
f) Annem genç…
g) Hasta bu gün iyi…

C) la forma interogativă:

a) Ben artist …
b) Misafir kapıcı …
c) Bu kız sekreter …
d) Köylü memur …
e) Siz memur…
g) Bu ailede çocuklar öğrenci …

D) Forma negativ-interogativă:

a) Bu kadın doktor …
b) Bu tablo güzel …
c) Balıkçı bu gün şanslı…
d) Onlar hasta …
e) Ben şoför …
f) Hastane temiz …
g) Sibiu güzel …
5. Conjugaţi verbele öğrenmek, sürmek, satmak în cele patru forme ale timpului trecut determinat.
6. Completaţi verbele din următoarele propoziţii cu sufixele timpului trecut determinat şi cele personale:

A) în forma afirmativă:

a) Metin düş…
b) Eda bil…
c) Turist acık…
d) Terzi gel…
e) Biz teşekkür et…
f) İşçiler dolap yap…
g) Öğretmen sor…
h) Çocuk susa…

B) în forma negativă:

a) Teknisyen büroda bekle…
b) Metin problem çöz…
c) Ablam mektup yaz…

d) Bu sabah gazete gel…
e) Artist bu filmde oyna…
f) Sabahleyin kütüphanede oku…
g) Öğleden sonra dergi al…
h) Sabahleyin çay iç…

C) în forma interogativă:

a) Metin düş…
b) Müdür bey gel…
c) Sen çiçek al…
d) Turistler çok yürü…
e) İşçiler mobilya yap…
f) Sen balık tut…
g) Siz bilet al…
h) Neş'e çok anlat…

D) în forma negativ-interogativă:

a) Bugün hasta acık…
b) Biz sabahleyin süt al…
c) Ressam parkta resim yap…
d) Sen gazete ver…
e) Öğrenci okula git…
g) Teknisyen proje yap…
h) Siz öğleden sonra büroda çalış…

7. Completaţi predicatul nominal din următoarele propoziţii cu sufixele timpului trecut determinat şi sufixele personale:

A) în forma afirmativă

a) Ben teknisyen…
b) Biz bu okulda öğrenci…
c) Ablam doktor…
d) Sen şanslı...
e) O fabrikada müdür…
f) Biz bu okulda öğrenci…
g) Sen enstitüde memur…
h) Onlar şehirde mühendis…

B) în forma negativă:

a) Yol geniş …
b) Ev yeni …
c) Onlar bu enstitüde mühendis …
d) Park sağ tarafta …
e) Sözlük kitaplıkta …
f) Ben büroda …
g) O okulda müdür …
h) Parkta ağaçlar büyük…

C) în forma interogativă:

a) Müdür bey gençlikte teknisyen …
b) Onlar iyi arkadaş …
c) Belediye gerçekten büyük …
d) Siz enstitüde mühendis …
e) Traktör köylünün …
f) Sen bu okulda öğretmen …
g) O belediyede mühendis …

D) în forma negativ-interogativă:

a) Sen bu enstitüde mühendis …
b) O belediyede memur …
c) Sen atölyede teknisyen …
d) Biz köyde öğretmen …
e) Onlar hastanede doktor …
f) Sen okulda iyi öğrenci …
g) Baban Bükreş'te mühendis …

Lecţia 11 NEREYE GİDİYORSUN?

İşe gidiyorum.
Eve dönüyorum
Akşama kadar çalışıyorum.

NEREYE GİDİYORSUN?

Orhan bey: - İyi günler, Mehmet bey!
Mehmet bey: - İyi günler, Orhan bey! Ne yapıyorsun? Nereye gidiyorsun?
Orhan bey: - Teşekkür ederim, iyiyim. İşe gidiyorum. Sen ne yapıyorsun?
Mehmet bey: - Eve dönüyorum. Babam hasta, doktora götürdüm.
Orhan bey: - Geçmiş olsun!
Mehmet bey: - Sağ ol! Kitabı okudun mu?
Orhan bey: - Çok beğendim. Fikriye'ye verdim, şimdi o okuyor.
Mehmet bey: - Reşat Nuri'yi kim beğenmiyor?!
Orhan bey: - Ben Sabahattin Ali'yi de çok beğeniyorum. Büyük bir psikolog ve gerçekçi.
Mehmet bey: - Evet, insanları iyi tanıyor. Düşünce ve duyguları çok iyi anlatıyor. Ben pazarları akşama kadar okuyorum. İşe acele ediyorsun, görüyorum.
Orhan bey: - Hoşça kal!
Mehmet bey: - Güle güle!

Sözler ve deyimler:

nereye – unde, încotro
iş - 1. muncă. 2. servici
dönmek – a se întoarce
götürmek – a duce
geçmiş olsun! – însănătoşire grabnică!
sağ ol – teşekkür ederim
beğenmek – a-i plăcea
psikolog – psiholog
gerçekçi – realist
insan – om
tanımak – a cunoaşte
düşünce - gând
duygu – sentiment
pazar – 1.duminică.2.piaţă
pazarları – în zilele de duminică
akşama kadar – până seară
acele etmek – a se grăbi

CAZUL DATİV - YÖNELME HALİ

Substantivele care îndeplinesc funcţia de complement indirect şi răspund la întrebările **kime? "cui?, pe cine?", neye? "în ce?, la ce?"**, sunt în dativ şi primesc **sufixele –a , -e** după rădăcina sau tema terminate în consoană şi **–ya, -ye** după cele terminate în vocală.

Bir arkadaşa rastladım. kime? "L-am întâlnit pe un prieten."
Doktora sordum. kime? "L-am întrebat pe doctor."
Altına gümüş karıştırdılar. neye? "În aur au adăugat (amestecat) argint."
Süte şeker koydum. neye? "Am pus zahăr în lapte."

Satıcıya rica ettim. kime? “L-am rugat pe vânzător.”
Öğrenciye verdim. kime? “ İ-am dat studentului.”
Salataya tuz koydum. neye? “Am pus sare în salată.”
Top fileye rastladı. neye? “Mingea a nimerit în plasă.”

Dativul îndeplineşte şi funcţia de complement circumstanţial de loc, de timp. Atunci răspunde la întrebările nereye? “încotro?, unde?”, ne vakite kadar?, ne zamana kadar? “până când?”.

Okula gidiyorum.	nereye?	“Mă duc la şcoală.”
Eve dönüyorum.	nereye?	“Mă întorc acasă.
Fabrikaya gitti.	nereye?	“S-a dus la fabrică.”
Fakülteye girdi.	nereye?	“A intrat la facultate,”

Akşama kadar çalıştı. ne vakite kadar?, ne zamana kadar?“A muncit până seara.”
Bu zamana kadar uçak yoktu. ne zamana kadar?, ne vakite kadar?“Până acum n-a existat avion.”

CAZUL ACUZATİV - YÜKLEME HALİ

Sufixele cazului acuzativ sunt**: -ı, -i, -u, -ü** după rădăcini sau teme terminate în consoană şi **-yı, -yi, -yu, -yü** după cele terminate în vocală.
Răspunde la întrebările **kimi? “pe cine?”, neyi? “ce?”, neresini? “unde?”.**
Complementul direct este exprimat prin cazul acuzativ în următoarele situaţii:
1.Când obiectul este deja cunoscut vorbitorilor, este individualizat, separat din masa generală a obiectelor de acelaşi fel.

Kitabı okudun mu?	neyi?	“Ai citit cartea?”
Defteri aldım.	neyi?	“Am luat caietul.”
Mektubu yazdı.	neyi?	“A scris scrisoarea.”
Gölü gördük.	neyi?	“Am văzut lacul.”
Babayı bekliyoruz.	kimi?	“Îl aşteptăm pe tata.”
Öğenciyi dinledi.	kimi?	“L-a ascultat pe elev.”

Sorumluyu karşıladı. kimi? “L-a întâmpinat pe responsabil.”
Müdürü selâmladı. kimi? “L-a salutat pe director.”

2. Când este exprimat printr-un substantiv propriu:
Orhan’ı gördüm. kimi? “L-am văzut pe Orhan.”
Köstence’yi beğendim. neresini? “Mi-a placut Constanţa.”
Eminescu’yu okudum. kimi? “L-am citit pe Eminescu.”

3. Când este exprimat printr-un nume cu sufix posesiv:
Babamı doktora götürdüm. kimi? “L-am dus pe tata la doctor.”
Çantamı aldım. neyi? “Mi-am luat geanta.”
Kitabını okuduk. neyi? “İ-am citit cartea.”
Exerciţii: 1. Adăugaţi sufixele cazului dativ următoarelor cuvinte:

okul	kütüphane	fabrika
deniz	dağ	sinema
ressam	arkadaş	kıyı

2. Adăugaţi sufixele cazului acuzativ următoarelor cuvinte:

insan	işçi	deniz
düşünce	cam	oda

tebeşir tablo memur

3. Completaţi spaţiile libere cu sufixele potrivite:
a) Şoför Bükreş'… gitti.
b) Öğrenci okul… gitti mi?
c) Mehmet, Orhan Kemal'… okudu.
d) Ressam göl… gördü.
e) Eda kütüphanede Elif'… rastladı.
f) İş… acele ediyor musun?
g) Mühendis sabah… kadar çalıştı.
h) Hasta… doktor… götürdük.
i) Teknisyen kapıcı… sordu.
î) Müdür teknisyen… aramadı mı?
j) Top deniz… düştü mü?
k) Çanta… arkadaş… hediye etti mi?
l) Şair şiir… yazmadı mı?
m) Artist rol… biliyor mu?

4. Traduceţi în limba turcă:
Sever s-a dus la universitate.
İ-am dat caietul lui Sever.
İ-am dat scrisoarea lui Ayşe.
Mingea a nimerit geamul.
Am rugat-o pe mama mea.
El a pus cutia în dulap.
Pe stradă l-am întâlnit pe pescar.
Metin nu s-a dus la bibliotecă.

Lecţia 12 NEREDE?

- Eda nerede? - Ayşe hanım nerede?
- Eda okulda. - Ayşe hanım evde.
- Metin nerede? - Mehmet bey nerede?
- Metin parkta. - Mehmet bey işte
- Tren saat kaçta geldi? - Mağazalar ne vakit açık?
- Tren saat beşte geldi. - Mağazalar sabahtan akşama kadar açık.

CAZUL LOCATİV - BULUNMA HALİ

Cazul locativ exprimă unori raporturi spaţiale şi temporale. Se formează cu sufixele **–da , -de** după cuvinte terminate în vocală sau consoană sonoră şi **–ta, -te** după cele terminate în consoană surdă.
În raporturi spaţiale răspunde la întrebările: **nede "în ce", kimde "la cine," nerede "unde".**

Havada oksijen var. nede? "În aer există oxigen."
Üzümde vitamin var. nede? " Strugurii conţin vitamine."

Bu kumaşta yün var. nede? "Stofa aceasta conţine lână."
Bu bilezikte gümüş var. nede? "Brăţara aceasta conţine argint."

Arkadaşımda yeni kaset var. kimde? "Prietenul meu are o dischetă nouă."
Teyzemde güzel albümler var. kimde?" Mătuşa mea are albume frumoase."
Avukatta deliller var. kimde? "Avocatul are dovezi."

Mehmet'te yeni kasetçalar var. kimde? "Mehmet are un casetofon nou."

İşçi fabrikada çalışıyor. nerede? "Muncitorul lucrează la fabrică."
Mühendis enstitüde proje yapıyor. nerede? "Inginerul face proiecte la institut."
Ressam parkta resim yapıyor. nerede? "Pictorul pictează în parc."
Bu sepette elma yok. nerede? "În acest coş nu sunt mere."
Bu yüzyılda büyük icatlar yapıldı. ne vakit?, ne zaman?
"În secolul acesta s-au făcut invenţii mari."
Saat 8'de dersler başlıyor. ne zaman?, saat kaçta?
"La ora opt încep lecţiile."

PREDİCATUL NOMİNAL LA CAZUL LOCATİV - YERLİK HALİNDE EK EYLEM

Substantivul la cazul locativ primind sufixele predicative devine predicatul nominal al propoziţiei şi arată unde se află fiinţa sau obiectul. Il conjugăm, deo-camdată, la timpurile studiate.

I.Timpul prezent. Şimdiki zaman.
Forma afirmativă. Olumlu şekil
evde
ben evdeyim eu sunt în casă
sen evdesin tu eşti în casă
o evde(dir) el este în casă
biz evdeyiz noi suntem în casă
siz evdesiniz voi sunteţi în casă
onlar evde(dirler) ei sunt în casă

2. Forma negativă. Olumsuz şekil
ben evde değilim eu nu sunt în casă
sen evde değilsin tu nu eşti în casă
o evde değil(dir) el nu este în casă
biz evde değiliz noi nu suntem în casă
siz evde değilsiniz voi nu sunteţi în casă
onlar evde değil(dirler) ei nu sunt în casă
(onlar evde değiller)

3. Forma interogativă. Soru şekli
ben evde miyim? sunt eu în casă?
sen evde misin? eşti tu în casă?
o evde mi(dir)? este el în casă?
biz evde miyiz? suntem noi în casă?
siz evde misiniz? sunteţi voi în casă?
onlar evde mi(dirler)? sunt ei în casă?

4. Forma negativ-interogativă. Olumsuz-soru şekli.
ben evde değil miyim? nu sunt eu în casă
sen evde değil misin? nu eşti tu în casă?
o evde değil mi(dir)? nu este el în casă?
biz evde değil miyiz? nu suntem noi în casă?
siz evde değil misiniz? nu sunteţi voi în casă?
onlar evde değıl mi(dirler)? nu sunt ei în casă?
(onlar evde değiller mi?)

II. Timpul trecut determinat. Belirli geçmiş zaman.
1. Foma afirmativă. Olumlu şekil.

ben parktaydım	eu am fost în parc
sen parktaydın	tu ai fost în parc
o parktaydı	el a fost în parc
biz parktaydık	noi am fost în parc
siz parktaydınız	voi aţi fost în parc
onlar parktaydı(lar)	ei au fost în parc

2. Forma negativă. Olumsuz şekil.

ben parkta değildim	eu n-am fost în parc
sen parkta değildin	tu n-ai fost în parc
o parkta değildi	el n-a fost în parc
biz parkta değildik	noi n-am fost în parc
siz parkta değildiniz	voi n-aţi fost în parc
onlar parkta değildi(ler)	ei n-au fost în parc

3. Forma interogativă. Soru şekli.

ben parkta mıydım?	am fost eu în parc?
sen parkta mıydın?	ai fost tu în parc?
o parkta mıydı?	a fost el în parc?
biz parkta mıydık?	am fost noi în parc?
siz parkta mıydınız?	aţi fost voi în parc?
onlar parkta mıydı(lar)?	au fost ei în parc?

4. Forma negativ-interogativă. Olumsuz-soru şekli.

ben parkta değil miydim?	n-am fost eu în parc?
sen parkta değil miydin?	n-ai fost tu în parc?
o parkta değil miydi?	n-a fost el în parc?
biz parkta değil miydik?	n-am fost noi în parc?
siz parkta değil miydiniz?	n-aţi fost voi în parc?
onlar parkta değil miydi(ler?	n-au fost ei în parc?

- Eda nereden geliyor? - Anne nereden geliyor?
- Eda okuldan geliyor. - Anne evden geliyor.
- Metin nereden geliyor? - Baba nereden geliyor?
- Metin parktan geliyor. - Baba işten geliyor.

BABADAN İZİN ALDINIZ MI?

Eda: - Anneciğim, Metin, Neş'e ve ben sinemaya gitmek istiyoruz.
Anne: -Saat kaçtan kaça kadar?
Eda: - Saat üçten beşe kadar.
Anne: - Babadan izin aldınız mı?
Eda: -Dün istedik, verdi.
Anne:- Pek iyi, ama sinemadan doğru eve.
Eda: - Evet, anneciğim.

Sözler ve deyimler:
gitmek istiyoruz – vrem să mergem.

saat - 1. oră. 2. ceas.
saat kaçtan kaça kadar ?– de la ce, până la ce oră?
izin –1. voie, permis. 2. concediu.
izin almak – a avea permisiunea cuiva.
ama – dar.
doğru - 1. direct. 2. drept. 3.corect

CAZUL ABLATİV - ÇIKMA HALİ

Substantivele şi pronumele în acest caz îndeplinesc funcţie de complement indirect, complement circumstanţial de loc, de timp, de mod, de cauză, de mă-sură.
Se formează cu ajutorul sufixelor -dan , -den după rădăcini sau teme terminate în vocală sau consoană sonoră şi –tan , -ten după cele terminate în consoană surdă.
Răspunde la întrebările: neden? " din ce?, de ce?, kimden? "de cine?, de la cine?", nereden?"de unde?", ne vakitten?, ne zamandan?"de când?,de cât timp?"

Tahtadan dolap yaptım. neden? "Am făcut un dulap din lemn."
Gülden tatlı yaptık. neden? "Am făcut dulceaţă de trandafir."
Erol'dan iyi intibalarla kaldım. kimden? "Am rămas cu impresii bune despre Erol."
Ayten'den dergi aldım. kimden? "Am luat o revistă de la Ayten."
Annem şekerlemeleri Hayat'tan sakladı. kimden? Mama a ascuns bomboanele de Hayat.
Mağazadan sandal aldım. nereden? "Am cumpărat sandale din magazin."
O Köstence'den geldi. nereden? El a venit din Constanţa."
Dolaptan ekmek çıkardı. nereden? "El a scos pâine din dulap."
Bükreş'ten bluz getirdi. nereden? "A adus bluza din Bucureşti."
İki haftadan beri haber yok. ne vakitten? "De două săptămâni nu sunt veşti."
Birkaç aydan sonra döndü. ne vakit? "S-a întors după câteva săptămâni."
Şarkıcı kalpten çaldı. nasıl? "Cântăreţul a intrepretat din inimă."
Kardeşimi candan seviyorum. nasıl? "Il iubesc din suflet pe fratele meu."

Exerciţii: 1. Adăugaţi sufixele cazului locativ următoarelor cuvinte:

deniz	perde	ağaç	tablo
çocuk	radyo	televizyon	sınıf
sözlük	arkadaş	öğrenci	defter

Adăugaţi sufixele cazului ablativ următoarelor cuvinte:

vapur	çiçek	Bükreş	Bursa
sokak	işçi	terzi	avukat
deniz	kitap	akşam	televizyon

Conjugaţi verbul predicativ fabrikada la timpul prezent, iar köyde la timpul trecut determinat.
Completaţi spaţiile libere folosind sufixele cazurilor dativ, locativ sau ablativ.
a) Öğrenci okul… gidiyor.
b) Enstitü… çalışıyorum.
c) Kütüphane… okuyorum.
d) Annem… izin istedim.
e) Bu sepet…balık yok.
f) Doktor hastane… gitti.
g) Satıcı… üzüm aldım.
h) Tren Bükreş… geldi.
i) Teyzem… gittim.
j) Bu oda… temiz hava yok.
k) Deniz… vapur var.

l) Şoför köy… gitti.
m) Mühendis köy… geldi.
n) Köy… temiz hava var.
5.Traduceţi în limba turcă:
a) Mărul conţine vitamine.
b) Portocalele conţin vitamina C.
c) Prietenul meu are trei vaze.
d) Profesorul are cărti
e) In Constanţa sunt câteva muzee.
f) În casă este un televizor.
g) Mama a făcut dulcaţă de struguri.
h) El a muncit de dimineaţă până seară.
i) N-am luat nimic de la magazin.

Lecţia 13 NEREDE YAŞIYORSUN?

Aydın ile Nurcihan sokakta karşılaştılar.
Aydın: - Merhaba, Nurcihan!
Nurcihan: - Merhaba, arkadaş! Nasılsın? İyi misin?
Aydın: -Teşekkür ederim, iyiyim. Sen nasılsın?
Nurcihan: - Ben de iyiyim. Seni çoktan görmedim. Şimdi nerede yaşıyorsun?
Aydın: -Köstence'de yaşıyorum. Ya sen?
Nurcihan: - Ben Mecdiye'de yaşıyorum.
Aydın: - Hangi sokakta?
Nurcihan: -Tineretului sokağında, bir evde. Ya sen evde mi, apartmanda mı yaşıyorsun?
Aydın: - Apartmanda, Ferdinand caddesinde, 35 numarada. Seni bizde bekliyoruz.

Sözler ve deyimler:
yaşamak (N., Loc.)- 1.a trăi. 2. a locui. 3. a se întreţine. 4. a se menţine
karşılaşmak (N.,Loc.) – a se întâlni
çoktan – de mult
seni görmedim – nu te-am văzut
ya sen – dar tu
hangi – care
cadde, bulvar – bulevard

SONORİZAREA UNOR CONSOANE LA DECLİNARE İSİM SONUNDAKİ BAZI SERT SESSİZLERİN ÇEKİM ESNASINDA TONLULAŞMASI

Consoana k la sfârşitul cuvintelor urmate de un sufix care începe cu o vocală se sonorizează. În scris în locul lui k apare ğ, iar la pronunţare vocala dinaintea lui se prelungeşte.

	kayık	şekerlik	çocuk	gözlük
N.	kayık	şekerlik	çocuk	gözlük
G.	kayığın	şekerliğin	çocuğun	gözlüğün
D.	kayığa	şekerliğe	çocuğa	gözlüğe
A.	kayığı	şekerliği	çocuğu	gözlüğü
Loc.	kayıkta	şekerlikte	çocukta	gözlükte

Abl. kayıktan şekerlikten çocuktan gözlükten

Aceeaşi transformare o suferă şi consoanele p , t , ç care se sonorizează în b, d , c.

	kitap	kiremit "ţiglă"	ağaç
N.	kitap	kiremit	ağaç
G.	kitabın	kiremidin	ağacın
D.	kitaba	kiremide	ağaca
A.	kitabı	kiremidi	ağacı
L.	kitapta	kiremitte	ağaçta
Abl.	kitaptan	kiremitten	ağaçtan

Notă: Multe cuvinte terminate în t de origine străină, ca de exemplu: saat, memleket, sanat "artă", sau de origine turcă: anıt "monument", örgüt, "organizaţie", yakıt "combustibil"nu se supun regulei mai sus anunţate. De asemenea, unele cuvinte monosilabice fac excepţie de la această regulă: at "cal", top "minge", saç "păr".

Ata binmek istedim.
Metin topa vurdu.
Saçın rengini beğenmedik.

DECLİNAREA PRONUMELOR PERSONALE
ŞAHIS ZAMİRLERİNİN ÇEKİMİ

N.	ben	sen	o	biz	siz	onlar
G.	benim	senin	onun	bizim	sizin	onların
D.	bana	sana	ona	bize	size	onlara
A.	beni	seni	onu	bizi	sizi	onları
Loc.	bende	sende	onda	bizde	sizde	onlarda
Abl.	benden	senden	ondan	bizden	sizden	onlardan

Exemple în propoziţii:
Babam kitabı bana verdi.
Sende sözlük var mı?
Onda pekçok tablo var.
Neş'e bize geldi.
Dün size gittik.
Onların müziği çok güzel.
Exerciţii: 1. Declinaţi următoarele cuvinte: mektup, dolap, sözlük, çekiç, kanat "aripa."
2. Traduceţi în limba română următoarea conversaţie:
Günaydın, arkadaş!
Günaydın!
Nasılsın?
Teşekkür ederim, iyiyim. Sen nasılsın?
Ben de iyiyim.
Ne var, ne yok?
Tiyatroda bir yeni sahne oyunu var.
Sen gördün mü?
Hayır, henüz görmedim.
Şimdi nereye gidiyorsun?
Şimdi sinemaya gidiyorum.
Güzel film var mı?
Bir Türk filmi oynuyor.
Saat kaçta başlıyor?
Saat beşte.
İyi seyirler!

Teşekkür ederim!!
3. Traduceţi în limba română:
a) O bana sözlük verdi.
b) Onlara misafir geldi.
c) Size kim geldi?
d) Sizde anten yok mu?
e) Ondan iki kitap aldım.
f) Bende kalem var.
g) Babam bize sandal aldı.
h) Gemici ona vazo getirdi.
4. Traduceţi în limba turcă:
a) Te-am văzut la teatru.
b) El este un prieten bun.
c) Am cumpărat un bilet pentru tine.
d) Ei de unde au venit?
e) De la ei am văzut mult bine.
f) L-au întrebat pe el?
g) Au cerut voie de la el?
h) Cântăreţul a cântat din suflet?
i) Turiştii unde au plecat?
j) De la ce ora aşteptaţi?
k) Muncesc de la ora 9.

Lecţia 14 NEYLE?

Öğrenci neyle yazıyor?
Öğrenci kalemle yazıyor.

Satıcı neyle satıyor.
Satıcı kantarla, teraziyle satıyor.

Çocuk neyle oynuyor?
Çocuk topla, bebekle oynuyor.

Ressam neyle resim yapıyor?
Ressam fırçayla ve boyayla resim yapıyor.

NEYLE GELDİN?

Hepimiz toplaştık mı?
Hemen hemen hepimiz toplaştık. Düğünde hepimiz toplaşmıyor muyuz?
Siz ne vesaitle geldiniz, Mehmet bey?
Ben uçakla geldim.
A, evet, siz uzakta yaşıyorsunuz. Ben trenle geldim. İki saat yolculuk yaptım. Siz ne vesaitle geldiniz?
Otobüsle geldim. Ağabeyim arabayla geldi. Ablam da saat beşte vapurla geliyor.
Sen neyle geldin, küçük?
Ben de ayakla geldim.
Ha-ha-ha…
Babacığım niçin herkes bana güldü? Onlar “uçakla, trenle, otobüsle, vapurla, arabayla geldik, “ dediler, kimse gülmedi. Ben “ayakla geldim,” dedim, herkes güldü.
Çünkü “ayakla geldim,” denmiyor, “yaya geldim,” deniyor.

Şimdi anladım. Peki, ben de annemle, babamla yaya geldim. Şimdi oldu mu?
- Şimdi oldu.

Sözler ve deyimler:

neyle? – cu ce?	Ne vesaitle geldiniz? – Cu ce mijloc de transport aţi venit?
hepimiz – noi toţi	
toplaşmak (N.,l.) – a se aduna	uçak – avion
düğün- nuntă	yolculuk – călătorie
vesait- mijloace	yolculuk yapmak – a călători
ağabeyim – fratele meu mai mare	niçin? – de ce?,pentru ce?
ablam – sora mea mai mare	çünkü – pentru că
ayak – picior	yaya – 1. pieton. 2. pe jos
herkes – toţi, toată lumea	şimdi - acuma
gülmek(N.,D., Loc.) – a râde	oldu mu? – s-a făcut?, e bine?

POSTPOZİŢİA İLE - İLE EKİ

Postpoziţia ile după vechea ortografie se scria separat. Acum se scrie mai mult împreună cu cuvântul pe care îl urmează şi atunci după părerea unor turcologi se transformă în sufix şi formează vasıta hali, cazul instrumental.
Vocala i se pierde şi în locul ei după cuvinte cu terminaţie în vocală apare y şi sufixul primeşte formele-yla , -yle. După terminaţia în consoană i dispare total şi sufixul rămăne sub forma de –la , -le. In româneşte se poate traduce prin conjuncţia cu. În afara de aceasta, poate să exprime şi:
1. un raport temporal
Gelişiyle-gidişi bir oldu. “Venirea şi plecarea lui a avut loc în acelaşi timp. (Cum a venit, a şi plecat.)”
Görünüşüyle-kayboluşu bir oldu. “Apariţia şi dispariţia lui au avut loc în acelaşi timp. (Cum a apărut, a şi dispărut.)”
2. un înţeles spaţial
Bükreş’e Hırşova yoluyla gitti. “A plecat la Bucureşti prin Hîrşova.”
Hava yoluyla İstanbul’a vardık. “Am ajuns la İstanbul pe calea aerului.”

Cuvântul ile uneori se poate traduce prin conjuncţia şi. În acest caz el leagă două părţi de vorbire de acelaşi fel, nu însă şi două propoziţii de acelaşi fel.
Eda ile Metin okula gittiler.
Annemle babam düğüne geldiler.

Substantivul care precedă postpoziţia ile sau sufixul –yla , -yle, -la, -le stă la cazul nominativ, iar pronumele la cazul genitiv. Excepţie face pronumele la persoana a III-a plural, care stă la cazul nominativ.
Benimle okudu.
Seninle mi geldi?
Onunla konuştuk.
Bizimle yolculuk yaptı.
Sizinle gitmediler mi?
Onlarla toplaştık
Notă: Când urmează un cuvânt cu terminaţia în l sufixele –la, -le îşi păstrează forma şi în scris apare dublu l.
Çocuğu masalla uyuttum. “Am adormit copilul cu o poveste.”
Gönül’le konuştum. “Am vorbit cu Gönül.”

Niçin …?	… için.
Niçin …?	… için …

- Niçin geldi? - De ce a venit?
- Plâj yapmak için. - Ca să facă plajă.

- Niçin toplaştılar? - De ce s-au adunat?
- Düğün yapmak için. - Ca să facă nuntă.

- Niçin işe gelmedi? -De ce n-a venit la serviciu?
- Hasta olduğu için işe gelmedi. –N-a venit la serviciu, deoarece este bolnav.

Niçin …? **Çünkü …**

- Niçin seviniyor? - De ce se bucură?
- Çünkü sınavı kazandı. - Pentru că a luat examenul.

- Niçin güldüler? - De ce au râs?
- Çünkü yanıldı. - Pentru că a greşit.

- Niçin almadın? - De ce n-ai luat?
- Çünkü pahalıydı. - Pentru că a fost scump.

- Niçin geciktin? - De ce ai întârziat?
- Çünkü otobüs gecikti. - Deoarece a întârziat autobuzul.

Cu adverbul niçin întrebăm despre cauza acţiunii. Cu için explicăm scopul, cauza acţiunii sau fenomenului. Cu çünkü explicăm rezultatul unei acţiuni sau fenomen.

Exerciţii: 1 Adăugaţi sufixele –yla , -yle , -la , -le următoarelor cuvinte:

traktör	tebeşir	kayık	sözlük
otobüs	kantar	müdür	kapıcı

Completaţi spaţiile libere:
a) Çocuk kamyon… oynadı.
b) O çiçek… geldi.
c) Ben annem… yolculuk yaptım.

Traduceti în limba română:
a) Onlarla işe gittik.
b) Onunla tiyatrodaydık.
c) Benimle yolculuk yapmadı.
d) Sizinle gelmedi mi?
e) Seninle düğüne gitmedi mi?
f) Çocukla parka mı gidiyor?
g) Eda ile Metin mesaj yazdılar mı?
h) Trenle mi geliyor?
i) Babamla Metin sokaktalar.
j) Braşov yoluyla mı gittiler?

Traduceţi în limba română următoarele dialoguri:
- Eda kütüphaneye niçin gitti?
- Dergi okumak çin.
- Çetin niçin problem çözmedi?
- Çünkü oynadı.

Traduceţi în limba turcă:
a) Sever şi İon au plecat cu avionul.

b) Ei au venit prin Medgidia.
c) Doctorul a consultat cu stetoscopul
d) El a luat struguri cu coşul
e) Cu tine a vorbit?
f) N-a călătorit cu noi.
g) Eda cu prietena ei au plecat la bibliotecă.
h) İnginerul şi muncitorul muncesc.
i) Profesorul a scris cu creta.

Lectia 15 EDA İLE METİN OKULA GİDİYORLAR

Eda ile Metin okula yollandılar. Sokaktan caddeye çıktılar. Yolkavşağında durdular.
- Dikkat! dedi Eda. Lâmba kırmızı yanıyor, taşıt vasıtaları geçiyorlar. Lâmba yeşil yandı. İki kardeş yayageçidinden karşı tarafa doğru ilerlediler. Kaldırımdan yürüdüler. Durakta otobüsü beklediler. Otobüs geldi ve çocuklar bindiler. Okula yakın bir sokakta otobüsten indiler ve okul avluna girdiler.

Sözler ve deyimler:

yollanmak (N.,D.)– a porni
çıkmak (Abl., D.) – a ieşi
yolkavşağı – intersecţie
durmak (N.,Loc.) – 1.a se opri. 2. a sta
dikkat – atenţie
demek – 1. a zice, a spune. 2. a numi
taşıt vasıtaları – mijloace de transport
önce – întâi
yayageçidi – trecere de pietoni
sonra – pe urmă, apoi
geçmek (N.,Ab., a.) – a trece
kardeş – frate, fraţi
karşı – vizavi, opus
doğru - spre
ilerlemek (D.) – a înainta
kaldırım - trotuar
durak - staţie
binmek (D) – a se urca, a sui
yakın - aproape
inmek (Abl.) – a coborî
okul avlusu – curtea şcolii
girmek (N.,D.) – a intra

SUFİXELE APARTENENŢEİ - İYELİK EKLERİ

In limba turcă substantivul şi pronumele personale primesc sufixele apartenenţei, care indică posesorul. Aceste sufixe sunt accentuate.
Substantivele cu terminaţia în vocală primesc următoarele sufixe:

Sing. p. I –m pl. p. I –mız, -miz, -muz,-müz
p. II –n p.II –nız, -niz, -nuz, -nüz
p.III –sı, -si, -su, -sü p.III -sı, -si, -su, -sü

Exemple:

babam	annem	komşum	enstitüm
baban	annen	komşun	enstitün
babası	annesi	komşusu	enstitüsü
babamız	annemiz	komşumuz	enstitümüz
babanız	anneniz	komşunuz	enstitünüz
babası	annesi	komşusu	enstitüsü
“tatăl meu	mama mea	vecinul meu	institutul meu”

Substantivele cu terminaţie în consoană primesc următoarele sufixe posesive:
sing. p. I –ım, -im, -um, -üm pl. p.I –ımız, -imiz, -umuz, ümüz
p.II –ın, -in, -un, -ün p.II –ınız, -iniz, -unuz, -ünüz
p.III –ı, -i, -u, -ü p.III –ı, -i, -u, -ü

Exemple:

kızım	evim	okulum	köyüm
kızın	evin	okulun	köyün
kızı	evi	okulu	köyü
kızımız	evimiz	okulumuz	köyümüz
kızınız	eviniz	okulunuz	köyünüz
kızı	evi	okulu	köyü

"fata mea	casa mea	şcoala mea	satul meu"

Notă: Substantivul urmat de sufixul apartenenţei la persoana a III-a plural poate să indice:
a) un posesor şi mai multe obiecte, ca de exemplu: onun evleri "casele lui";
b) mai mulţi posesori şi un singur obiect: onların evi "casa lor;
c) mai mulţi posesori şi mai multe obiecte: onların evleri "casele lor".
Substantivele la plural au două variante.

kızlarım	evlerim
kızların	evlerin
kızları	evleri
kızlarımız	evlerimiz
kızlarınız	evleriniz
kızları	evleri

Sperăm că aţi observat: sufixele posesive pentru persoana a III-a, singular şi plural sunt identice.
Şi aici nu trebuie să uităm sonorizarea cuvintelor cu terminaţie în ç , k, p , t

ilâç "medicament"	çocuk	kitap	dert "necaz"
ilâcım	çocuğum	kitabım	derdim
ilâcın	çocuğun	kitabın	derdin
ilâcı	çocuğu	kitabı	derdi
ilâcımız	çocuğumuz	kitabımız	derdimiz
ilâcınız	çocuğunuz	kitabınız	derdiniz
ilâcı	çocuğu	kitabı	derdi

Notă: Numeroase substantive de origine străină nu se sonorizează. Aceste cazuri sunt indicate în dicţionare.
De exemplu: memleketim "ţara mea", vaziyetim "situaţia mea" etc. Sufixele cazuale urmează sufixele posesive.

	annem	babam	kardeşlerim	arkadaşlarım
N.	annem	babam	kardeşlerim	arkadaşlarım
G.	annemin	babamın	kardeşlerimin	arkadaşlarımın
D.	anneme	babama	kardeşlerime	arkadaşlarıma
A.	annemi	babamı	kardeşlerimi	arkadaşlarımı
L.	annemde	babamda	kardeşlerimde	arkadaşlarımda
Abl.	annemden	babamdan	kardeşlerimden	arkadaşlarımdan

Anneme hediye aldık. "Am cumpărat un cadou mamei."
Babamdan atasözleri öğrendim. "Am învăţat proverbe de la tata."
Kardeşlerimi candan seviyorum. "İi iubesc din suflet pe fraţii mei."
Arkadaşlarımı kıramam. "Nu pot dojeni prietenii mei."

Notă: 1. Între sufixul posesiv şi sufixele locativului şi ablativului se adaugă un n.
Hasta dün evinden çıkmadı. "İeri bolnavul n-a ieşit din casa lui."
Nasreddin Hoca sözünden çıkmaz. "Nasreddin Hoca îşi respectă cuvântul."
O sözünde durdu. "El s-a ţinut de cuvânt."
2. La primirea sufixelor posesive unele substantive suferă modificarea fonetică metateză:

akıl “minte”	oğul “fiu”	gönül “suflet”
aklım	oğlum	gönlüm
aklın	oğlun	gönlün
aklı	oğlu	gönlü
aklımız	oğlumuz	gönlümüz
aklınız	oğlunuz	gönlünüz
aklı	oğlu	gönlü

Evlâdım üniversitede okuyor.
“Aklım başımda ebediyete kavuşmak istiyorum.” (E.Emin, Hanımeli)
“Doresc să trec în eternitate cu conştiinţa treză.”
“Sen de onun gibi inanarak yürü, oğlum.”(N. Hikmet, Oğluma Masal)
“Păşeşte şi tu cu încredere, fiule.”
“Gönlüm seni seçti güzellik bahçesinde. (E.Emin, Hanımeli) “Sufletul meu pe tine te-a ales din grădina frumuseţii.”

Exerciţii : 1. Adăugaţi sufixele posesive următoarelor cuvinte:teyze, sağlık, köy, sözlük.
2.Traduceţi următoarele propoziţii în limba română:
a) Kızı lisede okuyor.
b) Affedersiniz, babanız nerede çalışıyor?
c) Sokağımız temizdir.
d) Kitaplığınızda M. Eminescu var mı?
e) Şehrimiz güzel ve temizdir.
f) İşiniz nasıl gidiyor?
g) Bu çocuk oğlunuz mu?
h) Bunlar mı kitaplarınız?
Traduceţi în limba turcă:
a) Prietenul meu lucrează în acest institut.
b) Casa lor este mare.
c) Te duci la mătuşa ta?
d) Institutul nostru este pe bulevardul acesta.
e) Vecinii mei sunt oameni buni.
f) Tatăl meu lucrează în spital.
g) Copilul lor unde învaţă?
h) Treburile tale merg bine?
i) Am citit cartea lui.
j) În grădina noastră sunt flori.

RECAPİTULARE III - TEKRAR III

1. Declinaţi următoarele cuvinte: hasta, iş, oda, sınıf, Önder, Belgin, Bursa.
2. Alcătuiţi şase propoziţii cu cazurile spaţiale: dativ, locativ, ablativ.
3. Traduceţi în limba turcă:
a) İnginerul a plecat la Braşov via Bucureşti.
b) Străzile Constanţei sunt curate.
c) Şcoala satului este nouă.
d) Ferestrele casei sunt mari.
e) Elevul a scris pe caiet.
f) Turiştii au plecat la Sibiu.
g) Tata a venit din İstanbul.
h) Portocalele conţin vitamine.

i) Am luat două dicţionare din dulap.
4. Traduceţi în limba română:
a) Nermin'in arkadaşları üniversitede toplaştılar.
b) Metin'in topu suya düştü..
c) Belediye bu sokakta değildir.
d) Sözlük kitaplıkta mı?
e) Araba avukatın değil mi?
f) Hepimiz bizde toplaştık.
g) Bu söz sözlükte yok.
h) Turist Almanya'dan geldi.
i) Salataya tuz koymadın mı?
j) Terzi bu gün şanslı mı?
5. Traduceţi în limba română:
a) Yeni ev terzinindir.
b)Yeni ev terzinin değildir.
c) Yeni ev terzinin midir?
d) Yeni ev terzinin değil midir?
6. Alcătuiţi patru propoziţii cu predicatul nominal la cazul genitiv.
7. Traduceţi următoarele propoziţii în limba română:
a) Avukat yeni evde oturuyor.
b) Dün bu evde düğün vardı.
c) Akşamları hepimiz evdeyiz.
d) Sabahleyin evde değilim.
e) Öğleden sonra işte misiniz?
f) Dün hepimiz tiyatrodaydık.
8. Traduceţi următoarele dialoguri în limba turcă:
- Dimineaţa inginerul este la serviciu.
- Avocatul dimineaţa nu este la serviciu.
- İnginerul dimineaţa este la serviciu?
- Avocatul dimineaţa nu este la serviciu?
- Unde aveţi serviciul?
La İnstitutul de Proiectări.
Câte ore munciţi?
Muncesc de dimineaţa până seara.
Unde se află İnstitutul de Proiectări?
Pe bulevardul acesta, pe partea dreaptă.
Aveţi proiecte noi?
- Da, avem mai multe proiecte.
9. Traduceţi următoarele dialoguri în limba română:
- Merhaba, Aydın!
- Merhaba, Nurcihan! Nasılsın?
- Teşekkür ederim, iyiyim. Hastaneye gidiyorum. Dün çok hasta geldi. Sabahleyin onları muayene ediyoruz. Sen nasılsın?
- Teşekkür ederim, ben de iyiyim. Belediyede çalışıyorum. Çok insan geliyor. Onlarla konuşuyoruz, dertlerini anlatıyorlar.İş arıyorlar.
- Özür dilerim, hastalar beni bekliyorlar. İyi günler!
- İyi günler!
- Ne yapıyorsun, arkadaş?
- Ben bu gün mağazadan mağazaya giriyorum. Bir güzel bluz arıyorum. Bluz çok, ama ben beğenmiyorum.
- Kimin için bluz arıyorsun?
- Ablam için.

- Bu sokakta, sol tarafta, büyük bir mağazada, bir yün bluz gördüm. Çok beğendim.
- Ne vakit gördün ?
- Bu sabah. Biz de annemle mağazadan mağazaya girdik.
- Çocukların okula neyle gidiyorlar?
- Minibüsle gidiyorlar. Yayageçidinden geçmiyorlar. Okula yakın bir yerde minibüsten iniyorlar.
- Ne vakit okuyorlar?
- Sabahleyin.
- Onlara başarılar!
- Teşekkür ederim.

Traduceţi în limba turcă:
- De ce te grăbeşti?
- Pentru că mă duc la serviciu.
- De ce te bucuri?
- Pentru că am cumpărat o bluză pentru mama.
- De ce înveţi?
- Pentru a lua examenul.

Răspundeţi la întrebările:
a) Bükreş'e neyle gidiyorsun?
b) Köylü tarlayı neyle sürüyor?
c) İşe neyle gidiyorsunuz?
d)Yeni eviniz var.
e) Sepet balıkçının mı?
f) Öğrenci deftere neyle yazıyor?
g) Araba neyle çalışıyor?
h) Memur neyle çalışıyor?

Adăugaţi sufixele posesive şi cele cazuale la cinci cuvinte. Formaţi propoziţii cu ele.

Lecţia 16 DANIŞMA BÜROSUNDA

Yolcu: - Özür dilerim, bir şey sorabilir miyim?
Memur: - Buyurun.
Yolcu: - Bir otel arıyorum. Yakında bir yerde otel var mı?
Memur: - Bu sokakta, sağ tarafta turistik bir otel var.
Yocu: – Kaç yıldızlı?
Memur: - Üç yıldızlı.
Yolcu: - Otelin lokantası var mı?
Memur: - Hayır, otelin lokantası yok. Lokanta sol tarafta, otelin karşısında.
Yolcu: - Teşekkür ederim

Sözler ve deyimler:
danışma bürosu - biroul de informaţii
memur – funcţionar
yakında bir yerde- în apropiere undeva
sağ – 1. dreapta. 2. teafăr
Kaç yıldızlı? – Cu câte stele?
lokanta - restaurant
karşı – vizavi

OTELDE

Yolcu – Günaydın!

Resepsiyon memuru: - Hoş geldiniz! Buyurun.
Yolcu: - Teşekkür ederim. Tek yataklı oda arıyorum.
Respsiyon memuru: - Üzgünüm. Tek yataklı odamız kalmadı. İki yataklı var.
Yolcu: - Banyolu mu?
Resepsiyon memuru: - Tabiî, banyolu, televizyonlu, klimalı.Ancak beşinci katta.
Yolcu: - Asansör çalışıyor mu?
Resepsiyon memuru: - Tabiî.
Yolcu: - Odanın fiyatı ne kadar?
Resepsiyon memuru: - 80 RON.
Yolcu: - Bu fiyata kahvaltı da dahil mi?
Resepsiyon memuru: - Hayır, efendim. Kahvaltı dahil değil.
Yolcu: - Ne gibi formaliteler gerek?
Resepsiyon memuru: - Bu kayıt kâğıdına adınızı ve soyadınızı, doğum yeri ve tarihi, daimî ikametgâhınızı, milliyet ve uyrukluğunu zu geçirin, lütfen.
Yolcu: - Hazır. Odamın numarası kaç?
Resepsiyon memuru: - 548. Buyurun anahtarı.
Yolcu: - Teşekkür ederim. İyi günler!
Resepsiyon memuru: - İyi günler!

Sözler ve deyimler:

tek – unul, singur
yatak - pat
tek yataklı – cu un singur pat
üzgünüm – îmi pare rău
banyolu ve televizyonlu – cu baie, cu televizor
klimalı – cu aer condiţionat
ancak – numai că
beşinci kat - etajul cinci
asansör – ascensor
tabiî – bineînţeles
anahtar -cheie
fiyatı ne kadar? – cât costă?
kahvaltı – micul dejun
dahil – include
soyadı – numele de familie
doğum yeri ve tarihi - locul şi data naşterii
daimî ikametgâh - domiciliu stabil
milliyet - naţionalitate
uyrukluk – cetăţenie
hazır – gata

NUMERALE ORDİNALE - SIRA SAYILARI

Numeralele ordinale se formează prin adăugarea următoarelor sufixe:
-ncı, -nci, -ıncı, -inci, -uncu, -üncü. Se poate scrie cu litere, cu cifre arabe sau romane după care se scrie un punct.

– birinci
– ikinci
– üçüncü
– dördüncü
– beşinci
6. – altıncı
7. - yedinci
8. - sekizinci
9. - dokuzuncu

În rest toate numeralele cardinale se transformă în numerale ordinale prin adăugarea sufixelor sus numite numai la unităţi sau zeci întregi, sute, mii.

10. – onuncu
20. – yirminci
30. – otuzuncu
40. – kırkıncı
50. – ellinci
60. –altmışıncı
70. – yetmişinci
80. - sekseninci
90. – doksanıncı
100. -yüzüncü
1000.-bininci
41. – kırk birinci
62. – altmış ikinci

SUFİXUL –LI -LI EKİ

Sufixul –lı împreună cu variantele sale –li , -lu , -lü formază substantive şi adjective.
Formarea substantivelor.
Adăugat la denumiri geografice, formează substantive care exprimă locul de baştină, cetăţenia, naţionalitatea.

Romanya – Romanyalı	"România – din România"
Portekiz – Portekizli	"Portugalia – din Portugalia"
İngiltere – İngiltereli	"Anglia – din Anglia"
Braşov – Braşovlu	"Braşov – din Braşov"
dağ – dağlı	"munte – muntean"
şehir – şehirli	"oraş – orăşean"
köy - köylü	"sat – sătean"

b) Substantive care denumesc ocupaţia, starea socială, îndeletnicirea.

diploma – diplomalı	"diplomă – cu diplomă"
ev – evli	"casă – căsătorit"
maharet –maharetli	"îndemânare – îndemânatic"

2. Formarea adjectivelor:
a) De la unele substantive.

akıl – akıllı	"minte- deştept"
bahçe – bahçeli	"grădină – cu grădină"
tuz – tuzlu	"sare – sărat"
gürültü – gürültülü	"zgomot – zgomotos"
dikkat- dikkatli	"atenţie- atent"
terbiye – terbiyeli	"educaţie – educat"

Se pot forma adjective sau adverbe compuse de la substantive antonime:

büyük-küçük /büyüklü-küçüklü	"mic-mare / cu mic, cu mare"
gece-gündüz / geceli-gündüzlü	"zi-noapte /ziua şi noaptea"
iri-ufak / irili-ufaklı	"mare- mărunt /cu mic, cu mare"

b) De la unele rădăcini verbale

gizlemek –gizli	"a ascunde- ascuns"
süpürmek-süpürülü	" a mătura- măturat"

SUFİXUL -SIZ-SIZ EKİ

Antonimele sufixelor -lı , -li , -lu ,-lü sunt sufixele –sız , -siz , -suz ,-süz. Se poate traduce cu ajutorul prepoziţiei fără.

akıl – akılsız	minte – fără minte
şeker – şekersiz	zahăr- fără zahăr
tuz – tuzsuz	sare- fără sare
gürültü – gürültüsüz	zgomot – fără zgomot

Exerciţi: 1. Transformaţi următoarele numerale cardinale în ordinale:
46, 56, 73, 786.
2. Adăugaţi sufixele –lı , -li ,-lu ,-lü următoarelor cuvinte:

çiçek	resim	balkon
araba	ütü	Köstence
Asya	Bükreş	boya

3. Traduceţi următorul dialog în limba română:
- Küçük otel kaç yıldızlı?
- Üç yıldızlı ve temiz, çok temiz.
- Uzakta mı?
- Parkın karşısında.

4. Traduceţi următorul dialog în limba turcă:
- Aveţi o camera liberă?
- Da, pentru o persoană. Doriţi?
- Este cu televizor?
- Da, bineînţeles. Cu televizor, cu baie.
- Ce formalităţi sunt necesare?
- Poftiţi formularul.
- Gata, poftiţi.
- Paşaportul, vă rog. A, sunteţi din România?
- Da, am sosit astăzi cu autobuzul

Lecţia 17 AYŞE HANIMLA MEHMET BEY OPERAYA GİDECEKLER

Fikriye hanım: - O, ne şıksın! Nereye böyle?
Ayşe hanım: - Operaya gideceğiz.
Fikriye hanım: - Mehmet beyle beraber, değil mi?
Ayşe hanım: - Tabiî. Dün iki bilet aldık, bu akşam gideceğiz.
Fikriye hanım: - Çocuklar gitmeyecekler mi?
Ayşe hanım: - Dersleri çok. Evde yalnız kalacaklar.
Fikriye hanım: - Hangi opera var bu akşam?
Ayşe hanım: - Puccini'nin Madam Butterfly operası. Butterfly rolünde bir Japon şarkıcı çalacak. Zil çalıyor.
Mehmet bey: - İyi akşamlar! Nasılsınız, Fikriye hanım?
Fikriye hanım: - Teşekkür ederim, iyiyim. Ayşe'yi görmeğe geldim.
Ayşe hanım: - Geç kalacağız. Henüz giyinmedin.
Mehmet bey: - Ben ne giyeceğim?
Ayşe hanım: - Siyah kostümünü, beyaz entarini giyeceksin, Çin kravatını takacaksın.
Mehmet bey: - Siyah kostümden hoşlanmıyorum. Gri kostümümü giyeceğim.
Ayşe hanım: - Peki. Yalnız acele et.
Mehmet bey: - Sen hazır mısın?
Ayşe hanım: - Hazırım, tabiî.
Mehmet bey: - Ya bileziğini takmayacak mısın?
Ayşe hanım: - A, evet. Bileziğimi takmadım.
Mehmet bey: - Hiç bileziksiz operaya gidilir mi?…
Ayşe hanım: - Hiç kravatsız opera dinlenilir mi?…
Fikriye hanım: - Ben gidiyorum. Size iyi seyirler! Hoşça kalın!
Ayşe hanım: - Güle güle! Kusura bakma, lütfen. Gene buyur.
Sözler ve deyimler:
şık – elegant
böyle – aşa
gideceğiz (gitmek , N.,D.) – vom merge (a merge)
beraber – împreună
gitmeycekler mi? – nu vor merge?
ders – lecţie
yalnız – singur
kalacaklar (kalmak, N. L. Abl.) – vor rămâne (a rămâne)
henüz – încă
giyinmek (D., A. Abl.) – a se îmbrăca
Ne giyeceğim? – Cu ce mă îmbrac?
siyah, kara - negru
beyaz, ak – alb
Çin – China, chinezesc

takacaksın (takmak, N. D.A. Abl.) –vei pune (1.a-şi pune. 2.a agăţa)
hoşlanmak (Abl.)- a-i plăcea
yàlnız – numai
acele et (acele etmek, N. D.L.) – grăbeşte-te (a se grăbi)
bilezik – brăţară
hiç – nici, deloc
dinlenilir mi? (dinlemek, D. A.) – se poate asculta? (a asculta)
gidilir mi? (gitmek, N. D.) – se poate merge?
Kusura bakma, lütfen – Scuză-ne, te rog.

TİMPUL VİİTOR CATEGORİC - GELECEK ZAMAN

Acest timp exprimă, în mod categoric, o acţiune care se va desfăşura după momentul vorbirii. Spre deosebire de timpul prezent-viitor nu arată o acţiune care se va desfăşura permanent.
Se formează astfel: la rădăcinile verbale se adaugă unul din sufixele

-acak, -ecek (după rădăcinile terminate în consoană)
sau -yacak, -yecek (după rădăcinile terminate în vocală) la care se adaugă sufixele personale.
La persoana I-a singular şi plural k de la sufixul timpului, în poziţia in-tervocalică, se transformă în ğ.

Conjugarea:
Forma afirmativă.Olumlu şekil.

almak	a lua	gitmek	a pleca
ben alacağım	eu voi lua	ben gideceğim	eu voi pleca
sen alacaksın	tu vei lua	sen gideceksin	tu vei pleca
o alacak	el va lua	o gidecek	el va pleca
biz alacağız	noi vom lua	biz gideceğiz	noi vom pleca
siz alacaksınız	voi veţi lua	siz gideceksiniz	voi veţi pleca
onlar alacaklar	ei vor lua	onlar gidecekler	ei vor pleca

okumak	a citi
ben okuyacağım	eu voi citi
sen okuyacaksın	tu vei citi
o okuyacak	el va citi
biz okuyacağız	noi vom citi
siz okuyacaksınız	voi veţi citi
onlar okuyacaklar	ei vor citi

beklemek	a aştepta
ben bekleyeceğim	eu voi aştepta
sen bekleyeceksin	tu vei aştepta
o bekleyecek	el va aştepta
biz bekleyeceğiz	noi vom aştepta
siz bekleyeceksiniz	voi veţi aştepta
onlar bekleyecek(ler)	ei vor aştepta

2. Forma negativă. Olumsuz şekil
Pentru redarea formei negative se intercalează sufixele de negaţie -ma, -me între rădăcina verbului şi sufixul viitorului. Silaba care stă înaintea sufixului de negaţie primeşte accentul cuvântului.

almak	a lua
ben almayacağım	eu nu voi lua

sen almayacaksın	tu nu vei lua
o almayacak	el nu va lua
biz almayacağız	noi nu vom lua
siz almayacaksınız	voi nu veţi lua
onlar almayacak(lar)	ei nu vor lua

gitmek	okumak	beklemek
ben gitmeyeceğim	okumayacağım	beklemeyeceğim
sen gitmeyeceksin	okumayacaksın	beklemeyeceksin
o gitmeyecek	okumayacak	beklemeyecek
biz gitmeyeceğiz	okumayacağız	beklemeyeceğiz
siz gitmeyeceksiniz	okumayacaksınız	beklemeyeceksiniz
onlar gitmeyecek(ler)	okumayacak(lar)	beklemeyecek(ler)

3. Forma interogativă. Soru şekli

Pentru redarea formei interogative se adaugă una din particulele mı , mi după sufixul timpului. Aceste particule, vă amintim, se scriu separat şi primesc sufixele personale.

almak	a lua
ben alacak mıyım?	eu voi lua?
sen alacak mısın?	tu vei lua?
o alacak mı?	el va lua
biz alacak mıyız?	noi vom lua?
siz alacak mısınız?	voi veţi lua?
onlar alacak(lar) mı?	ei vor lua?

gitmek	a pleca
ben gidecek miyim?	ei voi pleca?
sen gidecek misin?	tu vei pleca?
o gidecek mi?	el va pleca?
biz gidecek miyiz?	noi vom pleca?
siz gidecek misiniz?	voi veţi pleca?
onlar gidecek(ler) mi?	ei vor pleca?

4. Forma negativ- interogativă. Olumsuz-soru şekli.

Această formă se redă astfel: la forma negativă, singular, persoana a III-a se adaugă particulele interogative împreună cu sufixele personale.

almak

ben almayacak mıyım?	eu nu voi lua?
sen almayacak mısın?	tu nu vei lua?
o almayacak mı?	el nu va lua?
biz almayacak mıyız?	noi nu vom lua?
siz almayacak mısınız?	voi nu veţi lua?
onlar almayacak(lar) mı?	ei nu vor lua?

gitmek

ben gitmeyecek miyim?	eu nu voi pleca?
sen gitmeyecek misin?	tu nu vei pleca?
o gitmeyecek mi?	el nu va pleca?
biz gitmeyecek miyiz?	noi nu vom pleca?
siz gitmeyecek misiniz?	voi nu veţi pleca?

onlar gitmeyecek(ler) mi? ei nu vor pleca?

Exemple în propoziţii:
Öğrenciler problem çözecekler. “Elevii vor rezolva probleme.”
Yarın Braşov’a gidecekler. “Mâine ei vor merge la Braşov.”
Buraya tiyatro kuracağız. “Aici vom construi un teatru.”
Bluzu bu hafta bitireceğim. “Voi termina bluza săptămâna aceasta.”
Tatilde denize gitmeyeceğiz. “În timpul vacanţei nu vom merge la mare.”
Konsere gitmeyecek miyiz? “Nu vom merge la concert?”
İhtiyara yardım etmeyecek miyiz? “Nu-l vom ajuta pe bătrân?”
Kütüphaneye gidecek misin? “Te vei duce la bibliotecă?”
Sinemaya bilet alacak mısınız? “Veţi lua bilete pentru cinema?”

Exerciţii: 1. Răspundeţi la următoarele întrebări:
a) Ayşe hanımla Mehmet bey nereye gidecekler?
b) Çocuklar niçin gitmeyecekler?
c) Mehmet bey ne giyecek?
d) Mehmet bey neden hoşlanmıyor?
e) Ayşe hanım neyi unuttu?
2. Conjugai verbele: çalışmak, dinlemek, bulmak, gülmek la cele patru forme ale timpului viitor.
3. Completaţi spaţiile libere:
A) în forma afirmativă:
a) Metin problem çöz…
b) Elif kütüphane… gid…
c) Babam mağaza… armut al…
d) Çocuklar deniz… yüz…
B) în forma negativă:
a) Bu gün Metin oyna…
b) Biz yarın konser… git…
c) Ben çay iç…
d) Onlar sözlük al…
C) în forma interogativă:
a) Siz opera… gid… ?
b) Onlar ev al… ?
c) Arkadaşlar biz… gel… ?
d) Sen bu gazete… oku… ?
D) în forma negativ-introgativă:
a) Sen tiyatro… git… ?
b) Siz dinlen… ?
c) Çocuklar film… bak… ?
d) Siz çay iç… ?

Lecţia 18 KAHVALTI

Baba:- Günaydın, çocuklar! Anneniz hasta. Kalkın, bu sabah kahvaltıyı siz hazırlayacaksınız.
Eda: - Annemin nesi var, baba?
Baba: - Başı ağrıyor. Gürültü kaldırmayın. Yıkanın, giyinin ve mutfağa gelin.
Metin: - Şimdi, baba.
Eda: - Ben bizim için süt, annem için çay kaynatacağım.
Metin: - Ben de masanın üstünü hazırlayacağım. Çay bardaklarını, şekerliği masanın üstüne koyacağım.Ekmeği dilimlere keseceğim ve ekmek sepetine dizeceğim. Tereyağı, peynir, kaşar, kaymak, zeytin neredeler, abla?

Eda: - Buzdolabında.
Metin: - Hazır. Her şeyi koydum mu, abla?
Eda: - Bıçak, çatal, kahve kaşıklarını, peçeteleri unuttun.
Metin: - Evet. Bir de reçeli, balı, meyveleri unuttum.
Eda: - Baba, masa hazır.
Baba: - Annenizin de kahvaltısını götürün, çocuklar.
Eda: - Derhal, baba.

Sözler ve deyimler:
kahvaltı – micul dejun
kalkın, kalkmak (N.Abl.) - sculaţi-vă (a se scula)
hazırlamak (N. A. Abl.) – a pregăti
nesi var? – ce are?
başı ağrıyor – o doare capul
gürültü kaldırmayın - nu faceţi gălăgie
yıkanın, yıkanmak (N.) – spălaţi-vă , a se spăla
süt – lapte
kaynatmak (N. A.L.) – a fierbe
çay bardakları – căni de ceai
şekerlik – zaharniţă
masanın üstüne – pe masă
koymak (N,D.A.) - a pune
tereyağı- unt
ekmek - pâine
ekmek sepeti – coş de pâine
dilim – felie
dizmek (N., A.) - a înşirui
peynir – brânză
kaşar – caşcaval
kesmek (N.,A.L.Abl.)– a tăia
kaymak – smântână
zeytin – măslină
buzdolabı - frigider
her şey – totul
bıçak – cuţit
çatal – furculiţă
kaşık – lingură
kahve (çay) kaşığı – linguriţă
peçete - şerveţel
unutmak (N.A.L.) – a uita
reçel – gem
bal – miere
hazır – gata
götürün, götürmek (N.D.A.Abl.) – duceţi, a duce
derhal – imediat

İMPERATİVUL - EMİR KİPİ

La fel ca în limba română exprimă o poruncă, un îndemn, sfat, o interdicţie. Bineînţeles, are doar două forme.
1. Forma pozitivă. Olumlu şekil
Are următoarea structură:

sing. p. I - p. II coincide cu rădăcina verbală	plural p. I – -ınız, -iniz, -unuz, -ünüz. p.II –ın, -in, -un, -ün

p. III -sın, -sin, -sun, -sün p.III –sınlar, -sinler, -sunlar, -sünler

Exemple:
bakmak "a se uita"
bak - uită-te bakın (bakınız) - uitaţi-vă
baksın - să se uite baksınlar - să se uite

gitmek "a se duce"
git - du-te gidin (gidiniz) - duceţi-vă
gitsin - să se ducă gitsinler - să se ducă

tutmak "a ţine"
tut - ţine tutun (tutunuz) - ţineţi
tutsun - să ţină tutsunlar - să ţină
yüzmek "a înota"
yüz - înoată yüzün (yüzünüz) - înotaţi
yüzsün - să înoate yüzsünler - să înoate

La verbele cu terminaţie în vocală la persoana a II-a plural, la forma scurtă sau lungă se intercalează un y între rădăcina verbului şi sufixele imperativului.
oku - citeşte okuyun (okuyunuz) - citiţi
anla - înţelege anlayın (anlayınız) - înţelegeţi

După cum aţi observat, persoana a II-a singular şi plural se traduc tot prin imperativ, iar persoana a III-a singular şi plural prin modul conjunctiv. La persoana a II-a plural forma lungă se foloseşte pentru exprimarea unei adresări mai politicoase.
Siz okuyunuz, lütfen. "Citiţi dvs., vă rog."

2. Forma negativă. Olumsuz şekil.
Pentru redarea acestei forme se intercalează unul din sufixele de negaţie –ma sau -me între rădăcina verbului şi sufixele imperativului. Accentul cade pe silaba care stă înaintea sfixului de negaţie.
tutmak - a ţine
tutma - nu ţine tutmayın (tutmayın) - nu ţineţi
tutmasın - să nu ţină tutmasınlar - să nu ţină

gitmek
gitme - nu te duce gitmeyin (gitmeyiniz) - nu vă duceţi
gitmesin - să nu se ducă gitmesinler - să nu se ducă

Exerciţii: 1. Conjugaţi la modul imperativ, forma afirmativă şi negativă, următoarele verbe: beklemek, çalışmak, dinlemek, muayene etmek.
2. Completaţi spaţiile libere cu sufixele modului imperativ
A) la forma pozitivă:
a) Metin problem çöz…
b) Eda annesini bekle…
c) Siz bu kitabı oku…
d) Bu odaya buyur…
e) Bu kitabı öğrenciler oku…
B) la forma negativă:
a) Çocuklar her filme bak…
b) Onlar duvara yaz…

c) Babayı rahatsız et…
d) Gürültü kaldır…
f) Sınavda kopye çek…
3. Formaţi propoziţii folosind verbul la modul imperativ:
a) öğrenciler, gelmek
b) kitaplar, kitaplık, dizmek
c) tiyatro, bilet, almak
d) iş, acele etmek
e) yol, taşıt vasıtaları, dikkat etmek
f) lütfen, yavaş, konuşmak,
g) cadde, yayageçidi, geçmek
h) anne, mektup, yazmak
i) asansör, binmek
j) kaşar, buzdolabı, koymak
k) ekmek, dilim, kesmek
l) sınıf, buyurmak
m) süt, pişirmek
4. Traduceţi următorul dialog în limba română:
Ayşe hanım: - Günaydın!
Fikriye hanım: - Günaydın, Ayşe! Ne yapıyorsun?
Ayşe hanım: - Pazara gittim. Kahvaltı için alışveriş yaptım. Peynir, kaşar aldım. Zeytin yoktu, zeytin almadım.
Fikriye hanım: - Şeker var mı? Ben şeker, reçel almak istiyorum.
Ayşe hanım: - Şeker, reçel sol taraftaki mağazada var. Oradan al. Hoşça kal!
Fikriye hanım: - Güle güle!
5. Traduceţi următorul text în limba turcă:
- Ai fiert ceaiul?
- Am fiert ceaiul, am pus pe masă brânza, gemul.
- Eu am tăiat pâinea în felii. Am pus pe masă linguriţele, furculiţele şi cuţitele. Cănile de ceai unde sunt?
- În dulap. İa şi zaharniţa, te rog.
- Totul este gata?
- Da, totul este gata. Te rog, spune-i lui Metin să vină.
Cu ajutorul dicţionarului traduceţi următoarele proverbe:
a) İki dinle, bir söyle.
b) Bin ölç, bir biç.
c) Büyüklerle büyük ol, küçüklere göster yol.
d) Dinle babayı, giy abayı.
e) Evvelâ düşün, sonra söyle.
f) Sert olma, mert ol.
g)Uyuyan aslanı uyandırma.
Az olsun, uz olsun.
Kaşıkla aş verip, sapıyla göz çııkarma.
Gülme komşuna, gelir başına.

Lecţia 19 BAVUL HAZIRLAMAK ZOR İŞ DEĞİL

Anne: - Baba tatil aldı, çocuklar. Yarın dağa gideceğiz.
Eda ve Metin: - Yaşasın!
Eda: - Ne hazırlıklar yapacağız, anne?
Anne: - Artık büyüksünüz. Bu defa bavullarınızı kendiniz hazırlayacaksınız.
Eda: - Biz şimdiye kadar hiç bavul hazırlamadık. Canım anneciğim, bu defa da bu işi sen yap.

Anne: - Hayır, çocuklar. Kendi işinizi kendiniz görün. Aslında bavul hazırlamak zor iş değil.
Metin: - Zor değil mi?
Anne: - Sabahtan akşama kadar ne yaptığınızı, ne elbiseler giydiğinizi düşünün ve gereken şeyleri unutmayacaksınız.
Metin: - Sabahleyin kalkıyorum, yıkanıyorum. Demek sabun, havlu, diş fırçası, diş macunu gerek. Sonra gömleğimi, pantolonumu, çoraplarımı, sandallarımı giyiyorum. Akşama yatarken pijama.
Eda: - Soğuk havalar için pardesü, atkı, başlık.
Metin: - Onlar bayan Eda gibi bütün gün okuyanlar için. Ben bir şut attım mı, ne pardesü gerek, ne atkı.
Eda: - Şutları atmak için de birkaç çift ayakkabı al.
Metin: - Evet, burada haklısın. Bir çift de kundura gerek.
Anne: - Öyle ise iş başına. Eda, entari, eteklik ve bluzunu bavulun üst tarafına koy, buruşmasınlar.

Sözler ve deyimler:
bavul – valiză
havlu - prosop
zor – greu
tatil – 1.concediu.2. vacanţă
yaşasın – ura, să trăiască
hazırlık – pregătire
bu defa – de data aceasta
kendiniz- înşivă
hiç – deloc
canım anneciğim – dragă mamă
kendi işinizi kendiniz görün – descurcaţi-vă singuri /yeter – suficient
elbise – îmbrăcăminte
giymek (N. A. L.Abl.) – a îmbrăca
gereken şeyler – lucruri necesare
düşünmek (N. A. L.) – a gândi
diş – dinte
yıkamak (N.A. L.) – a spăla
kundura - pantof
sabun - săpun
diş fırçası – periuţă de dinţi
diş macunu – pastă de dinţi
sonra – pe urmă
gömlek - cămaşă
atkı – fular
başlık – 1. tot ce se pune pe cap.2. titlu.
şut atmak – a da şut
ne …, ne … - nici …nici …
çift - pereche
ayakkabı - încălţăminte
haklısın – ai dretate
yatarken – la culcare
üst – pe, deasupra
buruşmak (N.)-a se şifona

CONJUNCŢİİLE NE …, NE …; HEM …, HEM …; YA …YA …
NE …, NE …; HEM …, HEM; YA …,YA … BAĞLAÇLARI

1.Conjuncţiile ne …, ne … se folosesc pentru negarea a două obiecte, fiinţe, însuşiri sau acţiuni.
Önünde ne kitap var, ne defter. “În faţa lui nu este nici carte, nici caiet.”
Sokakta ne ses var, ne kıpırtı “Pe stradă nu este nici un zgomot, nici o mişcare.”
Yarışmaya ne kızlar, ne oğlanlar katıldı. “La concurs n-au participat nici fetele, nici băieţii.”
Ne Yahya Kemal, ne Orhan Seyfî Tanzimat Edebiyatı’na ait değildirler.
“Nici Yahya Kemal, nici Orhan Seyfî nu fac parte din literatura Renaşterii.”
Ne kırmızı, ne beyaz gül al. “Nu ia trandafir nici roşu, nici alb.”
Ne büyük, ne yeni ev almadı. “N-a cumpărat o casa nici mare, nici nouă.”
Ne yedi, ne içti. “Nici n-a mâncat, nici n-a băut.”
Ne telefon açtı, ne mektup yazdı. “N-a dat nici telefon, nici n-a scris o scrisoare.”

Conjuncţiile hem …,hem …arată că ambele fiinţe sau obiecte, însuşiri sunt de aceeaşi valoare, sau că participă împreună la o acţiune; ambele acţiuni s-au desfăsurat, se desfăşoară sau se vor desfăşura.
Hem ev aldı, hem araba. “A cumpărat şi casă şi maşină.”
Hem dağa gittiler, hem denize. “S-au dus şi la munte şi la mare.” Hem kızlar, hem oğlanlar geldiler. “Au venit şi fete şi băieţi.”

Hem mühendisler, hem işçiler çalıştılar. “Au muncit şi inginerii şi muncitorii.”
Bu kız hem akıllı, hem becerikli.“Fata această este şi deşteaptă şi îndemânatică.”
Hem Türkçe, hem Romence biliyor. “Ştie şi turceşte şi româneşte.”
Hem çalıştı, hem okudu. “A şi muncit, a şi învăţat.”
Hem ziyaret, hem ticaret. “Şi vizită, şi comerţ.”
Hem güzel, hem faydalı. “Este şi frumos şi util.”
Conjuncţiile ya …, ya … arată că dintre două obiecte, fiinţe, însuşiri unul este de ales, dintre două acţiuni una s-a desfăşurat, se desfăşoară sau se va desfăşura.
Ya denize gideceğim, ya dağa. “Mă duc la mare sau la munte,”
Ya kitap, ya tablo hediye edeceğim. “Voi dărui o carte sau un tablou.”
Olimpiyada ya Önder, ya Deniz katýlacak. “La olimpiadă va participa ori Önder, ori Deniz.”
Ya doktor, ya hemşire gelecek.“Va veni doctorul sau o soră medicală.”
Ya sarı, ya pembe gül al. “İa trandafir galben sau roz.”
Ya yeni araba al, ya hiç alma.“İa o maşină nouă sau nu cumpăra deloc.”
Ya oku, ya çalış. “Învaţă sau munceşte.”
Ya gir, ya çık! “Întră sau ieşi!”

Notă: Dacă obiectele, fiinţele, însuşirile sau acţiunile sunt mai multe decât două, atunci se adaugă una din conjunţiile da sau de.
Dün ne okudum, ne yazdım, ne de temizlik yaptım. “İeri n-am citit, n-am scris, nici n-am făcut curăţenie,”
Neş’e hem matematikte, hem fizikte, hem de resimde iyi. “Neş’e este bună şi la matematică, şi la fizică, şi la desen.”
Ya kaşar, ya peynir, ya da kaymak al. “İa ori caşcaval, ori brânză ,ori smântână.”

TEMEL RENK ADLARI	PRİNCİPALELE CULORİ
beyaz, ak – alb	kırmızı - roşu
kara, siyah – negru	mavi – albastru
sarı - galben	kahverengi – maro
mor – mov	lâcivert – bleumarin
güvez – grena	yeşil- verde
bej – bej	gri, boz – gri
pembe - roz	turuncu – portocaliu
alaca – pestriţ	

OPERAŢİUNİ ARİTMETİCE DE BAZA – ESAS ARİTMETİK İŞLEMLER

Toplama “Adunare”
2+2=4 iki artı iki eşit dört
7+ 8= yapar ne kadar?
Çıkarma (eksiltme) “Scădere”
4-2=2 dört çıktı (eksi) iki eşit iki (dörtten iki çıktı kaldı iki)
3. Çarpma “Înmultire”
2x2=4 iki çarpı iki eşit dört (iki kere iki eder dört)
4. Bölme “Împărţire”
4:2=2 dört bölü iki eşit iki

Exerciţii: 1. Răspundeţi în scris la următoarele întrebări:
a) Güven ailesi nereye gidecek?
b) Eda ve Metin’in ne yapmaları gerek?
c) Metin bavuluna ne koyacak?
d) Eda bavuluna ne koyacak?

2.Adăugaţi culorile la veşmintele următoare:

ceket	bluz	pantolon	kravat
atkı	pardesü	etek	entari

Vă rog traduceţi următorul dialog:

- Ne istiyorsunuz?
- Bir bluz.
- Ne renk?
- Kahverengi bir etek için ya bej, ya sarı, ya yeşil, ya da kırmızı.
- Hem bej, hem yeşil istemiyor musunuz?
- Üzgünüm, bir bluz için param var.
- Hayır, "iki bluz alınız," demek istemedim. Bej ve yeşil alaca bluzumuz var. İşte, güzel değil mi?
- Gerçekten güzel. Alıyorum.

Traduceţi următoarele propoziţii:

a) În vaza aceasta sunt flori albe, roz şi roşii.
b) Cravatele fratelui meu sunt gri, maro şi verde.
c) Am cumpărat şi caşcaval şi brânză.
d) S-au odihnit şi la munte şi la mare.
e) În valiza aceasta am pus şi bluze şi fuste..
f) Îmi place şi Eminescu şi Coşbuc.
g) Săptămâna aceasta am fost şi la operă şi la teatru.
h) İa geanta maro sau bej.
i) Ori rezolvă probleme, ori citeşte.
j) Nu-mi place rochia nici cea verde, nici cea galbenă.
k) Pe strada noastră nu trec nici tramvaie, nici autobuze.
l) În camera mea nu este nici televizor, nici radio.
m) Vom cumpăra ori casa, ori apartamentul.
n) Du-te ori cu avionul, ori cu trenul.
o) I-am dat lui Metin şi caietul şi creionul.

Formaţi propoziţii cu conjuncţiile studiate la lecţie.

Lecţia 20 YOLDA

Anne: - Ne kadar düz batı Anadolu yaylası!
Baba: - Her vakit boz- bulanık akar şu Sakarya.
Eda: - Bayat yaylasından doğar, Karadeniz'e dökülür.
Metin: - Bulutlar kabarıyor, bakın.
Baba: - Nerede görüyorsun sen bulut?
Metin: - İşte, karşıda.
Baba: - Onlar bulut mu, be oğlum?!
Eda: - Dağın çizgileri ne iyi görünüyor: işte dağ etekleri, yamaçlar, dağ tepesi… Haritada gibi… Siz Metin'e güldünüz, ama dağ uzaktan gerçekten bulut gibi duruyor.
Baba: - Dağ eteklerinde nasıl yapraklı ormanlar yetişirler?
Metin: - İğne yapraklı ormanlar yetişirler.
Eda: - İğne yapraklı ormanlar yüksek dağ yamaçlarında yetişirler. Dağ eteklerinde geniş yapraklı ormanlar bulunur. Dağ boğazından geçecek miyiz , baba?
Baba: - Evet, kızım, geçeceğiz.
Eda: - Akşama biz nerede kalacağız?
Baba: - Bir dağ evinde.
Metin: - Nerede yiyeceğiz? Ben acıktım.
Anne : - "Kendin pişir, kendin ye," yok mu? Siz babanla ateşi yakarsınız, biz ,de Eda'yle pırzolaları, salatayı hazırlarız.

Baba: - Temiz havada, çamların altında, gürültüden uzak…
Metin: - Lütfen, yiyecek için konuşmayın, çok acıktım.
Eda: - Anneciğim, bu küçük bebeğe bisküvi ver, olmaz mı?

Sözler ve deyimler:
düz – neted, plat, întins
Anadolu yaylası – podişul Anatoliei.
bulanık – tulbure
akar, akmak (N.D Abl.) – curge, a curge
doğar, doğmak (N.L.) – 1. izvoreşte (a izvori) 2.se naşte (a se naşte)
dökülür, dökülmek (N. D.) – se varsă, a se vărsa
bulut – nor
bulutlar kabarıyor – se înnorează
çizgi – 1. linie.2. trăsătură. 3. contur
dağ etekleri – poalele muntelui
yamaç – versant
dağ tepesi – vârf de munte
haritada gibi – ca pe hartă
uzak – departe
uzaktan – din depărtare
bulut gibi duruyor – arată ca nişte nori
nasıl yapraklı ormanlar? – ce fel de păduri?
bulunur, bulunmak (N.,L.) – se află, a se afla
iğne – ac
iğne yapraklı ormanlar – păduri de conifere
yüksek – înalt
geniş yapraklı ormanlar – păduri de foioase
yetişir, yetişmek (N.,L.) – cresc, 1.a creşte.2. a se dezvolta
dağ boğazı – defileu
akşama nerede kalacağız? – unde vom înnopta?
dağ evi – cabană
kendin pişir, kendin ye – loc organizat pentru picnic
ateş – foc
yakarsınız, yakmak (N.,A.,L., Abl.) – veţi aprinde 1. a aprinde.2. a arde
pırzola – friptură
hava –1. aer. 2. vreme
çam - brad
çamların altında – sub brazi
yiyecek – aliment, hrană
küçük bebek – bebeluş
bisküvi - biscuit
olmaz mı? – nu se poate?

AORİSTUL (TİMPUL PREZENT-VİİTOR) - GENİŞ ZAMAN

Aoristul exprimă:
1.O acţiune care se desfăşoară permanent sau se repetă regulat conform unor reguli ale naturii, ale societăţii.
Tuna nehri Karadeniz'e dökülür. "Fluviul Dunărea se varsă în Marea Neagră."
Avrupa Asya'nın batısında bulunur. "Europa se află la vest de Asia."

Göçebe kuşlar ilk baharda ülkemize dönerler. “Păsările călătoare se întorc primăvara în ţara noastră. Ayva güzün olgunlaşır. “Gutuile se coc toamna.”
İlk okul saat sekizden on ikiye kadar okur. “Ciclul primar învaţă între orele opt şi douăsprezece.”

2. O acţiune care se va desfăşura curând:
Yarın kütüphanede buluşuruz. “Mâine ne întâlnim la bibliotecă.”
Bu günlerde kardeşim gelir. “Zilele acestea vine fratele meu.”
Pazara size gideriz. “Duminica venim la voi.”

3. Folosit la forma interogativă arată politeţe, respect.
Bu hediyeyi kabul eder misiniz? “(Vă rog,) primiţi acest cadou?”
Telefon eder misiniz? “Daţi un telefon (vă rog)?”
Bize haber eder misiniz? “Ne anunţaţi, (vă rog)?”
Notă: Timpul prezent-viitor se foloseşte foarte des în proverbe.
İnsan ahbabından belli olur. “Omul se cunoaşte după prieteni.”
Demir kızgınken dövülür. “Bate fierul cât e cald.”
İlim ocağı aç kalmaz. “Ai carte, ai parte.”
Kuvvet birlikten doğar. “In unirea constă puterea.”
Gülü seven dikenine katlanır. “Cine iubeşte trandafirul, suportă ghimpele.”
Kadın var ki, erkeğini gül eder,
Kadın var ki, erkeğini kül eder. “Există femeie care transformă pe bărbatul ei în trandafir, există femeie care transformă pe bărbatul ei în scrum.”

FORMAREA TİMPULUİ PREZENT-VİİTOR – GENİŞ ZAMANIN KURULUŞU

Pentru formarea acestui timp se adaugă la rădăcinile verbale următoarele sufixe:
1. r se ataşează rădăcinilor verbale terminate în *vocală*:
anlamak “a înţelege” - anlar
gizlemek “a ascunde” - gizler
okumak “ a citi” - okur

2. –ar, -er se ataşează la rădăcinile verbale monosilabice terminate în *consoană*.
yazmak “ a scrie” - yazar
bakmak “a privi” - bakar
tutmak “a ţine” - tutar
susmak “a tăcea” - susar
tartmak “a cântări” -tartar
gezmek “a se plimba” -gezer
yüzmek “a înota” - yüzer
gitmek “a pleca” -gider
dikmek “1.a coase. 2. a sădi” - diker
içmek “a bea” - içer
3. ır, -ir, -ur, -ür se adaugă la rădăcinile verbale polisilabice terminate în consoană.
çalışmak “a munci” - çalışır
becermek “a reuşi” - becerir
uydurmak “a potrivi” - uydurur
güldürmek “ a face să râdă” - güldürür

Notă: Unele verbe monosilabice terminate în consoană primesc la fel sufixele –ır , -ir , -ur , ür. Cele mai des folosite sunt următoarele:
almak “a lua” - alır

vermek “a da” - verir
bilmek “a şti” - bilir
bulmak “a găsi” - bulur
vurmak “a lovi - vurur
varmak “a ajunge, a se duce” - varır
gülmek “a râde” - gülür
gelmek “a veni” - gelir
görmek “a vedea” - görür
kalmak “a rămâne” - kalır
olmak “a fi” - olur
ölmek “a muri” - ölür
denmek “a se zice” - denir

Conjugarea. Çekimi.
1. Forma afirmativă. Olumlu şekil.
La tema formată din rădăcina verbului şi sufixele prezent-viitorului se adaugă sufixele personale.

çalışmak	a munci	
ben çalışırım	eu muncesc	voi munci
sen çalışırsın	tu munceşti	vei munci
o çalışır	el munceşte	va munci
biz çalışırız	noi muncim	vom munci
siz çalışırsınız	voi munciţi	veţi munci
onlar çalışırlar	ei muncesc	vor munci

beklemek	a aştepta	
ben beklerim	eu aştept	voi aştepta
sen beklersin	tu aştepţi	vei aştepta
o bekler	el aşteaptă	va aştepta
biz bekleriz	noi aşteptăm	vom aştepta
siz beklersiniz	voi aşteptaţi	veţi aştepta
onlar beklerler	ei aşteaptă	vor aştepta

konuşmak	a vorbi	
ben konuşurum	eu vorbesc	voi vorbi
sen konuşursun	tu vorbeşti	vei vorbi
o konuşur	el vorbeşte	va vorbi
biz konuşuruz	noi vorbim	vom vorbi
siz konuşursunuz	voi vorbiţi	veţi vorbi
onlar konuşurlar	ei vorbesc	vor vorbi

gülmek	a râde	
ben gülürüm	eu râd	voi râde
sen gülürsün	tu râzi	vei râde
o gülür	el râde	va râde
biz gülürüz	noi râdem	vom râde
siz gülürsünüz	voi râdeţi	veţi râde
onlar gülürler	ei râd	vor râde

Exerciţii: 1.Conjugaţi verbele yazmak, dinlemek, oynamak, yürümek la timpul prezent-viitor, forma afirmativă.
2. Traduceţi în română:
Otobüs o sokaktan geçer.

Kütüphanede dergiler okurum.
Sabahları çay içeriz.
Arkadaşıma telefon ederim.
Bu ressam dağ eteğinde resim yapar.
Dobruca'da geniş yapraklı ormanlar yetişir.
Mecdiye Dobruca'da bulunur.
Her sabah yıkanırız.
Komşularımı selâmlarım.
3. Traduceţi în turcă:
Râul Olt se varsă în Dunăre.
Valiza o pregătesc eu.
Eu muncesc între orele 7-15.
În fiecare dimineaţă elevii se duc la şcoală.
Mâine cumpăr 1kg.de zahăr.
În fiecare zi doctorul vizitează pe bolnavi.
În grădina aceasta se joacă copii.
Noi luăm bilete şi pentru bunica.
Constanţa se află pe malul Mării Negre.
Tata va veni după o oră
Pe strada aceasta trec autobuze.
Mâine voi merge la bibliotecă şi voi citi acolo romanul.

RECAPİTULARE IV - TEKRAR IV

Conjugaţi verbele çalışmak, giymek, oturmak, yüzmek la cele 4 forme ale timpului viitor categoric.
Traduceţi următoarele propoziţii:
Bükreşli arkadaşlar trenle geldiler.
Köylü bir traktör aldı.
Kahvaltıda az şekerli çay içiyoruz.
Teyzem gürültülü bir caddede oturuyor.
Geceli-gündüzlü çalıştı.
Bu işte gizli bir şey yok.
Müdür bey bahçeli evde oturacak.
Kahvaltısız okula gitmiyorum.
Romanya'da elektriksiz köy yoktur.
Hasta tuzsuz ekmek yiyor.
Balıkçı gürültüsüz bir köyde oturuyor.
Răspundeţi la întrebările:
Hangi müzikten hoşlanıyorsunuz?
Hangi renklerden hoşlanıyorsunuz?
Bu yaz dağa gidecek misiniz?
Saat kaçtan kaça kadar çalışıyorsunuz?
Kütüphaneye gidiyor musunuz?
Soğuk havalarda nasıl elbise giyersiniz?
Conjugaţi verbele hazırlamak, beklemek, almak, vermek la cele 2
forme ale modului imperativ.
Formaţi propoziţii cu verbul la timpul viitor categoric.
Traduceţi următorul text:
- Sabahleyin saat 6'da kalkacağım. Yıkanacağım, sonra okula gideceğim.
- Kahvaltı yapmayacak mısın?
- Evet, kahvaltıyı hazırlayacağım, saat 7'de kahvaltı yapacağım.

- Yarın kaç saat okulda olacaksın?
- Yarın saat 8'den 1'e kadar okulda olacağım. Okuldan doğru eve döneceğim. Yemek yiyeceğim. Öğleden sonra derslerime çalışacağım.
Bir saat tenis.
- Büyük annene yardım etmeyecek misin?
- Büyük anneme dün alışveriş yaptım. O bu gün teyzeme gidecek.
- Akşam yemeğini saat kaçta yiyeceksin?
- Akşam yemeğini annemle, babamla, kardeşimle saat yedide yiyeceğim. Biraz televizyon seyredeceğim. Günüm böyle geçecek.
Siz ne yapacaksınız? Siz de bir gününüzü anlatır mısınız, lütfen?
7. Traduceţi următoarele propoziţii folosind conjuncţiile ne …, ne …;
hem …hem; ya …,ya …
Nu voi cumpăra nici bluză, nici pantalon.
Nu-mi place nici culoarea roz, nici galben.
Citesc reviste şi în limba turcă şi în limba română.
Turcia se află şi în Europa şi în Asia.
Învaţă, ori ajută-o pe bunica.
Ori dă un telefon, ori scrie o scrisoare.
Nu cumpăr nimic sărat: nici brânză, nici caşcaval, nici pâine.
Ascult şi muzica turcă şi română şi clasică.
Ori citeşte o carte, ori fă cumpărături, ori fă curăţenie.
8. Conjugaţi trei verbe la timpul prezent-viitor.
9. Traduceţi următoarele propoziţii folosind verbul la timpul prezent-viitor, forma afirmativă.
Acasă micul dejun îl pregăteşte mama.
România se află în Europa.
Dunărea se varsă în Marea Neagră.
Magazinul este deschis între orele 8-20.
Mâine voi cumpăra o pereche de sandale.
După masă veniţi la bibliotecă?
Dimineaţa nu mă duc la tenis.
Când vine vaporul din Turcia?
La ce ora se deschid magazinele în Constanţa?
10. Să facem operaţiuni aritmetice în limba turcă :

25+12=	84-26=	6x7=	81:9=
142+39=	256-120=	12x12=	27:3=
435+25=	894-83=	6x8=	56:7=

Lecţia 21 Yağmur yağıyor.

Kar yağıyor.
Rüzgâr esiyor.

HAVA NASIL?

Metin: - Anne, yarın plâja gidecek miyiz?
Anne: - Havaya bağlı. Hava güneşli, güzel olursa, gideriz.
Eda: - Bu gün hava güzeldi, yarın da güzel olur.
Anne: - Yarın havanın nasıl olacağı bu güne bağlı değil ki, kızım. Bu gün güneşli, parçalı bulutlu, boğucu sıcak olur, ertesi gün soğuk olur, şimşek çakar, gürler, dolu yağar. Hava bir gecede dokuz defa değişir, derler.
Metin: - Hiç o kadar olur mu, anneciğim?! Bir gecede hava dokuz defa değişir mi?
Anne: - Söz gelişi, oğlum. Havanın çok değiştiğini bildirmek için insanlar böyle derler.

Eda: - Hava raporunu dinleriz. Havanın nasıl olacağını söyler.

Anne: - Evet, televizyonu açın. Haberlerden sonra hava raporunu verirler.

Televizyon spikeri: - Hava raporu: Bu gün doğu ve kuzey bölgelerde gök yüzü berrak, hava sıcak, batı ve güney bölgelerde parçalı bulutlu geçti. Rüzgâr güneyden hafif esti. Deniz sakindi. Yarın sabahleyin sisli, öğleye doğru açık, güneşli geçecek.

Metin: - Yarın plâjdayız, anneciğim. Ben çantayı şimdiden hazırlayacağım.

Eda: - Senin için çantayı hazırlamak, kayığı almak, demek.

Metin: - Ah, evet, efendim, pardon. Bayan Eda'nın kitaplarını, dergilerini unuttuk.

Eda: - Korkma, kitabımı kendim de alırım.

Anne: - Çekişmeyin, çocuklar. Herkes eşyalarını kendisi hazırlasın. Değiştirmek için de deniz mayosu almayı unutmayın.

Sözler ve deyimler:

hava – 1. vreme.2. aer 3. atmosferă
havaya bağlı – depinde de vreme
olursa – dacă va fi
parçalı bulutlu – parţial înnorat
boğucu sıcak – sufocant de cald
ertesi gün – a doua zi
soğuk – rece
şimşek çakmak – a fulgera
gök gürlemek – a tuna
dolu –1. grindină. 2. plin
dokuz defa – de nouă ori
değişmek (N.,L.) – a se schimba
açık – 1. clar. 2. deschis.3. descoperit / kuzey- nord
güney – sud
berrak – 1. senin. 2. limpede
bölge – regiune
rüzgâr – vânt
hafif esmek – a bate uşor
sakin – liniştit
sis – ceaţă
öğleye doğru – spre prânz

hiç o kadar olur mu? – se poate chiar aşa de mult
söz gelişi – vorba vine
bildirmek (N. A.) - a înştiinţa
hava raporu – buletin meteorologic
televizyon – 1. televizor, 2.televiziune
haber – veste, ştire
haberler – jurnal de ştiri
gök yüzü - cer
doğu - est
batı – vest
korkmak (N., Abl.) – a se teme
çekişmek(N.) – a se certa
herkes – toţi, toată lumea
eşya – obiect, lucru
değiştirmek N., A.) – a schimba
deniz mayosu – costum de baie

TİMPUL PREZENT-VİİTOR (Continuare) - GENİŞ ZAMAN (Devam)

2. Forma negativă. Olumsuz şekil.

Această forma se exprimă cu ajutorul următoarelor îmbinări de sufixe:

Sing.	p. I –mam, -mem	pl.	p.I –mayız, -meyiz
	p. II –mazsın, -mezsin		p.II –mazsınız, -mezsiniz
	p.III –maz, mez		p.III –mazlar, -mezler

almak	a lua	
ben almam	eu nu iau	nu voi lua
sen almazsın	tu nu iei	nu vei lua
o almaz	el nu ia	nu va lua
biz almayız	noi nu luăm	nu vom lua
siz almazsınız	voi nu luaţi	nu veţi lua
onlar almazlar	ei nu iau	nu vor lua

beklemek	a aştepta	
ben beklemem	eu nu aştept	nu voi aştepta
sen beklemezsin	tu nu aştepţi	nu vei aştepta
o beklemez	el nu aşteaptă	nu va aştepta
biz beklemeyiz	noi nu aşteptăm	nu vom aştepta
siz beklemezsiniz	voi nu aşteptaţi	nu veţi aştepta
onlar beklemezler	ei nu aşteaptă	nu vor aştepta

Forma interogativă Soru şekli

Se formează prin adăugarea la forma afirmativă, singular, persoana a III-a a particulelor interogative mı , mi , mu , mü împreună cu sufixele personale.

çalışmak

ben çalışır mıyım?	eu voi munci (oare)?
sen çalışır mısın?	tu vei munci (oare)?
o çalışır mı?	el va munci (oare)?
biz çalışır mıyız?	noi vom munci(oare)?
siz çalışır mısınız?	voi veţi munci (oare)?
onlar çalışır(lar) mı?	ei vor munci (oare)?

beklemek

ben bekler miyim?	eu voi aştepta (oare)?
sen bekler misin?	tu vei aştepta (oare)?
o bekler mi?	el va aştepta (oare)?
biz bekler miyiz?	noi vom aştepta (oare)?
siz bekler misiniz?	voi veţi aştepta (oare?
onlar bekler(ler) mi?	ei vor aştepta (oare)?

konuşmak

ben konuşur muyum?	eu voi vorbi(oare)?
sen konuşur musun?	tu vei vorbi (oare)?
o konuşur mu?	el va vorbi (oare)?
biz konuşur muyuz?	noi vom vorbi (oare)?
siz konuşur musunuz?	voi veţi vorbi (oare)?
onlar konuşur(lar) mı?	ei vor vorbi (oare)?

yüzmek

ben yüzer miyim?	eu voi înota (oare)?
sen yüzer misin?	tu vei înota (oare)?
o yüzer mi?	el va înota(oare)?
biz yüzer miyiz?	noi vom înota (oare)?
siz yüzer misniz?	voi veţi înota (oare)?
onlar yüzer(ler) mi?	ei vor înota (oare)?

Forma negativ-interogativă. Olumsuz-soru şekli.

Se formează prin adăugarea la forma negativă, singular, persoana a III-a ,a uneia din particulele mı, mi împreună cu sufixele personale.

konuşmak

ben konuşmaz mıyım?	eu nu voi vorbi (oare)?
sen konuşmaz mısın?	tu nu vei vorbi (oare)?
o konuşmaz mı?	el nu va vorbi (oare)?
biz konuşmaz mıyız?	noi nu vom vorbi (oare)?

siz konuşmaz mısınız? voi nu veţi vorbi?
onlar konuşmaz(lar) mı? ei nu vor vorbi (oare)?

beklemek
ben beklemez miyim? eu nu voi aştepta (oare)?
sen beklemez misin? tu nu vei aştepta (oare)?
o beklemez mi? el nu va aştepta (oare)?
biz beklemez miyiz? noi nu vom aştepta (oare)?
siz beklemez misiniz? voi nu veţi aştepta (oare)?
onlar beklemez(ler) mi? ei nu vor aştepta (oare)?

Exerciţii: 1. Conjugaţi verbele yazmak, dinlemek, oynamak, yürümek
la cele patru forme ale timpului prezent-viitor.
2. Traduceţi următarele propoziţii în româneşte şi transcrieţi verbele la forma:
negativă:
O Almanca bilir.
Oğlum bu hafta telefon açar.
Onlar haberleri dinlerler.
Bu ressam deniz kıyısında resim yapar.
Ali annesini dinler.
Eda ile Metin okula beraber giderler
interogativă:
Siz Bükreş'e gidersiniz.
Metin tatilde problem çözer.
Eda spor yapar.
O Romence konuşur.
Siz annenize yardım edersiniz.
Onlar İngilizce konuşurlar.
negativ-interogativă:
Metin sabahleyin saat altıda kalkmaz.
Eda annesinden izin almadan sinemaya gitmez.
Braşovlular dağa gitmezler.
Onlar pazarları evde oturmazlar.
Ben Romence'den sözlüksüz çevirmem.
Annem bizi yemeksiz bırakmaz.
3. Traduceţi în limba turcă:
İeri a fost un timp frumos.
Astăzi burniţează(çisiyor). Buletinul meteorologic anunţă ploaie.
Mâine va ninge şi vântul va bate puternic.
După-amiază vremea va fi închisă.

Lecţia 22 İYİ YOLCULUKLAR, FİKRİYECİĞİM !

Fikriye hanım: - Günaydın, Ayşe! Nasılsın, canım?
Ayşe hanım: - Günaydın, Fikriyeciğim! İyiyim, sen nasılsın?
Fikriye hanım: - Ben de iyiyim. Romanya'ya gitmek için hazırlanıyorum.
Ayşe hanım: - O, ne iyi! İşittim ki, pek düzenli, pek güzel bir memleket Romanya. Ne vakit yolculuk?
Fikriye hanım: - Ayın başında.
Ayşe hanım: - Uçakla gidersiniz, tabiî.
Fikriye hanım: - Hayır, Ayşeciğim. Ben uçakla yolculuktan hoşlanmıyorum. Trenle gideceğiz. Balkan yarımadasını daha iyi görürüz. İstanbul'dan Bükreş'e gidiş-dönüş biletleri aldık.

Ayşe hanım: - Bükreş'te kalacak mısınız?
Fikriye hanım: - İki-üç gün kalacağız, sonra deniz boyuna gideceğiz. Oradan Karpat dağlarına, Braşov şehrine gideceğiz. Yine Bükreş yoluyla Türkiye'ye döneceğiz.
Ayşe hanım: - Ne mutlu sana! İyi yolculuklar, Fikriyeciğim! İyi tatiller!

Sözler ve deyimler:
İyi yolculuklar! – Drum bun!
işitmek (N.A.L.Abl.) – a auzi
ki – că, încât
düzenli – aranjat, organizat
yolculuk – călătorie, drumeţie
ayın başında – la începutul lunii
gidiş-dönüş – dus şi întors
kalmak (N. L.) – a rămâne
Bükreş yoluyla – via Bucureşti
ne mutlu sana – ferice de tine

ADVERBUL - EDAT

În limba turcă adverbele cele mai des folosite sunt următoarele:

De timp:	***De loc***:	***De mod***
demin "adineauri"	**aşağı "jos"**	**yavaş yavaş, yavaşça "încet"**
şimdi "acum"	**yukarı "sus"**	**acele acele "cu grabă, cu iuţeală"**
dün "ieri"	**ileri "înainte"**	**gizlice " în mod ascuns"**
bugün (bu gün)"astăzi"	**öte "încolo, dincolo"**	**dostça "prietenește, amical"**
yarın "mâine"	**beri "încoace"**	**usulca "uşor"**
erken "devreme"	**içeri "înauntru"**	**delicesine "nebuneşte"**
geç "târziu"	**dışarı "afară"**	**sağ-salim "sănătos, teafăr"**
derhal "imediat"	**geri "înapoi"**	
hâlâ "încă"	**üst "deasupra"**	
sonra "pe urmă"	**alt "sub, dedesubt"**	
önce " întâi, mai înainte"		
hemen "îndată, imediat"		
bazen "uneori"		
daima "mereu"		
yazın "în timpul verii"		
kışın "în timpul iernii"		
gündüz "ziuă"		
sabahleyin "dimineaţă"		
akşamleyin "seară"		
çoktan "de mult"		
eskiden " înainte, pe timpuri"		
birazdan " peste puţin timp"		
evvelsi gün "alaltăieri"		
ertesi gün "a doua zi"		

Adverbele de timp răspund la întrebările: ne vakit?, ne zaman? "când?", ne vakitten beri ?, ne zamandan beri?" de când?", ne vakite kadar?, ne zamana kadar? "până când?"

Adverbele de loc se folosesc cu dativul, locativul, ablativul şi primesc următoarele forme:

Nominativ	**Dativ**	**Locativ**	**Ablativ**
	Nereye?	**Nerede?**	**Nereden?**
aşağı	aşağıya	aşağıda	aşağıdan
yukarı	yukarıya	yukarıda	yukarıdan
ileri	ileriye	ileride	ileriden
öte	öteye	ötede	öteden
beri	beriye	beride	beriden
içeri	içeriye	içeride	içeriden

Răspund la întrebările: nereye? "încotro?", nerede? "unde?", nereden? " de unde?"

Adverbele de mod: Răspund la întrebările: nasıl?"cum?, în ce fel?", ne surette?, ne halde?, ne tarzda? "în ce mod?"

De cantitate	***De cauză***	***De relativitate***:
I: kadar? , nice? " cât de …?"	***I:* niçin?, neye? " de ce? , din ce cauză?"**	***I:* nu răspund la o întrebare**
çok "mult"	niçin "de ce"	evet "da"
az, biraz "puţin"	onun için "de aceea"	hayır "nu"
fazla "mai mult, în plus"	bunun için "de aceea, din cauza aceasta"	tabiî "fireşte"
tamamiyle "complet"	neden "din ce cauză"	muhakkak "neapărat"
oldukça "destul de …, cât se poate de …, cam …,"		yàlnız "doar, numai, "exclusiv"
son derece "excesiv, excepţional"		her halde "se pare că"
kat kat "dublu-triplu"		belki "poate"
		bilhassa "mai cu seamă"

Exemple de adverbe folosite în propoziţie:
Şimdi Türkçeyi *biraz* anlıyorum. "Acum înţeleg puţin turceşte."
Babam *henüz* geldi. "Tata a venit acum câteva clipe."
***Sabahleyin* yıkanırım**. "Dimineaţă mă spăl"
Misafir i*çeriye* girdi. "Musafirul a intrat (înăuntru)."
Hasta *yavaş yavaş* yürüdü. "Bolnavul a mers încet, încet."
Memur *acele acele* konuştu. "Funcţionarul a vorbit repede, repede."
Oyuncular *dostça* oynadılar. "Jucătorii au jucat în mod amical."
Metin *çok* acıktı. "Lui Metin i-a fost tare foame."
O Romence'yi *oldukça* iyi konuşuyor. "El vorbeşte româneşte destul de bine."
Sen *fazla* yoruldun. "Tu te-ai obosit prea mult."
Turistler *her halde* otobüsle gelecekler. "Se pare că turiştii vor veni cu autobuzul."
Belki *yarın* kütüphaneye giderim "Poate că mâine mă duc la bibliotecă."
O *bilhassa* Orhan Kemal'i *çok* okuyor. "El citeşte în mod deosebit pe Orhan Kemal."
Bunun *için* okula gidemedi. "Din cauza aceasta n-a putut să meargă la şcoală."

Exerciţii:

1. Puneţi întrebări la adverbele din următoarele propoziţii:
Annem biraz yoruldu.
Eskiden bilgisayar yoktu.
Halklar daima barış isterler.
O geri dönmez.
Bu film belki değerli.
Erken yat, erken kalk
Bu artist son derece güzel oynuyor.
Terzi entariyi acele acele bitirdi.
Nilgün bardağı usulca koydu.
Metin gizlice baklava yedi.
Oyuncu delicesine koşuyor.
Tren birazdan gelecek.

2. Răspundeţi la următoarele întrebări folosind adverbul potrivit.
Exemplu: - Güven ailesi nerede oturuyor?
- Güven ailesi ötede oturuyor.

Sinemada insanlar nereye bakıyorlar?
Çocuk nasıl koştu?
Çiçekleri nereden aldın?
Hasta nasıl yürüdü?
Ressam evine nasıl döndü?
Müdür ne kadar konuştu?
Siz ne kadar çalıştınız?
O niçin gelmedi?
Arkadaşını ne vakitten görmedin?

3.Exprimaţi subiectele din propoziţiile următoare folosind pronumele personal:
a) Yarın konsere bilet alırım.
b) Sabahleyin evde kahvaltı yaparız.
c). Arkadaşlarla Türkçe konuşuyoruz.
d) Çok susadık.
e) Dün fazla çalıştın.
f) Bizi dostça selâmladılar.
g) Çok yoruldunuz
h) Güzel resim yapar.

4.Răspundeţi afirmativ la următoarele întrebări:
Uçakla mı yolculuk yapacak?
Çabuk mu yazıyorsun?
Siz Romanya'ya trenle mi gideceksiniz?
Derhal mı gelecekler?
Evde yalnız mı oturuyorsunuz?

5.Traduceţi în limba turcă:
Muncitorul s-a dus în grabă la servici.
Se pare că, este o rochie foarte frumoasă.
Se pare că şoferul este bolnav.
Astăzi neapărat voi da telefon mamei.
Tata se duce dimineaţa la servici.

Înăuntru este cald.
Afară ninge.

Lecţia 23 PASAPORTLARINIZI VERİN, LÜTFEN

Eren ailesi trende.
Fikriye hanım: - " Romanya turizm için ne gibi olanaklar sağlar?"
Orhan bey: - Bana mı soryorsun?
Fikriye hanım: - Agiemin Baubec beyin "Romence-Türkçe Konuşma Kılavuzu"nu okuyorum.
Orhan bey: - Oku, oku. İyi akıl.
Fikriye hanım: - "Ülkenin doğal güzellikleri meşhurdur. Karpat dağları,
Karadeniz kıyısı, Tuna deltası, tarihsel anıtlar, Romen halkının gelenek ve âdetleri, tedavî yerleri, birçok tedavî usulleri bunlar arasında bulunmaktadır."
Orhan bey: - Deniz sahili hakkında ne yazıyor?
Fikriye hanım: - "Bunlar doğuya bakan ince kumlu plâjlardır.
Yaz günleri 120 gün devam eder ve güneşli günler 14 saat sürer. Deniz suyu sıcak ve sakindir.
Her kategoriden oteller, villâlar ve kempingler vardır."
Orhan bey: - Kapıkule'ye geldik.
Fikriye hanım: - Pasaportlar sende değil mi?
Orhan bey : - Cebimdeler.
Sınır subayı: - İyi günler! Pasaportlarınızı verin, lütfen.
Orhan bey: - İyi günler! Buyurun.
Sınır subayı: - Romanya'ya mı yolculuk?
Orhan bey: - Evet. Bulgaristan'dan tranzit geçeceğiz ve tatilimizi Romanya'da geçireceğiz.
Sınır subayı: - Pasaportlarınız tamam. Gümrük kâğıtlarını doldurun, bavullarınızı kontröle hazırlayın, lütfen.
Gümrük memuru: - İyi günler! Lütfen, bavullarınızı açınız.
Fikriye hanım: - Her güne lâzım giyecekler ve birkaç hediye.
Gümrük memuru: - Eşyalarınız gümrükten muaf. Gümrük vergisine tabi eşyalarınız yok. İyi yolculuklar, efendim!
Orhan bey: - Teşekkür ederiz.

Sözler ve deyimler:
ne gibi olanaklar sağlar? – ce posibilităţi asigură?
konuşma kılavuzu – ghid de conversaţie
iyi akıl – idee bună
doğal güzellikleri – frumuseţi naturale
meşhur, ünlü- celebru
tarihsel anıtlar - monumente istorice
gelenek – tradiţie
âdet – obicei
tedavî yerleri – staţiuni balneoclimaterice
tedavi – tratament
usul – metodă
bunlar arasında – printre acestea
sahil – litoral
doğuya bakan – orientat spre est
ince kum – nisip fin
devam etmek (N., D., A., L., Abl.) – a continua, a se prelungi
pasaportlarınız tamam – paşapoartele sunt în regulă
gümrük – vamă

gümrük kâğıtları- declaraţiile vamale
doldurmak (N., A., L.,Abl.) – 1. a completa.2. a umple
bavul – valiză
her güne lâzım giyecekler - îmbrăcăminte de toate zilele
hediye – cadou
eşya – bagaj
gümrükten muaf – scutit de taxa vamală
gümrük vergisine tabi – supus taxei vamale

GRADELE DE COMPARATİE ALE ADJECTİVELOR – SIFATIN DERECELERİ

În limba turcă adjectivele au trei grade de comparaţie: pozitiv, comparativ, superlativ.

Gradul pozitiv arată o însuşire fără vreo comparaţie
güzel şehir – oraş frumos
temiz ev – casă curată
iyi insan – om bun
mavi deniz – mare albastră
değerli kitap – carte valoroasă

Gradul comparativ. Are două subgrupe:

Compratívul de superioritate şi de inferioritate.

a) De superioritate
   În exprimarea comparativului de superioritate adjectivul este precedat de cuvintele:
   daha "mai",
   ziyade "mult, prea"
   fazla "mai mult, prea mult",
   daha ziyade,
   daha fazla "mai mult",
   çok "mult, foarte mult",
   daha çok "mai mult",
   bir kat daha " de două ori, dublu".

daha güzel ev – o casă mai frumoasă
ziyade tatlı baklava – o baclava prea dulce
daha ziyade süslü oda – o cameră împodobită mai mult
çok düzenli aile – o familie foarte ordonată
çok daha yüksek bina – o clădire mult mai înaltă
bir kat daha ucuz kumaş – o stofă la jumătate de preţ

Dintre cei doi termeni de comparaţie dacă este folosit numai unul, substantivul poate să stea în diferite cazuri, după funcţia pe care o îndeplineşte în propoziţie.

Daha güzel bir ev gördüm. "Am văzut o casă mai frumoasă."
Arkadaşım daha güzel bir evin projesini çizdi. "Prietenul meu a proiectat o casă mai frumoasă."
Onlar daha güzel eve göçtüler. "Ei s-au mutat la o casă mai frumoasă."
Annem daha güzel evi görmedi."Mama n-a văzut-o pe casă mai frumoasă."
O daha güzel evde oturuyor. "El stă în casă mai frumoasă."
Komşular daha güzel evden göçtüler. "Vecinii s-au mutat de la o casă mai frumoasă."

Dacă sunt folosiţi ambii termeni, al doilea stă în ablativ. În acest caz folosirea cuvintelor de comparaţie este facultativă:
Köstence Tulça'dan daha büyük şehirdir. "Constanţa este un oraş mai mare decât Tulcea."
Se poate spune şi: Köstence Tulça'dan büyük şehirdir.
Dacă obiectul pe care-l determină este deja cunoscut ambilor vorbitori, atunci adjectivul devine predicat nominal.
Köstence Tulça'dan daha büyüktür.
Köstence Tulça'dan büyüktür.

b) De inferioritate
În exprimarea comparativului de inferioritate adjectivul este precedat de cuvintele:
az "puţin",
daha az "mai puţin",
pek az,
çok az

az verimli toprak – un pământ puţin fertil
daha az değerli kitap – ocarte mai puţin valoroasă

c) *Comparativul de egalitate* se exprimă prin cuvintele :
- **kadar "cât, ca"** când în comparaţie se indică o <u>cantitate</u>
- **gibi "ca**", atunci când se sugerează o <u>calitate</u>.

Deniz kadar engin bir göl göründü. "A apărut un lac întins cât marea."
Şehir kadar düzgün köyler kuruldu. "S-au construit sate sistematizate ca oraşele."
Kar gibi beyaz bir bluz giydi. "A îmbrăcat o bluză albă ca zăpada."
Metin aslan gibi kuvvetli yetişti. "Metin a crescut puternic ca un leu."

Dacă determinatul este exprimat prin pronume, atunci acesta stă în cazul nominativ. Numai persoana a III-a plural rămâne în cazul nominativ.
Benim gibi öğretmen çoktur. "Sunt multe cadre didactice ca mine."
O senin gibi iyi mühendistir. "El este un inginer tot aşa de bun ca tine."
Onun gibi iyi uzman bizim fabrikada da var. "Specialişti buni ca el sunt şi în fabrica noastră."
Bizim gibi çalışkan memurlar çoktur."Sunt mulţi funcţionari harnici ca noi "
Sizin gibi iyi öğrenciler büyüdüklerinde iyi uzman olurlar.
"Elevii buni precum voi devin buni specialişti."
Onlar gibi şairler her gün doğmaz. "Poeţi ca ei nu se nasc în fiecare zi."

3. ***Gradul superlativ*** arată că însuşirea a unei persoane sau unui obiect este la nivelul cel mai înalt sau cel mai scăzut.
Superlativul este de două feluri:
a) Superlativul relativ – arată că însuşirea unei persoane sau unui obiect este superioară faţa de însuşirile altor persoane sau obiecte de acelaşi gen. Se exprimă cu ajutorul particulei **en "cel mai, cea mai, cei mai, cele mai".**
En iyi oyuncular olimpiyada yetiştiler. "Sportivii cei mai buni au ajuns la olimpiadă. "
En yüksek tepe Everest'tir. "Cel mai înalt vârf este Everestul."
b) Superlativul absolut arată o însuşire extraordinară. Se exprimă cu ajutorul cuvintelor
çok,
pek "mult, foarte mult,
fevkalâde,
gayet,
olağanüstü "foarte, prea, extrem de, extraordinar de…"

Yahya Kemal fevkalâde güzel şiirler yazdı.“Yahya Kemal a scris poezii extraordinar de frumoase.”
Gayet değerli bir kitap okudum. “Am citit o carte foarte valoroasă.”
Olağanüstü istidatlı ressam sergi açtı.“Pictorul cu un talent extraordinar a vernisat o expoziţie.”
Gayet çirkin yazımdan utanıyorum. “Mi e ruşine de scrisul meu extraordinar de urât.”

Exerciţii: 1. Răspundeţi la următoarele întrebări:
Fikriye hanımla Orhan bey nereye gidiyorlar?
Romanya’da hangi turistik yerler var?
Romanya’da deniz sahili nasıldır?
Kapıkule’de pasaportları kim kontrol etti?
Gümrük memuru ne dedi?
2. Alcătuiţi propoziţii cu următoarele cuvinte: turizm, pasaport, kılavuz, Karadeniz sahili, Karpat dağları.
3. Folosiţi adjective în cele 3 grade de comparaţie şi alcătuiţi propoziţii cu ele.
4. Traduceţi în româneşte:
a) Gayet güzel bir film gördüm.
b) Eda daha güzel bir çanta aldı.
c) Romanya’da ince kumlu, çok geniş plâjlar var.
d) Kitap fevkalâde iyi arkadaştır.
e) Şu şarkıcı çok şen şarkılar çaldı.
f) Romanya’da gayet güzel turistik yerler var.
g) Daha iyi bir şarkıcı dinledim.
h) Romanya’da en büyük şehir hangisidir?
i) Az şekerli çay severim.
j) Fazla uzun filmleri sevmem.
5. Completaţi spaţiile libere:
a) O… kadar bilgili insan burada yoktur.
b) Sen… kadar iyi arkadaş bulunmaz.
c) Siz… gbi bir şarkıcı çaldı.
d) O… gibi sporcular okulumuzda çoktur.
e) Metin, Erol… daha iyi oynar.
f) Eda, Gülten… daha iyi okur.
6.Traduceţi în turcă:

Doamna şi domnul Eren sunt în tren.
Doamna Eren:
- Îmi pare rău, că nu înţeleg mai bine româneşte. Cum o să ne înţelegem cu familia İonescu?
-Doamna İonescu înţelege puţin turceşte. Domnul İonescu vorbeşte foarte bine engleză. Cu dumnealui o să vorbim în engleză.
- Eu nu vorbesc engleza la fel de bine ca tine..
- Nici eu nu vorbesc româna ca tine.

Lecţia 24 BÜKREŞ GEZİSİ

Eren ailesi geceyi otelde geçirdi. Sabahleyin İonescu ailesi ile buluştular.
İonescu ailesi: - İyi sabahlar!
Eren ailesi: - İyi sabahlar!
Bayan İonescu: - Bu gece iyi dinlenebildiniz mi?
Bayan Eren: - Evet, otel sakin bir sokakta, gürültüden uzak. Uzun yolculuktan sonra yorgunluğumuzu çıkarabildik.
Bay İonescu: - İsterseniz Bükreş semtlerinde biraz gezebiliriz.

Bay Eren: - Hay, hay! Vaktinizi almıyorsak…
Bay İonescu: - Estağfurullah. Bizim için bir zevk. Buyurun arabaya. Şimdi merkezden geçiyoruz. Burada eski yapılar var.
Bay Eren: - Eski, fakat gayet sağlam ve muhteşem yapılar.
Bayan İonescu: - Bu eski saray. Romanya Sanat Galerisi bu binada bulunuyor. Solda Athene Palace. Akademi Kütüphanesi. Biraz ileride Çocuk Mağazası, PTTR'nin binası.
Bay İonescu – Şimdi de yeni bir mahalleye giriyoruz.
Bay Eren: - Ne beyaz, güzel binalar! Ne düzenli mahalleler!…
Bayan Eren: - Ve gül, gül… Ne kadar çok gül ve yeşillik var her tarafta.
Bay İonescu: - Herăstrău gölü ve parkına doğru gidiyoruz.
Bayan Eren: - Şu beyaz, yüksek bina Poligrafik Kombina, değil mi?
Bayan İonescu: - Evet, Casa Presei Libere, yani Serbest Basın Evi. Yanındaki kubbeli bina sergi pavyonu. Ulusal ve uluslaraarası sergiler bu binada yapılır.
Bayan Eren: - Romanya'nın başkenti gerçekten düzenli ve güzel.
Bayan İnescu: - Yurdun idarî, bilimsel, kültürel, sanayi merkezi . Biz "Bükreş yurdun kalbidir diyoruz".

Sözler ve deyimler:
gezi – plimbare
dinlenebildiniz mi? – aţi putut să vă odihniţi?
sakin – 1.liniştit. 2. locuitor
yorgunluğumuzu çıkarabildik – am reuşit să ne refacem
isterseniz – dacă doriţi
semt – sector
gezebiliriz – putem să ne plimbăm
hay, hay – da, da, cu plăcere
vaktinizi almıyorsak – dacă nu vă răpim din timp
estağfurullah – se poate, nu face nimic
zevk – 1. plăcere.2. gust
eski – vechi
yapı - 1. clădire. 2. structură
sağlam – 1. rezistent . 2. trainic
muhteşem – splendid
saray – palat
sanat galerisi – galerie de artă
ileri – înainte
girmek (N., D.) – a intra
düzenli – aranjat, ordonat
gül – trandafir
yeşillik – verdeaţă
her tarafta – peste tot, pretutindeni
poligrafik kombina – combinatul poligrafic
kubbe – cupolă
sergi pavyonu – pavilionul de expoziţie
ulusal – naţional
uluslararası – internaţional
başkent – capitală
yurt – 1. patrie.2.cămin
idarî – administrativ
bilimsel – ştiinţific
sanayî - industrial
yurdun kalbi – inima ţării

FORMA POSİBİLİTATİVĂ Şİ İMPOSİBİLİTATİVĂ A VERBULUİ –YETERLİK FİİLİ

I. Forma posibilitativă. Olumluluk şekli.

Arată o posibilitate în săvârşirea acţiunii. Se formează prin adăugarea verbului **bilmek** la rădăcina unui alt verb.

Între cele două verbe se intercalează, după legilor armoniei vocalice, una din sunetele –(y)a , (y)e.

Radacina + [-(y)a ,- (y)e] +bilmek.

almak - alabilmek	a lua – a putea lua
yazmak - yazabilmek	a scrie- a putea scrie
gitmek - gidebilmek	a pleca – a putea pleca
görmek - görebilmek	a vedea – a putea vede
okumak - okuyabilmek	a citi – a putea citi
anlamak - anlayabilmek	a înţelege – a putea înţelege
beklemek - bekleyebilmek	a aştepta – a putea aştepta
dinlemek - dinleyebilmek	a asculta – a putea asculta

Accentul cade pe sufixul formei infinitive. La formele pozitive se conjugă la fel ca verbul simplu.

Exemplu: verbul yazabilmek la timpurile studiate.

1. Şimdiki zaman

a) Olumlu şekil.

yazabiliyorum	pot să scriu
yazabiliyorsun	poţi să scrii
yazabiliyor	poate să scrie
yazabiliyoruz	putem să scriem
yazabiliyorsunuz	puteţi să scrieţi
yazabiliyor(lar)	pot să scrie

b) Soru şekli

yazabiliyor muyum?	pot să scriu?
yazabiliyor musun?	poţi să scrii?
yazabiliyor mu?	poate să scrie?
yazabiliyor muyuz?	putem să scriem?
yazabiliyor musunuz?	puteţi să scrieţi?
yazabiliyor(lar mı) mu?	pot să scrie?

2. Belirli geçmiş zaman

a) Olumlu şekil

yazabildim	am putut scrie
yazabildin	ai putut scrie
yazabildi	a putut scrie
yazabildik	am putut scrie
yazabildiniz	aţi putut scrie
yazabildi(ler)	au putut scrie

b) Soru şekli

yazabildim mi?	am putut scrie?
yazabildin mi?	ai putut scrie?
yazabildi mi?	a putut scrie?
yazabildik mi?	am putut scrie?
yazabildiniz mi?	aţi putut scrie?
yazabildi(ler) mi?	au putut scrie?

3. Gelecek zaman

a) Olumlu şekil.

yazabileceğim	voi putea scrie
yazabileceksin	vei putea scrie
yazabilecek	va putea scrie
yazabileceğiz	vom putea scrie
yazabileceksiniz	veţi putea scrie
yazabilecek(ler)	vor putea scrie

b) Soru şekli

yazabilecek miyim?	voi putea scrie?
yazabilecek misin?	vei putea scrie?
yazabilecek mi?	va putea scrie?
yazabilecek miyiz?	vom putea scrie?
yazabilecek misiniz?	veţi putea scrie?
yazabilecek(ler) mi?	vor putea scrie?

4. Geniş zaman

a) Olumlu şekil

yazabilirim	pot să scriu
yazabilirsin	poţi să scrii
yazabilir	poate să scrie
yazabiliriz	putem să scriem
yazabilirsiniz	puteţi să scrieţi
yazabilir (ler)	pot să scrie

b) Soru şekli

yazabilir miyim?	pot să scriu?
yazabilir misin?	poţi să scrii?
yazabilir mi?	poate să scrie?
yazabilir miyiz?	putem să scriem?
yazabilir misiniz?	puteţi să scrieţi?
yazabilir(ler) mi?	pot să scrie?

Exemple în propoziţii:

Metin problemleri çözebildi. "Metin a putut (reuşit) să rezolve problemele."
Her sabah jimnastik yapabiliyorum. "În fiecare dimineaţa pot face gimnastică."
O üniversiteye girebildi."El a putut (reuşit) să intre la facultate."
Köylüler tarlaları sulayabildiler."Ţăranii au putut iriga ogoarele."
Yarın kütüphaneye gelebilir misin? "Mâine poţi veni la bibliotecă?"
Cumartesi bluzu bitirebilecek misin? "Sâmbătă poţi termina bluza?"

II. Forma imposibilitativă. Olumsuzluk şekli

Exprimă imposibilitatea săvârşirii unei acţiuni. Se formează prin adăugarea sufixelor de negaţie **ma , -me l**a rădăcina verbului. Sunetele –(y)a, (y)e, intercalate la forma posibilitativă rămân. Verbul bilmek aici nu se foloseşte.

Deci avem formula: Rădăcina+[-a (-e), -ya, -ye)]+[-ma (-me)]+ [mak (-mek)]

alamamak	a nu putea lua
yazamamak	a nu putea scrie
gidememek	a nu putea pleca
görememek	a nu putea vedea
okuyamamak	a nu putea citi
anlayamamak	a nu putea înţelege

dinleyememek	a nu putea asculta
gizleyememek	a nu putea ascunde

Accentul cade pe vocalele intercalate imediat după rădăcina verbului. Se conjugă la fel ca verbul simplu la forma negativă şi negativ-interogativă.

1. Şimdiki zaman

a) Olumsuz şekil

yazamıyorum	nu pot să scriu
yazamıyorsun	nu poţi să scrii
yazamıyor	nu poate să scrie
yazamıyoruz	nu putem să scriem
yazamıyorsunuz	nu puteţi să scrieţi
yazamıyor(lar)	nu pot să scrie

b) Olumsuz soru şekli.

yazamıyor muyum?	nu pot să scriu?
yazamıyor musun?	nu poţi să scrii?
yazamıyor mu?	nu poate să scrie?
yazamıyor muyuz?	nu putem să scriem?
yazamıyor musunuz?	nu puteţi să scrieţi?
yazamıyor(lar mı) mu?	nu pot să scrie?

2. Belirli geçmiş zaman

a) Olumsuz şekil

yazamadım	nu am putut să scriu
yazamadın	nu ai putut să scrii
yazamadı	nu a putut să scrie
yazamadık	nu am putut să scriem
yazamadınız	nu aţi putut să scrieţi
yazamadı(lar)	nu au putut să scrie

b) Olumsuz-soru şekli

yazamadım mı?	nu am putut să scriu?
yazamadın mı?	nu ai putut să scrii?
yazamadı mı?	nu a putut să scrie?
yazamadık mı?	nu am putut sã scriem?
yazamadınız mı?	nu aţi putut să scrieţi?
yazamadı(lar) mı?	nu au putut să scrie?

3. Gelecek zaman

a) Olumsuz şekil

yazamayacağım	nu voi putea scrie
yazamayacaksın	nu vei putea scrie
yazamayacak	nu va putea scrie
biz yazamayacağız	nu vom putea scrie
siz yazamayacaksınız	nu veţi putea scrie
onlar yazamayacaklar	nu vor putea scrie

b) Olumsuz soru şekil

yazamayacak mıyım?	nu voi putea scrie?
yazamayacak mısın?	nu vei putea scrie?
yazamayacak mı?	nu va putea scrie?
yazamayacak mıyız?	nu vom putea scrie?

yazamayacak mısınız? nu veţi putea scrie?
yazamayacak(lar) mı? nu vor putea scrie?

4. Geniş zaman

a) Olumsuz şekil

yazamam nu pot să scriu (nu pot scrie)
yazamazsın nu poţi să scrii
yazamaz nu poate să scrie
yazamayız nu putem să scriem
yazamazsınız nu puteţi să scrieţi
yazamaz(lar) nu pot să scrie

b) Olumsuz-soru şekli

yazamaz mıyım? nu pot să scriu? (nu pot scrie?)
yazamaz mısın? nu poţi să scrii?
yazamaz mı? nu poate să scrie?
yazamaz mıyız? nu putem să scriem?
yazamaz mısınız? nu puteţi să scrieţi?
yazamaz(lar) mı? nu pot să scrie?

Exemple în propoziţii:
Ben böyle bir şey yapamam. "Eu nu pot face aşa ceva."
Metin denizde yüzemeyecek."Metin nu va putea înota în mare."
Hasta işe gidemiyor. "Bolnavul nu poate să se ducă la serviciu."
Pazara bluzu bitiremeyecek misin? "Duminica nu vei putea termina bluza?"

Exerciţii: 1. Răspundeţi la următoarele întrebări:
a) Eren ailesi otelde kimlerle buluştu?
b) Otel nasıl yerde?
c) İonescu ailesi Eren ailesini Bükreş'in neresinde gezdirdi?
d) Eren ailesi yeni mahalleler hakkında ne dedi?
e) İonescu ailesi daha nerelerini gösterdi?
f) Bayan Eren Bükreş hakkında ne dedi?
g) Bükreş yurdun nasıl bir merkezi?

2. Transcrieţi propoziţiile următoare cu verbele la forma:

A) Negativă:

a) O Çince okuyabiliyor.
b) Metin iyi yüzebiliyor.
c) Akşama operaya gidebilecekler.
d) Siz araba tamir edebiliyorsunuz.
e) İyi sporcular olimpiyada yetişebildiler.
f) Tatilde Bükreş'e gidebileceğiz.
g) Kitabı beş günde okuyabilirim.
h) Biraz süt içebilirsin.

B) Negativ-interogativă:

a) Yarın kütüphaneye gelebilir misin?
b) Opera için bilet alabilir miyim?
c) Bükreş'ten anneme bir çanta alabilir misin?
d) Eve telefon edebilir misin?
e) Onlar ev alabilecekler mi?
f) Yaza hasta işe gidebilecek mi?

g) Çocuk da sizinle gelebilecek mi?
h) Defterini bana iki gün için verebilir misin?
i) O hastaneye girebildi mi?

C) Afirmativă:

a) Çetin sabah 6'da kalkamıyor.
b) Misafir Türkçe konuşamıyor.
c) Dün kütüphaneye gidemedim.
d) Çayı kaynatamadım.
e) Çocuklar bavulları kendileri hazırlayamadılar.
f) Tatilde Bükreş'e gidemeyeceğiz.
g) Akşama anneme mektup yazamayacağım.
h) Akşamları kitap okuyamaz.
i) Çocuk yalnız gezemez.
j) Dağda dinlenemem.

D) İnterogativă:

a) Sen müdür beyle konuşamaz mısın?
b) Yarın bize gelemez misiniz?
c) Dersleri anlayamıyor mu?
d) Ressam sergi açamıyor mu?
e) Pazara köye gidemeyecek miyiz?
f) Telefonda annenle konuşamadın mı?
g) Dün konseri dinleyemediniz mi?
h) Gölden balık tutamadınız mı?
i) Bizimle sinemaya gelemez misiniz?
j) Hasta parkta gezemeyecek mi?

3. Traduceţi următorul dialog:
Metin: - Ben bu dersi anlayamadım.
Eda: - Dikkatle okudun mu?
Metin: - Okudum, ama anlayamadım.
Eda: - Problemleri çözebildin mi?
Metin: - Üç problemi çözdüm, bir problemi çözemedim.
Eda: - Bir kere daha dene (încearcă), belki çözebilirsin.
Metin: - Rica ederim, ablacığım, yardım et, çözemiyorum.

4. Traduceţi în limba turcă:
Constanţa este un oraş situat pe ţărmul Mării Negre.
Astăzi este un centru administrativ, cultural, industrial şi turistic.
Numeroşi turişti din ţară şi din străinătate vizitează acest oraş.

Lecţia 25 İONESCU AİLESI İSTANBUL'DA

Bay ve bayan İonescu İstanbul'un Sirkeci istasyonunda trenden indiler. Arkadaşları Eren ailesi onları karşıladılar. İki aile selâmlaştılar, hâl hatır ettiler.
Bayan İonescu: - İstanbul'u görmeyi o kadar arzu ediyorum… Şimdi 27 asırlık bu şehirde bulunduğum için çok mutluyum. Yalnız iki kıta arasında bulunduğu için değil de, çeşitli uygarlıkların geçtiği yer gibi de ilginç.
Bay İonescu: - İstanbul dünyanın en güzel, en orijinal şehirlerinden biri.
Bayan Eren: - Burası eski İstanbul'un kurulduğu yer, yarımada. Bir taraftan Marmara, bir taraftan Haliç, kuzey-batısında ise Boğaziçi kıyılarını yıkarlar. Topkapı ve Dolmabahçe sarayları; Süleymaniye, Sultan Ahmet camileri; Aya Sofya, Arkeoloji Müzesi, İslâm Uygarlığı Müzesi, Örmeli Sütun , Çemberli Taş hep bu yarımadada bulunurlar.

Bayan İonescu: - Asya kısmına nasıl geçilir?
Bayan Eren: -Boğaziçi'nin üstünde bulunan iki köprüden veya vapurlarla.
Bayan İonescu: - Boğaziçi köprüsü şu karşıdaki asılı köprü , değil mi?
Bayan Eren:- Evet.
Bayan İonescu: - Ne kadar zarif, güzel. Yani, birkaç dakika içinde bir kıtadan başka kıtaya geçilir.
Bay Eren: - Evet, sabah kahvaltısını Avrupa'da yapabilir, öğle yemeğini de Asya'da yiyebiliriz.

Sözler ve deyimler:

arzu etmek (N., A., Abl.)) – a dori
hal-hatır etmek – a întreba de sănătate
asır (yüzyıl) – secol
mutlu – fericit
kıta – continent
çeşitli – diferit
uygarlık, medeniyet – civilizaţie
ilginç – interesant
asılı - suspendat
köprü - pod
yani – deci
bir taraftan – de o parte
Marmara – Marea Marmara
Haliç – Cornul de Aur
Boğaziçi – Bosfor
saray – palat
Aya Sofya – Sfânta Sofia
cami – geamie
kısım – parte
vasıta - mijloc
zarif - suplu

POSTPOZİŢİA EDAT

POSTPOZİŢİA KADAR - KADAR EDATI

Postpoziţia kadar exprimă limita în spaţiu şi timp, având sensul de **până la**. ***Substantivul*** *care o precedă stă la cazul* ***dativ.***

1. Limita în spaţiu.
Kütüphaneye kadar arkadaşımla yürüdük."Până la bibliotecă am mers cu prietenul meu."
Gara kadar otobüsle gittik. "Până la gară am mers cu autobuzul."
Anneme kadar gittim."M-am dus până la mama."
Kayığa kadar yüzdük. "Am înotat până la barcă."
Okula kadar hep konuştuk. "Până la şcoală am tot vorbit."

2. Limita în timp.
Bu gün akşama kadar çalıştım. "Astăzi am muncit până seara."
Saat 12'ye kadar okuldayız. "Până la ora 12 suntem în şcoală."
Bir çocuk dört yaşına kadar konuşmadı. "Un copil n-a vorbit până la vârsta de patru ani."
Saat 1.30'a (bir buçuğa) kadar seni bekledim. "Te-am aşteptat până la 1.30."
Geçen yüzyıla kadar insan uçamadı."Până în secolul trecut omul n-a putut să zboare."

Conjuncţiile: **de la… până la …** se traduc cu **substantivul primul în ablativ, al doilea în dativ** cărora li se adaugă postpoziţia **kadar.**
Evden parka kadar yaya yürüdük."De acasă până în parc am mers pe jos."
Köstence'den Bükreş'e kadar trenle geldik."De la Constanţa până la Bucureşti am venit cu trenul."
Saat 5'ten 6'ya kadar arabayı tamir ettiler."De la ora 5 până la 6 au reparat maşina."
Sabahtan akşama kadar yağmur yağdı."A plouat de dimineaţă până seara."

POSTPOZİŢİA BAŞKA - BAŞKA EDATI

Cuvântul **başka** este un adjectiv, care urmând un substantiv se foloseşte ca postpoziţie. În această îmbinare substantivul stă în cazul ablativ şi se traduce prin: în afară de …, pe lângă ….

Bükreşten başka, Braşov'a da gittik."În afară de Bucureşti, ne-am dus şi la Braşov."
Evde ihtiyardan başka kimse yoktu."În casă nu era altcineva în afară de un bătrân."
Benden başka kimsesi yok."În afară de mine nu are pe nimeni."

POSTPOZİŢİA BERİ - BERİ EDATI

Substantivul împreună cu această postpoziţie **stă la cazul ablativ** şi exprimă punctul de pornire al unei acţiuni.
Dünden beri kar yağıyor. "De ieri ninge continuu."
Bir aydan beri arkadaşımdan haber alamadım."De o lună n-am putut primi de la prietenul meu nici o veste."
Küçük yaştan beri hayatını kendi kazanıyor."De la o vârstă fragedă îşi câştigă existenţa."
Tatilden döneli beri hep çalışıyor."De când s-a întors din concediu munceşte continuu."

POSTPOZİŢİA ÖN - ÖN EDATI

Cuvântul **ön** în traducere: **partea din faţă** are, în rol de postpoziţie, sensul de **în faţă**.
Substantivul sau pronumele cu care se îmbină stau la cazul genitiv, iar ön primeşte sufixul posesiv şi *sufixele cazurilor: dativ, locativ şi ablativ*.
Evin önünde bahçe var. "În faţa casei este o grădină."
Kardeşimi fabrikanın önünde bıraktım."L-am lăsat pe frăţiorul meu în faţa fabricii."
Çocuğun önüne oyuncaklar koydum."Am pus jucării în faţă copilului."
Hastanenin önüne kadar beraber gittik."Până în faţa spitalului am mers împreună."
Apartmanın önünden tramvay geçiyor."Prin faţa blocului trece tramvaiul."

Exerciţii: 1. Răspundeţi la întrebările:
a) Bay ve bayan İonescu İstanbul'a neyle gittiler?
b) İonesci ailesini istasyonda kimler bekledi?
c) İstanbul nerede bulunur?
d) İstanbul nasıl bir şehirdir?
e) Boğaziçi'nden neyle geçilir?
f) İstanbul'da hangi tarihî yerler var?

2. Formaţi câte două propoziţii cu postpoziţiile: kadar, başka, beri, ön.

3. Completaţi spaţiile libere în următoarele propoziţii:
a) Okul… ön… ağaçlar var.
b) Troleybüs ev… ön… geçer.
c) Bulgaristan… bir akrabam… başka kimse kalmadı.
d) Gar… kadar taksiyle gitti.
e) Sabah… öğlen … kadar müzeyi ziyaret ettim(am vizionat).
f) Avrupa'… Berlin'… kadar gittim.
g) Köstence Arkeoloji ve Ulusal Tarih Müzesi… ön… Ovidius'un heykeli yükseliyor.
h) Dedem… ve babam… ön… çok dikkatli konuşuruz.
i) Evvelsi gün… beri yağmur yağıyor.
j) İki ay… beri yağmur yağmadı.
k) Köy… geleli beri hep düşünüyor.
l) Roman… okuyalı beri görüşleri (viziunea lui) değişti.

m) Bir ev… başka malı yok.

4. Traduceţi următoarele propoziţii folosind postpoziţiile studiate:
a) Până la serviciu am mers pe jos.
b) De la serviciu până acasă sunt doi kilometri.
c) Te-am aşteptat până la ora patru.
d) Am scris de dimineaţă până seara.
e) În sală în afară de mine au fost trei studenţi.
g) Automobilul s-a oprit în faţa spitalului.
h) Am trecut prin faţa muzeului.
i) De doi ani fiul meu învaţă la scoală.
j) De 20 de ani locuim pe malul Mârii Negre.
k) În faţa teatrului este un parc plin de flori.
l) În faţa mamei toţi copiii suntem respectoşi (saygılı).
m) De dimineaţă vântul nu s-a oprit.
n) Învaţă de două luni pentru examen.

5. Scrieţi o compunere cu titlul "Străzile oraşului (satului) meu."
"Şehrimin (Köyümün) Sokakları.

RECAPİTULARE V TEKRAR V

1. Conjugaţi un verb la cele patru forme ale aoristului.
2. Traduceţi buletinul meteorologic dintr-un ziar cotidian. Alcătuiţi câte un buletin meteorologic.
3. Traduceţi următoarele propoziţii în limba română:
a) Akşamları saat 19'da haberleri dinleriz.
b) Sabahları pencereleri açar, odaları havalandırırız.
c) Yaza Romanya'nın batısına gider miyiz?
d) Sınırda hangi memurlar çalışırlar?
e)Yazın şehrimize Avrupa'dan turistler gelir ve her kategoriden otellerde kalırlar.
f) Kışın Karpat dağlarına çok kar yağar ve oteller yerli ve yabancıturistlerle dolar.
g) Kışın dağda çığ yuvarlanabilir (se poate declanşa avalanşă).
h) Bükreş Romanya'nın güneyinde bulunur, ülkenin kalbidir.
i) Köstence Sanat Galerisi şehrin merkezinde bulunur.
j) Ulusal Tarih ve Arkeoloji Müzesi'nin önünde Lâtin şairi Ovidius'un heykeli bulunur.
4. Traduceţi în limba turcă:
a) Facem plajă pe nisipul fin din Mamaia.
b) Astăzi este o zi însorită şi caldă.
c) Nu avem bagaje supuse taxei vamale.
d) Ofiţerul grănicer a controlat paşapoartele.
e) Am pus în poşetă ghidul de conversaţie român-turc.
f) Ankara este un centru administrativ, cultural, industrial şi turistic.
g) Primăvara vremea se schimbă extraordinar de mult.
h) Prietenii noştri au venit cu autobuzul.
i) Galeria de Artă şi Muzeul de İstorie Naţională se află în centrul Bucureştiului.
5. Traduceţi următorul buletin meteorologic:
Mâine dimineaţa va fi ceaţă, pe urmă cerul va fi senin. Soarele va străluci în toata ţara. Vântul va sufla slab din nord-est. După amiază sudul ţării va fi parţial înnorat. Seara va burniţa.
In nordul ţării va ploua, va fulgera şi va tuna. In zonele montane va ploua.
6. Alcătuiţi câte 3 propoziţii cu adverbele de timp, de loc, de mod, de cantitate, de cauză şi de relativitate.

7. Folosiţi adjectivele din următoarele propoziţii la gradele comparativ şi superlativ.
a) Faruk Nafiz Çamlıbel büyük şairdir.
b) Ünlü ressamın tabloları sergilendi.
c) Dobruca'da engin (întinse) tarlalar var.
d) Nazım Hikmet verimli oyun yazarıdır.
e) Değerli atasözlerini not ettim.
8. Traduceţi următoarele propoziţii folosind postpoziţiile studiate:
În afară de Turcia n-am vizitat altă ţară.
În vila cea mare în afară de un bătrân nu locuieşte nimeni.
De trei zile este festival naţional în Medgidia.
De ieri n-a sunat nimeni.
În faţa primăriei este un parc.
Prietenul meu m-a luat din faţa Universităţii.
Trenul s-a oprit în faţa gării.
În fata camerei mele este un copac.
În faţa hotelului este un restaurant.
9. Traduceţi următoarele propoziţii folosind verbul la aorist:
Bulgaria se află în nord-vestul Turciei şi în sudul României.
În România se vorbeşte cel mai mult româneşte.
Ziua bună se cunoaşte de dimineată.
Prietenul bun se cunoaşte în zilele negre.

Lecţia 26 SAAT KAÇ?

Saat tam bir. "Este ora unu fix."
Saat biri beş (dakika) geçiyor." Este ora unu şi cinci (minute)."
Saat biri on beş (dakika) geçiyor. "Este ora unu şi cincisprezece (minute)."
sau: **Saat biri çeyrek geçiyor**. "Este unu şi un sfert."
Saat biri otuz (dakika) geçiyor. "Este unu şi treizeci (de minute)."
sau: **Saat bir buçuk**. "Este ora unu şi jumătate."
Saat biri kırk beş dakika geçiyor. "Este ora unu şi patruzeci şi cinci de minute"
sau: **Saat ikiye on beş dakika var**. "Este ora două fără cincisprezece minute."
sau: **Saat ikiye çeyrek var**."Este ora două fără un sfert."
Yarım saat. "Jumătate de oră."
Saat biri on geçe toplantı başlayacak. "La ora unu şi zece va începe şedinţa."
Saat üçe on kala dizi film başlayacak. "La trei fără zece va începe serialul."

SABAHLEYİN

Anne: - Uyan, oğlum. Okula gideceksin.
Metin: - Saat kaç?
Anne: - Duvar saati tam altıyı on dakika geçiyor. Kalkma vakti.
Metin: - Duvar saati iyi çalışmıyor, ileri gidiyor. Beş dakika daha uyuyacağım.
Anne: - İleri gitmiyor, geri kalıyor. Bak, kol saatin de 6.11.
Metin: - Meydan saatine göre kalkacağım.
Anne: - Meydan saati de 6.11. Okuluna gitme vakti yaklaşıyor.
Metin: -Çantam hazır. Akşam 9'a 10 kala hazırladım.
Anne: - Yıkanacaksın, kahvaltı yapacaksın. Okuluna kadar yolun var.
Metin: - Ablam kalktı mı?
Anne: - Ablan her vakit dakik. Kahvaltı için seni bekliyor.
Metin: - Bu gün ayın kaçı?

Anne : - Biri.
Metin: - Hangi ay girdi?
Anne: - Senin küçükken aylar sırasıyla bir şiirin vardı. Misafirlerin önünde hep söyledin.Onu hatırla.
Metin: - Hiç unutur muyum… Biliyor musun, anne? Ben bu şiiri yeni aygirdiğinde hep hatırlıyorum. Söyleyeyim mi?
Anne: - Gençlikte öğrenilen mermere yazılır, ihtiyarlıkta öğrenilen buz üstüne yazılır. Göster bakalım, mermere mi yazmışsın…

Metin: - ON İKİ AY
Bir yılda on iki ay,
Sayması bak ne kolay:
Ocak, şubat, mart, nisan,
Sonra mayıs, haziran.
Temmuz, ağustos, eylül,
Artık solar çiçek, gül.
Ekim, kasım, aralık,
Bilmemek budalalık.

Eda: -Aferin, benim kardeşime! Budala değil. Haydi, çabuk yıkan. Derslere geç kalma.

Sözler ve deyimler:
duvar saati – ceas de perete
ileri gidiyor – merge înainte
uyumak (N., L.) – a dormi
geri kalıyor – rămâne în urmă
meydan saatine göre – după (conform) ceasul public
9'a on kala – la nouă fără zece
Hangi ay girdi? – În ce lună am intrat?
hatırlamak - (N., A., L,. Abl.) a-şi aduce aminte
şiir – poezie
unutmak (N., A, L.) - a uita
solmak (N., L., Abl.) – 1.a se ofili. 2. a se decolora
budala - prostuţ
budalalık - prostie

ZAMANLA İLGİLİ SÖZLER

haftanın günleri	ay adları	yılçağları (mevsimler)
"zilele săptămânii"	"lunile"	"anotimpurile"
pazartesi	ocak	ilk bahar (ilk yaz, bahar)
salı	şubat	yaz
çarşamba	mart	son bahar (güz, kasım)
perşembe	nisan	kış
cuma	mayıs	
cumartesi	haziran	
pazar	temmuz	
	ağustos	
	eylül	
	ekim	
	kasım	
	aralık	

Zamanla ilgili deyimler:
Bu gün günlerden ne? (Bu gün haftanın hangi günü?) “Ce zi e astăzi?”
evvelsi gün – alaltăieri geçen hafta – săptămâna trecută
evvelsi akşam – alaltăseara bu hafta – săptămâna aceasta
dün – ieri gelen hafta – săptămâna viitoare
bu gün (bugün) – astăzi
yarın – mâine
öbür gün - poimâine

- Bu gün ayın kaçı? “Ce dată e astăzi?, În cât suntem?”
- Bu günkü tarih…“Data de astăzı.”
- Ayın kaçında? “Pe ce dată?
- Ayın on beşinde. “Pe cincisprezece ale lunii.”

asır, yüzyıl – secol, veac
binyıl – mileniu
milâttan önce – înainte de era noastră
milâttan sonra – era noastră
bir hafta (ay, yıl, ömür) zarfında – timp de o săptămână (lună, an, viaţă)
çağ – 1. timp.2. sezon. 3. epocă, perioadă
eski çağlar – antichitate, orta çağ – evul mediu
çağdaş – contemporan

Răspundeţi la următoarele întrebări:
- İlk bahar (yaz, son bahar, kış) ayları hangileridirler?
- Hangi mevsimi en çok seviyorsunuz?
- Göçebe kuşlar (păsările călătoare) hangi yıl çağında ülkemize dönerler?
- Kışın hangi sporlar yapılır?
- Büyük İskender (Alexandru cel Mare) hangi çağda yaşamış?
- Mehmet Fatih ne vakit yaşamış?
- Eski (antik) çağdan hangi şairleri biliyorsunuz?
- Çağdaş şairlerden hangilerini tanıyorsunuz?

POSTPOZİŢİA ARKA - ARKA EDATI

Substantivul ARKA “spate” când se foloseşte ca postpoziţie, **substantivul sau pronumele care o precedă** stau la cazul **genitiv**, iar arka **primeşte sufixul posesiv şi sufixul unuia dintre cazurile: dativ, locativ sau ablativ** şi se traduce: *“în spatele, după, în urmă şi din spatele.”*

Exemple în propoziţii:
Televizyonun arkasına geçme.“Să nu treci în spatele televizorului.”
Defterin arkasına not ettim.“Am notat pe spatele caietului.”
Evin arkasında büyük bir enstitü var.“În spatele casei este o instituţie mare.”
Okulun arkasında oyun yeri var.“În spatele şcolii este un teren de joc.”
Otomobilin arkasından geçtik.“Am trecut prin spatele automobilului.”
İşçilerin arkasından yürüdüm.“Am mers în urma muncitorilor.”
Senin arkana geçti. “A trecut în spatele tău.”
Tiyatroda onun arkasına oturdu.“La teatru s-a aşezat în spatele lui.”
Onun arkasına geçti.“A trecut în spatele lui.”
Sizin arkanızda kim var?“Cine stă în spatele Dvs?”
Onun arkasından yükseldi.“S-a ridicat pe spatele (umerii) lui.”

Onların arkasından yürüdük.“Am mers în urma lor.”

POSTPOZİŢİA ÜST - ÜST EDATI

Substantivul **üst** “partea superioară” folosind ca postpoziţie se traduce *în limba română prin prepoziţia* **“pe”.** Şi în acest caz substanivul stă la genitiv, iar üst primeşte sufixul posesiv de persoana a III-a singular şi unul din sufixele cazurilor dativ, locativ sau ablativ.

De exemplu:
Masanın üstüne bir sözlük koydum.“Pe masă am pus un dicţionar.”
Kedi koltuğun üstüne yerleşti.“Pisica stă pe fotoliu.”
Evin üstünde anten var. “Pe casă este o antenă.”
Dolabın üstünde çiçek saksısı var. “Pe dulap este un ghiuveci de flori.”
Masanın üstünden sözlüğü aldım. “Am luat dicţionarul de pe masă.”
Kedi koltuğun üstünden indi. “Pisica s-a dat jos de pe fotoliu.”
Notă: Uneori substantivul rămâne în nominativ.
Tatlı üstüne tuzlu yenmez. “După dulce nu se mânâncă sărat.”
Ev üstüne yuva yapmış. “A făcut cuib pe acoperiş.”

Sinonimul lui üst este üzer care se foloseşte mai mult cu substantivele abstracte. In această îmbinare substantivul **nu primeşte sufixul genitivului.**
Sevgi üzerine birçok şiir yazıldı.“S-au scris multe poezii despre dragoste.”
Bu olay üzerinden yıllar geçti.“De la acest eveniment au trecut ani.”

Dacă o îmbinare între substantive se foloseşte înaintea postpoziţiei üzer, la fel nu primeşte sufixul cazului genitiv.
Çocuk şiiri üzerine konuştu.“A vorbit despre poezii pentru copii.”
Asılı köprü üzerinden geçti. “A trecut pe podul suspendat.”

Când postpoziţia üzer se foloseşte cu substantiv concret, acesta din urmă primeşte sufixul genitivului.
Masanın üzerinde vazo var.“Pe masă este o vază.”

POSTPOZİŢİA ALT - ALT EDATI

Substantivul alt “partea de jos, partea inferioară ” în rol de postpoziţie se traduce în româneşte prin “sub”. Şi această postpoziţie primeşte sufixul posesiv de persoana a III-a singular şi sufixele cazurilor dativ, locativ sau ablativ, iar substantivul care stă înaintea ei primeşte sufixul cazului genitiv.

Ağacın altında bir çocuk oynuyor. “Sub copac se joacă un copil.”
Kalem masanın altına düştü.“Creionul a căzut sub masă”

La fel ca în cazul postpoziţiei üzer, daca postpozitia alt urmeaza un substantivul abstract sau o îmbinare dintre substantive, acestea nu primesc sufixul cazului genitiv.

Çocuk iyi şartlar altında büyüdü.“Copilul a crescut în condiţii bune.”
Barış bayrağı altında yaşamak istiyoruz.“Vrem să trăim sub steagul păcii.”

Exerciţii: 1. Completaţi spaţiile libere:
a) Yolu Universite’nin arka… geçiyor.
b) Otobüs heykel… arka… durdu.
c) Kitabı masa üst… aldım.

d) Defteri masa… üst… koydum.
e) Vazo masa… üst… duruyor.
f) Turizm meselesi üzer… konuştular.
g) Dil üzer… çalıştı.
h) Apartma… alt… mağaza kapalı.
i) Kalem masa… alt… düştü.
2. Traduceţi în limba turcă:
a) Pe dulap este o cutie.
b) İa cartea, te rog, de pe masă.
c) Pe casă este o pisică.
d) În spatele casei este un cinematograf.
e) Copilul s-a dus în spatele casei.
f) Turistul a trecut prin spatele autobuzului.
g) În faţa spitalului este un parc.
h) Am trecut prin faţa spitalului.
i) Sub copac doarme un copil.
j) Pisica a ieşit de sub maşină.
k) Caietul l-am pus sub carte.
l) Până la serviciu am mers pe jos.
m) De la serviciu până acasă sunt doi kilometri.
n) Te-am aşteptat până la ora patru.
o) Am citit de dimineaţă până sera.
p) Fiul meu de doi ani învaţă la şcoală.
r) În clasă, în afară de mine mai erau trei elevi.
3. Scrieţi o compunere cu tema: "Ziua mea" precizând orele de desfăşurare a activităţilor.

Lecţia 27 ROMANYA'DA HANGİ DERSLER OKUNUYOR?

Güven ailesi Eren ailesinin Romanya'dan misafirlerine "Hoş geldin'e" geldi. Bayan Eren onları kapıda karşıladı.
Bayan Eren: - Ne iyi ettiniz de geldiniz. Salona buyurun, lütfen.
Bay Eren misafirleri biribirine takdim etti:
- Romanyalı misafirlerimiz bayan ve bay İonescu, aile dostlarımız bayan ve bay Güven, çocukları Eda ve Metin.
İonescu ailesi: - Memnun olduk.
Eren ailesi: - Biz de memnun olduk, efendim.
Bayan İonescu: - Kaç yaşındasın, Metin?
Metin: - On dört yaşındayım, efendim.
Bayan İonescu: - Orta okul yedide misin?
Metin: - Evet, efendim.
Bayan İonescu: - Benim oğlum da orta okul yedide.
Metin: - Hangi dersler okunuyor Romanya'da yedide, söyler misiniz, lütfen?
Bayan İonescu: - Romen dili, modern dillerden iki dil: İngilizce, Almanca, Rusça, Fransızca, İspanyolca veya Çince, matematik, fizik, kimya, tarih, coğrafya, tabiat bilgisi, anayasa, resim, müzik, beden eğitimi, eğitsel çalışmalar. Bundan başka Romanya'da azınlıklar olan bölgelerde öğrenciler ana dillerini de öğrenirler.
Bay Güven: - Demek, Romanya'da öğrenciler resmî dil olan Romence'yi, iki yabancı dil ve azınlıklar bir de ana dillerini öğrenirler.
Bayan Eren: - Çaya buyurun, lütfen.

Sözler ve deyimler;
hoş geldine gitmek (gelmek) – vizită de bun venit

takdim etmek (N.A.) - a prezenta
memnun olduk – ne-a părut bine
Romanyalı – din România
aile dostu – prieten de familie
ne iyi ettiniz – ce bine aţi făcut
orta okul – ciclul gimnazial
ilk okul – ciclul primar
lise – liceu
İngilizce – engleză
Almanca – germană
Rusça – rusă
Fransızca – franceză
İspanyolca - spaniolă
yabancı dil – limba străină
fizik – fizică
Çince - chineză
tarih – 1.istorie.2.dată
anayasa - constituţie
coğrafya - geografie
resim - desen
müzik - muzică
beden eğitimi – educaţie fizică
eğitsel çalışmalar – lucru manual
azınlık – minoritate
bölge - regiune
ana dili – limba maternă
resmî dil - limba oficială
kimya- chimie
tabiat bilgisi - cunoştinţe despre natură

POSTPOZİŢİE (Continuare 2) - EDAT (Devam 2)

POSTPOZİŢİA YAN- YAN EDATI

Substantivul **yan "direcţie, latură"** cu rol de postpoziţie se poate traduce prin **"lângă, alături, spre, la."** Substantivele şi pronumele care precedă această postpoziţie stau tot în cazul genitiv, iar yan primeşte sufixul posesiv de persoana a III-a şi sufixele cazurilor locativ, dativ şi ablativ.

Exemplu:

Masanın yanında dolap var. "Lângă masă este un dulap."
Yemeğin yanına turşu da koydu. "Lângă mâncare a pus şi murături."
Müdür beyin yanından geliyorum. "Vin de lângă domnul director."
Çocuğun yanında kim kalacak? "Cine va rămâne lângă copil?"

Postpoziţia yan precedată de pronumele personale primeşte sufixul dativului, locativului sau ablativului

benim yanıma "lângă mine"
senin yanına "lângă tine"
onun yanına "lângă el "
bizim yanımıza "lângă noi"
sizin yanınıza "lângă voi"
onların yanına "lângă ei"

benim yanımda "lângă mine, la mine"
senin yanında "lângă tine, la tine"
onun yanında "lângă el, la el"
bizim yanımızda "lângă noi, la noi"
sizin yanınızda "lângă voi, la voi"
onların yanında "lângă ei, la ei"

benim yanımdan "de lângă mine, de la mine"
senin yanından "de lângă tine, de la tine"
onun yanından "de lângă el, de la el"
bizim yanımızdan "de lângă noi, de la noi"
sizin yanınızdan "de lângă voi, de la voi"
onların yanından " de lângă ei, de la ei"

Exemple în propoziţii:
Bizim yanımızda mağaza var. "Lângă noi este un magazin."
Kardeşim bizim yanımızda kalıyor. "Fratele meu stă la noi."
Onun yanına gittik. "Ne-am dus la el."
Sizin yanınıza yeni bir işçi gelecek. "Lângă voi va veni un muncitor nou."
Kardeşim bizim yanımızdan gitti. "Fratele meu a plecat de la noi."
Onların yanından geçtik. "Am trecut pe lângă ei."

POSTPOZİŢİA KARŞI - KARŞI EDATI

Substantivul karşı **"partea opusă"** ca postpoziţie se poate traduce "vizavi, în faţă" şi stă în cazurile dativ, locativ sau ablativ. Substantivele sau pronumele care preced această postpoziţie pot sta:

- în cazul NOMİNATİV, când sunt abstracte:
Bu vaziyet karşısında ne diyeceğimi bilemedim."În faţa acestei situaţii n-am stiut ce să spun."
Doktor hastalanma tehlikesi karşısında bulundu."Doctorul s-a aflat în faţa pericolului de a se îmbolnăvi."

- în cazul GENİTİV, când sunt concrete:
Otelin karşısında lokanta var."Vizavi de hotel se află un restaurant."
İhtiyarın karşısına oturdum."M-am aşezat în faţa bătrânului."
Okulun karşısından geçti."A trecut prin faţa şcolii."

- în cazul DATİV, când are sensul de contra, împotriva:
Romatizmaya karşı ilâç aranıyor."Se caută un medicament împotriva reumatismului."
Onlar istismara karşı savaştılar."Ei au luptat împotriva exploatării."

POSTPOZİŢİA DOĞRU - DOĞRU EDATI

Cuvântul **doğru** se poate traduce prin **"drept, corect, adevărat, direct".**
Ca postpoziţie se traduce prin cuvintele: **"spre, în direcţia, înspre, către".** *Nu primeşte nici un fel de sufix, iar substantivele şi pronumele care o precedă stau la cazul dativ*.
De exemplu:
Öğrenciler üniversiteye doğru gidiyorlar."Studenţii se duc spre universitate."
Turistler müzeye doğru yollandılar. "Turiştii au pornit spre muzeu.."
Herkes ona doğru baktı. "Toţi s-au uitat spre el."

POSTPOZİŢİA İÇ - İÇ EDATI

Substantivul **iç** înseamnă: **interior**. Ca postpoziţie se poate traduce prin cuvintele: **"înauntrul în, între, printre, în decurs de … "**
Substantivul sau pronumele cu care se îmbină această postpoziţie stau la cazul genitiv, iar iç primeşte sufixul posesiv şi sufixul unuia dintre cazurile: locativ, dativ sau ablativ.
De exemplu:
Misafir odanın içine baktı. "Musafirul s-a uitat în cameră."
Tebeşir dolabın içinde bulunuyor. "Creta este în dulap."
Köpek parkın içinden çıktı. "Câinele a ieşit din parc."

Substantivele abstracte îmbinate cu postpoziţia iç rămân în nominativ.
De exemplu:
Şoför heyecan içinde kazayı anlattı."Şoferul cu emoţie a povestit accidentul."
Hepimiz sevinç içinde babamı karşıladık. "Toţi l-am întâmpinat pe tata cu bucurie."
Doktor iki saat içinde ameliyatı bitirdi. "Doctorul în două ore a terminat operaţia."
Yarım saat içinde köye vardık. "În jumătate de oră am ajuns în sat."

POSTPOZİŢİA DIŞ - DIŞ EDATI

Substantivul **dış** ca postpoziţie are înţelesul de : **“în afară, din afară, în exterior, din exterior”.** Substantivul care o precedă stă în cazul genitiv, iar dış primeşte sufixul posesiv şi sufixul unuia dintre cazurile: dativ, locativ sau ablativ.

De exemplu:

Öğretmen öğrencileri şehrin dışına çıkardı. “Învăţătorul a scos elevii în afara oraşului.”
Köyün dışında bir park var. “În afara satului se află un parc.”
Kısa yol Bursa’nın dışından geçer. “Drumul scurt trece în afara Bursei.”
Otobüsün dışına reklam afişi koydular. “Au pus afiş de reclama la autobuz.”
Mall şehrin dışında bulunuyor. “În afara oraşului se află un mall.”

POSTPOZİŢİA ARA - ARA EDATI

Substantivul ara se poate traduce prin cuvintele: **interval, spaţiu, răstimp, distanţă.**

Postpoziţia ara primeşte sufixul posesiv şi sufixul unuia dintre cazurile dativ, locativ sau ablativ. Se poate traduce prin cuvintele: **între, printre, dintre.** Substantivele care o precedă suferă următoarele schimbări:

Substantivul primeşte sufixul pluralului dacă este vorba de lucruri de acelaşi fel:

Yazarlar arasına girdi. “A intrat printre scriitori.”
Dağlar arasında nehirler var. “Printre munţi se află (curg) fluvii.”
Sporcular arasından en iyileri şampiyon oldular. “Cei mai buni dintre sportivi au devenit campioni.”

Substantivele rămân în cazul nominativ când denumesc: diferite lucruri.

Karı-koca arasına girilmez. “Nu se amesteca între soţ şi soţie.”
Ana-kız arasında her şey unutulur. “Se uită totul între mamă şi fiică.”

Foarte des substantivele de diferite feluri sunt legate între ele prin **conjuncţia ile** care se poate scrie şi împreunat cu cuvântul pe care îl urmează.

Mamaya *deniz ile (denizle) göl* arasında bulunur.“Mamaia se află între mare şi lac.”
***Tuna nehri ile (nehriyle) Karadeniz* arasına kanal kuruldu.**“S-a construit un canal între fluviul Dunărea şi Marea Neagră.”
Yol *bağ ile bahçe* arasından geçiyor.“Drumul se află între vie şi grădină.”

Când se folosesc după un **numeral**.

İki nehir arasına kanal kuruldu. “Între cele două fluvii s-a construit un canal.”
İki şehir arasında motel var. “Între cele două oraşe se află un motel.”
Öğretmen 30 öğrenci arasından Metin’i seçti.“Dintre cei 30 de elevi profesorul l-a ales pe Metin,”

*Pronumele personale urmate de postpoziţia **ara** stau în cazul **genitiv** şi se leagă între ele cu **conjuncţia ile** , iar **ara se acordă în persoană cu ultimul pronume**, primind şi sufixul unuia dintre cazurile dativ, locativ sau ablativ.*

benim ile senin aranda “între mine şi tine”
(benimle senin aranda)
senin ile onun arasında “între tine şi el”
(seninle onun arasında)
bizim ile sizin aranızda “între noi şi voi”
(bizimle sizin aranızda)
sizin ile bizim aramızda “între voi şi noi”
(sizinle bizim aramızda)

Excepţie face pronumele personal onlar care nu primeşte sufixul genitivului.

onlar ile bizim aramızda “între ei şi noi”
bizim ile onlar arasında “între noi şi ei”
onlar ile sizin aranızda “între ei şi voi”

Pronumele personale la plural şi postpoziţia ara împreună primesc sufixele posesive.
bizim aramızda "între noi'
sizin aranızda "între voi"
onlar (ın) arasında (aralarında) "între ei"

Exerciţii: 1. Răspundeţi la următoarele întrebări:
a) Güven ailesi Eren ailesine niçin geldi?
b) Bay Eren ne yaptı?
c) İonescu ve Güven ailesi ne dediler?
d) Bayan İonescu Metin'e ne sordu?
e) Romanya'da yedinci sınıfta hangi dersler okunur?
Romanya'da azınlıklar resmî dil ve modern dillerden başka hangi dili okuyorlar?
2. Formaţi propoziţii cu postpoziţiile: yan, karşı, doğru, iç, dış, ara.
3. Completaţi spaţiile libere în următoarele propoziţii:
a) İstasyon… yan… eczane var.
b) Çantasına kitaplar… yan… gözlük de koydu.
c) Hasta… yan… doktor var.
d) Annem biz… yan… oturuyor.
e) Biz… yan… bir arkadaş geldi.
f) Siz… yan… kibrit yok mu?
g) Masada annem… karşı… oturuyorum.
h) Sinema karşısı… bekledim.
i) Arkadaşım… karşı konuşamam.
j) Müdür üç işçi ara… Doru'yu seçti.
k) İki köy ara… yol yapıldı.
l) Tren Köstence'… doğru yollandı.
m) Hastane… doğru hareket etti.
n) Yaz… doğru entari alacağım.
o) Ekmek dolab… içinde duruyor.
p) Kedi araba… iç… çıktı.
q) Kardeşim sevinç iç… geldi.
r)Yarım saat iç… mektup yazdım.
s) Köy… dışı… oyun alanı var.
t) Bir saat sonra Bükreş'… dış… çıktık.
u) İşçiler ara… biri konuştu.
v) Arabalar ara… geçti.
w) Pencere ile kapı ara… durma!
x) İki kıta ara… deniz var.
y) Biz ile siz… ara… dostluk var.
z) Siz… ara… iyi öğrenciler var.
4. Traduceţi în limba turcă următoarele propoziţii:
Lângă noi a venit un copil.
Lângă copil stă fratele lui.
Stau la mama.
Vizavi de spital este o farmacie.
Nu pot să vorbesc împotriva fratelui meu.
Te voi aştepta vizavi de teatru.
Între două vapoare este o barcă.
Între Bucureşti şi Constanţa sunt 250 de km.
Printre munţi curge un fluviu.
A mers spre spital.

Autobuzul a pornit spre Bucureşti.
Spre iarnă mă duc în satul meu.
Bluza mea e în dulap.
În jumătate de oră am ajuns acasă.
Elevii au ieşit afară din şcoală.

Lecţia 28 HAZIRELBİSE MAĞAZASINDA

Bayan ve bay İonescu İstanbul'dan çocuklarına hediye almak istediler. Bunun için Kapalıçarşı'ya gittiler.
Bay İonescu: - Kapalıçarşı dörtgen şekilde ve 18 kapısı var.
Bayan İonescu: - Duvarları ne kadar kalın ve sağlam!
Bay İonescu: - 1461 yılında Fatih Sultan Mehmet'in emriyle kurulmuş, yanmış ve sonra birkaç kere onarılmış.
Bayan İonescu: - Sen bunları nereden biliyorsun?
Bay İonescu: - Dün gece uykum yoktu. Oturdum, okudum.
Bayan Ionescu: - İşte kuyumcular mağazaları.
Bay İonescu: - Unutma, çocuklara bluz almağa geldik. İşte el sanatları mağazaları, işte hazırelbise mağazaları.
Satıcı: - Buyurun, efendim.
Bayan İonescu: - On dört yaşında bir oğlan ve on iki yaşında bir kız için bluz istiyoruz.
Satıcı: -İnce mi, kalın mı bluz istiyorsunuz?
Bayan İonescu: - İnce, pamuktan, yaz için.
Satıcı: - Hangi rengi tercih ediyorsunuz?
Bayan İonescu: - Renginde henüz kararlı değiliz.
Satıcı: - İşte beyaz, kırmızı, lâcivert, güvez renkte bluzlar. Alaca soyları da var: yeşille bej, kahverengi ile sarı, siyah üzerine pembe ve mor.
Bayan İonescu: - Oğlum için lâcivert, kızım için de beyaz bluz seçiyorum.
Satıcı: - Başka bir isteğiniz var mı?
Bayan İonescu: - Teşekkür ederim, hepsi bu. Ne kadar yapıyor?

Sözler ve deyimler:
hazırelbise – confecţie
Kapalıçarşı – Bazarul Acoperit
dörtgen – dreptunghi
şekil – formă
taraf – parte
kalın – gros
sağlam – 1. rezistent. 2. sănătos
Fatih Sultan Mehmet – Sultanul Mehmet Cuceritorul
emir – poruncă, ordin
kurulmuş (kurmak -A.) – a fost construit (a construi)
yanmış (yanmak – N.) – a fost ars (a arde)
birkaç kere- de câteva ori
onarılmış (onarmak N., A.) – a fost restaurat (a restaura)
uyku - somn
kuyumcu – bijutier
unutmak (N. A.) - a uita
el sanatları mağazaları – magazine de artizanat
ince – subţire
kalın – gros
pamuk – 1 bumbac. 2. vată
tercih etmek (N., A.)– a prefera

renginde kararlı değiliz – nu suntem hotărâţi asupra culorii
kırmızı – roşu
lâcivert – bleumarin
güvez – grena
alaca – pestrit
alaca soyları – cele pestriţe
yeşil – verde
kahverengi – maro
sarı – galben
siyah, kara – negru
pembe – roz
mor – mov
seçmek (N.A.) – a alege
Başka bir isteğiniz var mı? – Mai doriţi ceva?
Ne kadar yapıyor? – Cât face?

TİMPUL TRECUT NEDETERMİNAT - BELİRSİZ GEÇMİŞ ZAMAN

Exprimă o acţiune desfăşurată înaintea momentului vorbirii, la care vorbitorul nu a fost martor sau acţiunea a avut loc fără participarea lui conştientă. İnterlocutorul povesteşte acţiunea aflată de la altcineva.

Trebuie făcută deosebire între timpul trecut nedeterminat şi timpul trecut determinat la care vorbitorul a fost martor în desfăşurarea acţiunii. Se redă cu sufixele: -mış, -miş, -muş, -müş, care se adaugă la rădăcina verbului împreună cu sufixele personale.

Forma afirmativă. Olumlu şekil.

almak “a lua”
ben almışım (cică, se spune că, se pare că) “eu am luat”
sen almışsın (cică) “tu ai luat”
o almış (cică) “el a luat”
biz almışız (cică) “noi am luat”
siz almışsınız (cică) “voi aţi luat”
onlar almış(lar) (cică) “ei au luat”

vermek “a da”
ben vermişim (cică) “eu am dat”
sen vermişsin (cică) “tu ai dat’
o vermiş (cică) “el a dat”
biz vermişiz (cică) “noi am dat”
siz vermişsiniz (cică) “voi aţi dat”
onlar vermiş(ler) (cică) “ei au dat”

sormak “a întreba”
ben sormuşum (cică) “eu am întrebat”
sen sormuşsun (cică) “tu ai întrebat”
o sormuş (cică) “el a întrebat”
biz sormuşuz (cică) “noi am întrebat”
siz sormuşsunuz (cică) “voi aţi întrebat”
onlar sormuş(lar) (cică) “ei au întrebat”

yürümek “a merge”
ben yürümüşüm (cică) “eu am mers”

sen yürümüşsün (cică) “tu ai mers”
o yürümüş (cică) “el a mers”
biz yürümüşüz (cică) “noi am mers”
siz yürümüşsünüz (cică) “voi aţi mers”
onlar yürümüş(ler) (cică) “ei au mers”

2. Forma negativă. Olumsuz şekil.
Se redă prin intercalarea sufixelor de negaţie –ma sau –me între rădăcina verbului şi sufixul timpului.
almak
ben almamışım (cică, se spune că, se pare că)“eu nu am luat”
sen almamışsın (cică) “tu nu ai luat”
o almamış (cică) “el nu a luat”
biz almamışız (cică) “noi nu am luat”
siz almamışsınız (cică) “voi nu aţi luat”
onlar almamış(lar) (cică) “ei nu au luat”

vermek
ben vermemişim (cică) “eu nu am dat”
sen vermemişsin (cică) “tu nu ai dat”
o vermemiş (cică) “el nu a dat”
biz vermemişiz (ciică) “noi nu am dat”
siz vermemişsiniz (cică) “voi nu aţi dat”
onlar vermemiş(ler) (cică) “ei nu au dat”

ben sormamışım (cică) “eu nu am întrebat”
ben yürümemişim (cică) “eu nu am mers”
3. Forma interogativă. Soru şekli.
La forma afirmativă, persoana a III-a, singular, se adaugă una din particulele interogative mı, mi, mu, mü împreună cu sufixele personale.

almak
ben almış mıyım? (cică) “eu am luat?”
sen almış mısın? (cică) “tu ai luat?”
o almış mı? (cică) “el a luat?
biz almış mıyız? (cică) “noi am luat?”
siz almış mısınız? (cică) “voi aţi luat?”
onlar almış(lar) mı? (cică) “ei au luat?”

vermek
ben vermiş miyim? (cică) “eu am dat?”
sen vermiş misin? (cică) “tu ai dat?”
o vermiş mi? (cică) “el a dat?”
biz vermiş miyiz? (cică) “noi am dat?”
siz vermiş misiniz? (cică) “voi aţi dat?”
onlar vermiş(ler) mi? (cică) “ei au dat?”

sormak
ben sormuş muyum? (cică) “eu am întrebat?”
sen sormuş musun? (cică) “tu ai întrebat?”
o sormuş mu? (cică) “el a întrebat?”
biz sormuş muyuz? (cică) “noi am întrebat?”

siz sormuş musunuz? (cică) “voi aţi întrebat?”
onlar sormuşlar mı? (cică) “ei au întrebat?”
(sormuş mu?)

yüzmek
ben yüzmüş müyüm? (cică) “eu am înotat?”
sen yüzmüş müsün? (cică) “tu ai înotat?”
o yüzmüş mü? (cică) “el a înotat?’
biz yüzmüş müyüz? (cică) “noi am înotat?”
siz yüzmüş müsünüz? (cică) “voi aţi înotat?
onlar yüzmüşler mi? (cică) “ei au înotat?”
(yüzmüş mü?)

4. Forma negativ-interogativă. Olumsuz-soru şekli.
La forma negativă, persona a III-a singular, se adaugă particulele interogative mı sau mi împreuna cu sufixele personale.

almak
ben almamış mıyım? (cică) “eu nu am luat?”
sen almamış mısın? (cică) “tu nu ai luat?’
o almamış mı? (cică) “el nu a luat?”
biz almamış mıyız? (cică) “noi nu am luat?”
siz almamış mısınız? (cică) “voi nu aţi luat?”
onlar almamış(lar) mı? (cică) “ei nu au luat?”
onlar almamış(lar)mı? (cică) “ei nu au luat?”

vermek
ben vermemiş miyim? (cică) “eu nu am dat?”
sen vermemiş misin? (cică) “tu nu ai dat?”
o vermemiş mi? (cică) “el nu a dat?”
biz vermemiş miyiz? (cică) “noi nu am dat?”
siz vermemiş misiniz? (cică) “voi nu aţi dat?’
onlar vermemmiş(ler)mi? (cică) “ei nu au dat?’

ben sormamış mıyım? (cică) “eu nu am întrebat?”

ben yürümemiş miyim? (cică) “eu nu am mers?”

Exemple în propoziţii:
Ben küçükken iki yaşında yürümüşüm. “Cică, eu am mers la doi ani.”
O Ada Kale’ye gitmiş. ”Au spus că el a fost în Ada Kale.”
Padişahın oğlu ile arkadaşı suyun üstünde bir sandık görmüşler.“Cică prinţul şi prietenul lui au văzut o ladă plutind pe apă.”
Büyük annem Bükreş’i görmemiş. “Bunica mea n-a văzut Bucureştiul.”
“Ondan sonra beş-altı adam daha denemişler, lâkin bunlar da oynayamamışlar. “ (En Doğru Haznedar , Türk Dili ve Edebiyatı, Bükreş, 1972 V. sınıf) “Cică după el au mai încercat cinci-şase persoane, dar n-au reuşit” (Cel mai cinstit vistiernic, Manualul Limba şi literatura turcă, Bucureşti, 1972, clasa a V-a)
Şoför kazayı görmüş mü? “Şoferul a văzut accidentul?”
Biz bu evi almamış mıyız? (Se spune că, A spus că) casa aceasta noi n-am luat-o?”
Onlar harp görmemişler mi? “Ei n-au cunoscut războiul?’

Exerciţii: 1. Răspundeţi la următoarele întrebări:
a) Bayan ve bay İonescu İstanbul'dan ne almak istediler?
b) Kapalıçarşı ne vakit kurulmuş?
c) Bayan ve bay İonescu hangi mağazaları gördüler?
d) Hazırelbise mağazasında ne renkte bluzlar vardı?
e) Siz hangi renkleri tercih ediyosunuz?
2. Conjugaţi un verb în cele patru fome ale timpului trecut nedeterminat.
3. Completaţi spaţiile libere din următorul text cu unul din sufixele timpului trecut nedeterminat:
"Sıcak bir memlekette bir şapkacı var… O pekçok şapka yap… ve satmak için şehire, panayıra git…
Bu ormanda çok maymun var… Onlar adamın başına şapka koyduğunu gör… Adam uyuyunca , maymunlar ağaçlardan yavaşça in…, şapka kutusunun yanına gel… Her bir maymun bir şapka alarak başına geçir… ve tekrar sessizce ağaçlara tırman…"
4. Traduceţi în limba turcă:
a) Se spune că Dimitrie Cantemir a învăţat în İstanbul.
b) Am auzit că, în casa aceasta au locuit bunicii mei.
c) Mama mea mi-a spus că am mers la vârsta de un an.
d) Această clădire a fost construită în secolul XVIII-lea.

Lecţia 29 MARANGOZ

Anne: - Niçin erken kalktın, Metin? Saat henüz 6.30.
Metin: - "Erken kalkan uzağa varır," demiyor mu atasözü?
Anne: - Peki, sen nereye varacaksın? Ne yapacaksın?
Metin: - Tevfik Fikret'in Marangoz şiirini ezberlemem gerek.
Anne: - Ezberledin mi?
Metin: - Dinle, lütfen.

MARANGOZ

Marangozum ben beş gündür,
Çalışan her işi görür.
İnsan için zanaat çoktur,
Yapılmıyacak iş yoktur.
Elim işler, işim ürer;
Âletlerim birer birer
Geçerler her gün elimden;
Onları pek severim ben.
Oh, sevgili âletlerim!
Ben sizi her gün bilerim.
Tezgâhımın bir yanında
Hepsi durur sıra sıra:
Bir bıçkım, bir testerem var,
Birkaç rendem, köserem var.
Ölçülerim, pergellerim,
Gönyelerim, cetvellerim,
Kıskaçlarım, kerpedenim,
Hepsi mükemmeldir benim.
Çekiç, törpü, keski, kalem,
Torna, burgu, bütün elzem
Avadanlıklardır. Haydi,
İş başına biraz şimdi.

Anne: - Aferin, oğluma! Öğretmenin bu gün sana 10 yazar.
Metin: - Nerde-e-e, anneciğim… Öğretmen öyle kolay 10 yazar mı insana? Şiiri ezber söyle! Tahlil yap! Tevfik Fikret'in en önemli eserleri hangileridirler? Edebiyata katkısı ne? diye bir sürü sorular yağdırır.
Anne: - Ablan sadece 10 aldı. Sen de ondan geri kalma, oğlum.
Metin: - Ah, ablan, ablan! Ablam bütün gün okuyor.

Sözler ve deyimler:
marangoz – tâmplar
çalışan – cel care munceşte
iş görmek, iş yapmak – a face treaba
zanaat – meserie
yapılmıyacak iş – treaba care nu se poate face
üremek (N.Loc.,Abl, İnstr.)– a se înmulţi, a spori
âlet – instrument, sculă
birer birer – câte unu
bilemek (N., A.) – a ascuţi
tezgâh - tejghea
sıra – 1. rând, şir. 2. bancă (şcolară).
bıçkı – fierestrău mare
testere – fierestrău mic
rende – rindea
kösere – piatră pentru ascuţit
ölçü – centimetru
pergel – compas
gönye – echer
cetvel – 1.riglă.2.listă
kıskaç – menghină
kerpeden – cleşte
çekiç – ciocan
törpü – pilă
keski – secure
torna – strung
burgu – burghiu
elzem – absolut necesar
avadanlık - trusă, ustensile

PARTİCİPİUL - SIFAT- FİİL

După ce am studiat timpurile principale, lecţia cu participiul o să ne pară foarte uşoară, deoarece cele două categorii se deosebesc între ele numai după poziţia lor în propoziţie. Participiul în limba turcă coincide cu sufixul timpurilor trecut nedeterminat, aorist şi viitor. Doar participiul timpului prezent primeşte altfel de sufixe.

Participiile în limba turcă sunt următoarele:

Participiul trecut în –mış, -miş, -muş, müş
kaynamış çay - ceaiul fiert
gelmiş misafir - musafirul venit
okumuş adam - omul învăţat
görmüş şahit - martorul care a văzut (a asistat)
Uneori acest participiu urmează o rădăcină care a primit unul din sufixele diatezei pasive:
-l, -ıl, -il, -ul, -ül;

-n, -ın, -in, un, -ün;
-nıl, -nil, -nul,-nül.

yazılmış mektup – scrisoarea scrisă	yıkanmış çamaşır – rufe spălate
verilmiş söz – cuvântul dat	alınmış mal – marfa cumpărată
soyulmuş ev – casa jefuită	kazanılmış hak – drept câştigat
sürülmüş toprak – pământul arat	işlenilmiş perde – perdeaua lucrată

Participiul studiat poate să fie însoţit de participiul olan.

kaynamış olan çay	yazılmış olan mektup
gelmiş olan misafir	verilmiş olan söz
okumuş olan adam	soyulmuş olan ev
görmüş olan şahit	sürülmüş olan toprak

"Okumuş adam dilinden belli olur" (Atasözü)"Omul învăţat se cunoaşte după vorbe" (Proverb)
"Kudurmuş bir rüzgâr küçük pencerenin örtülmüş kapaklarına çarpıyordu."
"Un vânt înfuriat lovea obloanele trase ale unei ferastruice."
"Oh, ne tatlı pişmiş köy yemekleriydi!" "Oh, ce bucate gustoase de ţară au fost!"

Se poate folosi şi în forma negativă:
kaynamamış çay – ceaiul nefiert sürülmemiş toprak – pământul nearat
okumamış adam –omul neînvăţat görülmemiş olay - eveniment ne mai văzut

Notă: Uneori participiul trecut în –mış, -miş, -muş, -müş este însoţit de postpoziţiile gibi sau kadar.
"Nuranı ebediyen kaybedecekmiş gibi korkuyordu." "A fost copleşit de frică că o va pierde pentru totdeauna pe Nuran."
"- Eksik olma, gülüm, almış kadar oldum." "Mulţumesc dragă, consideră că am gustat."

2. Participiul trecut în -dık, –dik, -duk, -dük; -tık, -tik, tuk, tük

tanıdık insan - un om cunoscut	yırtık perde – perdeaua ruptă
bildik adam - o persoană ştiută	gittik yer - locul vizitat
konuşulduk olay – evenimentul discutat	övüttük buğday - grâul măcinat
düşünüldük mesele – problema gândită	

La forma negativă se adaugă sufixele de negaţie: -ma sau –me
tanımadık insan - un om necunoscut
bilmedik adam - o persoană neştiută

Unele din aceste participii primesc sufixele posesive:
tanıdığım insan - omul pe care-l cunosc"
bildiğimiz adam - omul pe care-l ştim"
konuştuğunuz olay - evenimentul pe care l-aţi discutat

Aici a dispărut sufixul diatezei pasive:
düşündüğümüz mesele - problema la care ne-am gândit
gittiğim yer - locul unde am fost
övüttüğünüz buğday - grâul pe care l-aţi măcinat

"Kadın vakit geçirmeden içeriye girerek, biraz sonra **istediği suyu** getirdi." "Femeia de îndată ce a intrat în casă, a adus apa cerută."
"Beş, on gün çarşı-sokak gezdikten sonra, **tanıdık çehre**, alışabileceğimiz yer bulamamaktan bezer, odanıza girer, yalnızlığın çehresine sinersiniz."

“După ce v-aţi plimbat cinci-zece zile pe străzi, prin magazine, după ce nu găsiţi nicio faţă cunoscută, un loc cu care să vă obişnuiţi, vă închideţi în cameră şi vă adânciţi în singurătate.”
“Sular senin için akıyordu ve **sevdiğin maşuka** sende idi.” “Apele curgeau de dragul tău şi iubita ta a fost în fiinţa ta.”

3. Participiul aoristului.
În forma pozitivă primeşte sufixele:
-r,
-ar. –er,
-ır, -ir, -ur, -ür,
iar în forma negativă –maz, -mez.
akar su - apă curgătoare
güler yüz - zâmbitor”
bilir kişi - expert”
güvenilir insan - om de încredere
görünmez mikrop - microbul nevăzut
satılmaz eşya - lucru nevandabil

Okur-yazar insanları herkes sayar. “Toată lumea respectă pe cei cu şcoală.”
Ev sahibi bizi güler yüzle karşıladı.“Stăpânul casei ne-a primit cu un zâmbet.”
Alır gözle bakmadım. “Nu m-am uitat cu gândul de a cumpăra.”
Meseleyi iyi bilir kimse yok. “ Nimeni nu cunoaşte bine problema.”
Komşum sözünde durur bir adamdır. “Vecinul meu este un om de cuvânt.”
Onu görür gözüm yok. “Nici nu vreau să-l văd.”
Sarsılmaz bir inançla konuştu. “A vorbit cu o încredere nezdruncinată.”
“Dayanılmaz bir sıcak çöküyor üstüme.” “Mă cuprinde o căldură insuportabilă.”
“Dönülmez bir yolculuğun içindesin artık.” “Deja eşti pornit într-o călătorie fără întoarcere.”

4.Participiul prezent.
Primeşte sufixele –(y)an, -(y)en.
De remarcat faptul că nu primeşte sufixul –yor. În schimb, exprimă o însuşire şi în prezent şi în trecut.
alınan haber - vestea primită
gelen misafir - musafirul venit
ağlayan çocuk - copilul plângăcios
işleyen demir - fierul muncit

La forma negativă se intercalează sufixele de negaţie –ma sau -me între rădăcină şi sufixul participiului.
ağlamayan çocuk - copilul care nu plânge
bilinmeyen hastalık - boala necunoscută

“İş yapan insan ellerinden bellidir.” (Atasözü) “Omul muncitor se cunoaşte după mâini.” (Proverb)
Uyuyan çocuk bebek gibi güzeldi, “Copilul care dormea era frumos ca o păpuşă.”
“Gören göz kılavuz istemez.” (Atasözü) “Ochii care văd nu cer confirmare.” (Proverb)
“İşleyen demir pas tutmaz.” (Atasözü) “Fierul muncit nu se ruginește.” (Proverb)
“Parka bakan pencerenin önünde durdu.” “S-a oprit în faţa ferestrei orientate spre parc.”
“Dayak yiyen bir çocuk gibi ağlamağa başladım.” “Am plâns ca un copil care a mâncat bătaie.”

5. Participiul viitor.
Se formează cu sufixele timpului viitor: -(y)acak sau -(y)ecek.
Rădăcina poate să fie folosită cu sufixele diatezei active, pasive sau factitive.
kurulacak bina - cladirea care va fi construită

okuyacak artist - artistul care va citi
söylenecek söz - vorba de spus
gezilecek yer - locul de plimbare
tamir ettirilecek araba - maşina de reparat

La forma negativă între rădăcină şi sufixul participiului se intercalează unul din sufixele –ma sau me.

okumayacak öğrenci - elevul (studentul) care nu va citi
söylenmeyecek söz - vorba necuviincioasă
satılmayacak mal - marfa care nu se va vinde

Bu daireyi alacak aile yarın gelecek. "Familia care va cumpăra acest apartament va veni mâine."
Şiiri okuyacak artist sahnede."Artistul care va citi poezia este pe scenă."
"Şimdi onlar ile görülecek hesaplarımız var." "Acum avem de rezolvat nişte socoteli cu ei."
Müzik dinleyecek davetliler salona girdiler. "Invitaţii dornici să asculte muzică au intrat în salon."
Patron satılmayacak malları bir tarafa koydu. "Patronul a pus la o parte marfa care nu este de vânzare."
Geziye gitmeyecek öğrenciler, kütüphaneye gidecekler. "Studenţii care nu vor pleca în excursie, se vor duce la bibliotecă."

Exerciţii: 1. Răspundeţi la următoarele întrebări:
a) Metin niçin erken kalktı?
b) Annesi Metin'e ne dedi?
c) Marangoz şiiri hangi alandan sözler sıralıyor?
d) Öğretmen öğrencilere ne soruyor?
e) Eda nasıl notlar alıyor?

Completaţi următoarele rădăcini verbale cu sufixele de participiu:

bil…	söyle…
yaz…	gel…
dur…	kalk…
git…	sor…
çalış…	düşün…

3. Traduceţi următoarele propoziţii în limba română:
a) Şiiri okuyacak öğrenci nerede?
b) Söyleyecek sözleri düşündün mü?
c) Kampa gidecek öğrenciler saat 10'da okula gelsinler!
d) Okunmuş kitapları bir tarafa, okunacak kitapları başka tarafa koydum.
e) Metin ezberleyecek şiiri önce iyi anladı.
4. Traduceţi următoarele propoziţii în limba turcă:
a) Toate instrumentele le-am pus în dulap.
b) Au reparat singuri cu ciocanul.
c) Meseria învăţată în şcoala nu se uită.
d) Nu mi-a plăcut cum a reparat tâmplarul uşa.
e) Instrumentele curăţate sunt în dulap, cele de curăţat sunt pe tejghea.
f) Poezia de învăţat este în această carte.
g) Studentul care a trecut pe stradă este colegul meu.
h) Maşina reparată a plecat azi dimineaţă.

Lecţia 30 PAZARDA

Fikriye hanım: - Alo, Ayşeciğim, günaydın!
Ayşe hanım: - Günaydın, Fikriyeciğim!
Fikriye hanım: - Nasılsın, canım?
Ayşe hanım: - İyiyim, şükür. Sen nasılsın?
Fikriye hanım: - Ben de iyiyim. Pazara gidecek miyiz?

Ayşe hanım: - Tabiî, derhal çıkıyorum. Köşede buluşuruz.
Pazar yerinde.
Fikriye hanım: - Ne alış veriş yapacağız?
Ayşe hanım: - Bu gün patlıcan musakkası pişirmek istiyorum. Salata içinde soğan, biber, domates, maydanoz, dereotu alacağım.
Fikriye hanım: - Ben de yeşil fasulye pişireceğim. Supa için havuç, limon gerek.
Ayşe hanım: - Karnıbahara bak, çiçek gibi açmış!
Fikriye hanım: - Boşuna karnıbahar dememişler.
Ayşe hanım: - İşte patates, sarmısak. Fasulye yemeğine sarmısak almayacak mısın?
Fikriye hanım: - A, evet. İyi ki, hatırlattın.
Ayşe hanım: - Sabah kahvaltısı için zeytin, şeftali almam lâzım.
Satıcı: - Kara üzüm kan yapar, Beyaz üzüm can yakar.
Fikriye hanım: - Üzümler güzel değil, bu gün incirler güzel. Şu insana bak, poşetlerini doldurmuş: yeşil domates, kereviz, havuç, mor lâhana, şeker, pancarı. Turşu yapacak her halde.
Ayşe hanım: - Âlem turşu yapmağa başlamış. Ben bu işi ekimin sonunda, kasımın başında yaparım, baharın sonuna kadar dayanır.

Sözler ve deyimler:
pazar – 1. piaţă.2. duminică
köşe – colţ
buluşmak (N., Loc.) – a se găsi, a se întâlni
pazar yerinde – în piaţă
ne alış veriş yapacağız – ce cumpărături vom face
patlıcan – vânătă
patlıcan musakkası – musaca de vinete
soğan – ceapă
biber – ardei
fasulye – fasole
domates – roşie
maydanoz – pătrunjel
limon – lămâie
karnıbahar – conopidă
çiçek gibi açmış – a înflorit
boşuna – în zadar
patates – cartof
sarmısak – usturoi
hatırlatmak (N., A. Loc., Abl.) – a pune pe cineva să-şi aducă aminte
zeytin – măslină
kara üzüm kan yapar – strugrii negri fac sânge
beyaz üzüm can yakar – strugurii albi te ard la inimă
şeftali –piersică
incir – smochină
poşet – sacoşă din polietilenă
doldurmak (N., D., A.,Loc., Abl., İnstr.) – a umple
yeşil domates – gogonele
kereviz – ţelină
havuç – morcov
mor lâhana – varză roşie
şeker pancarı – sfeclă de zahăr
turşu – murătură
âlem – lume

dayanmak (N., D., Loc. İnstr.) – 1. a rezista. 2. a se sprijini

Alte denumiri de legume:

sebze, zerzevat - legumă	bezelye – mazăre
ıspanac – spanac	mercimek - linte
labada – ştevie	mantar - ciupercă
hıyar, salatalık – castravete	bamya - bamă
turp – ridiche	alabaş - gulie
kuşkonmaz – sparanghel	

Alte denumiri de fructe:

kiraz – cireaşă	armut – pară
vişne – vişină	kavun – pepene galben
çilek – căpşună	karpuz – pepene verde
dağ (orman) çileği- fragi	kızılcık - coarnă
ahududu – zmeură	ayva - gutuie
can eriği - corcoduşă	muşmula – moşmoană
erik – prună	frenk üzümü - coacăză
zerdali - zarzără	harup, keçiboynuzu - roşcovă
kayısı – caisă	ceviz - nucă
elma - măr	badem- migdală
fındık – alună	nar – rodie
fıstık – arahidă	böğürtlen - mură
muz – banană	kestane - castană
portakal – portocală	hurma - curmală
mandalina – mandarină	kabak - dovleac
greypfrut – grapefruit	ananas - ananas

Yeşillikler - verdeţuri:
maydanoz – pătrunjel
tere out – mărar
kereviz – ţelină

Expresii legate de legume şi fructe:
sebze bahçesi – grădină de legume
meyve bahçesi – livadă
bahçıvan –grădinar
manav – zarzavagiu
Ne sebze ve meyveleriniz var? – Ce legume şi fructe aveţi?
Taze sebzeleriniz var mı? – Aveţi legume proaspete?
Lütfen, bir kilo biber, bir kilo da domates veriniz.-Vă rog, un kilogram de ardei şi un kilogram de roşii.
Kavun, karpuz nerede satılır? – Unde se vinde pepene galben şi pepene verde?
Kuru üzümün kilosu kaça? – Cât costă kilogramul de stafide?
Kuru yemişiniz var mı? – Aveţi fructe uscate?

PREDİCATUL NOMİNAL LA TİMPUL TRECUT NEDETERMİNAT
EK FİİLİNİN BELİRSİZ GEÇMİŞ ZAMANI

Forma afirmativă. Olumlu şekil.
Se formează cu numele predicativ şi următoarele forme verbale copulative:
singular

persoana I-a –mışım, -mişim, -muşum, -müşüm
persoana II-a mışsın, -mişsin, -muşsun, -müşsün
persoana III-a –mış, -miş, -muş, -müş

plural

persoana I-a –mışız, -mişiz, -muşuz, -müşüz
persoana II-a –mışsınız, mişsiniz, -muşsunuz, -müşsünüz
persoana III-a –mışlar, -mişler, muşlar, -müşler

yaramaz “neastâmpărat”

ben yaramazmışım	“(cică) eu am fost neastâmpărat”
sen yaramazmışsın	“(cică) tu ai fost neastâmpărat”
o yaramazmış	“(cică) el a fost neastâmpărat”
biz yaramazmışız	“(cică) noi am fost neastâmpăraţi”
siz yaramazmışsınız	“(cică) voi aţi fost neastâmpăraţi”
onlar yaramazmışlar	“(cică) ei au fost neastâmpăraţı”

temiz “curat”

ben temizmişim	“(cică) eu am fost curat”
sen temizmişsin	“(cică) tu ai fost curat”
o temizmiş	“(cică) el a fost curat”
biz temizmişiz	“(cică) noi am fost curaţi”
siz temizmişsiniz	“(cică) voi aţi fost curaţi”
onlar temizmişler	“(cică) ei au fost curaţi”

yoksul “sărac”

ben yoksulmuşum	“(cică) eu am fost sărac”
sen yoksulmuşsun	“(cică) tu ai fost sărac”
o yoksulmuş	“(cică) el a fost sărac”
biz yoksulmuşuz	“(cică) noi am fost săraci”
siz yoksulmuşsunuz	“(cică) voi aţi fost săraci”
onlar yoksulmuşlar	“(cică) ei au fost săraci”

küçük “mic”

ben küçükmüşüm	“(cică) eu am fost mic”
sen küçükmüşsün	“(cică) tu ai fost mic”
o küçükmüş	“(cică) el a fost mic”
biz küçükmüşüz	“(cică) noi am fost mici”
siz küçükmüşsünüz	“(cică) voi aţi fost mici”
onlar küçükmüşler	“(cică) ei au fist mici”

Când numele predicativ se termină în vocală se intercalează un y între numele predicativ şi sufixul timpului trecut nedeterminat
De exemplu:

ben hastaymışım	“(cică) eu am fost bolnav”
ben öğrenciymişim	“(cică) eu am fost elev”
ben usluymuşum	“(cică) eu am fost cuminte”
ben köylüymüşüm	“(cică) eu am fost ţăran”

2. Forma negativă. Olumsuz şekil
Se redă prin adăugarea la numele predicativ a cuvântului de negaţie değil
împreună cu sufixul timpului trecut nedeterminat şi sufixele personale. N-are variante.
yaramaz

ben yaramaz değilmişim “(cică) eu n-am fost neastâmpărat”
sen yaramaz değilmişsin “(cică) tu n-ai fost neastâmpărat”
o yaramaz değilmiş “(cică) el n-a fost neastâmpărat”
biz yaramaz değilmişiz “(cică) noi n-am fost neastâmpăraţi’
siz yaramaz değilmişsiniz “(cică) voi n-aţi fost neastâmpăraţi”
onlar yaramaz değilmişler “(cică) ei n-au fost neastâmpăraţi’

uslu
ben uslu değilmişim “(cică) eu n-am fost cuminte”
sen uslu değilmişsin “(cică) tu n-ai fost cuminte”
o uslu değilmiş “(cică) el n-a fost cuminte.
biz uslu değilmişiz “(cică) noi n-am fost cuminţi”
siz uslu değilmişsiniz “(cică) voi n-aţi fost cuminţi”
onlar uslu değilmiş(ler) “(cică) ei n-au fost cuminţi”
3. Forma interogativă. Soru şekli.
Se redă prin adăugarea la numele predicativ a uneia din particulele interogative mı, mi, mu, mü împreună cu unul din variantele timpului trecut nedeterminat şi sufixele personale.
yaramaz
ben yaramaz mıymışım? “(cică) eu am fost neastâmpărat?”
sen yaramaz mıymışsın? “(cică) tu ai fost neastâmpărat?”
o yaramaz mıymış? “(cicã) el a fost neastâmpãrat?”
biz yaramaz mıymışız? “(cică) noi am fost neastâmpăraţi?”
siz yaramaz mıymışsınız? “(cică) voi aţi fost neastâmpăraţi?”
onlar yaramaz mıymışlar? “(cică) ei au fost neastâmpăraţi?

ben temiz miymişim?
ben yoksul muymuşum?
ben küçük müymüşüm?

4. Forma negativ-interogativă. Olumsuz-soru şekli.
Se redă în felul următor: numele predicativ+değil+mi(i de la imiş se transformă în y)+miş+ sufixele personale.
yaramaz
ben yaramaz değil miymişim? “(cică) eu n-am fost neastâmpărat?”
sen yaramaz değil miymişsin? “(cică) tu n-ai fost neastâmpărat?”
o yaramaz değil miymiş? “(cică) el n-a fost neastâmpărat?’
biz yaramaz değil miymişiz? “(cică) noi n-am fost neastâmpăraţi?”
siz yaramaz değil miymişsiniz? “(cică) voi n-aţi fost neastâmpăraţi?”
onlar yaramaz değil miymişler?” “(cicî) ei n-au fost neastâmpăraţi?”

Exerciţii: 1. Răspundeţi la următoarele întrebări:
Fikriye Hanımla Ayşe Hanım nerede buluştular?
Fikriye Hanım ve Ayşe Hanım bu gün ne pişirecekler?
Fikriye Hanım salata için hangi sebzelerden alacak?
Fikriye Hanım supa için neler alacak?
Ayşe Hanım kahvaltı için ne alacak?
Bir insan turşu için hangi sebzelerden almış?
Ayşe Hanım turşuyu ne vakit yapıyor?
2. Conjugaţi un predicat nominal în cele patru forme ale timpului trecut nedeterminat.
3. Completaţi spaţiile libere:
Dedem gençlikte öğretmen…

Pamuk Kız çok güzel…
1998'de sen öğrenci…
Büyük annem o vakit genç…
Bir vakitler buraları ormanlık…
4. Traduceţi următoarele propoziţii cu predicatul nominal la timpul trecut nedeterminat:
Bunicul meu a fost doctor.
Mama a luat mere, pere şi struguri.
Neş'e n-a fost la cinematograf?

RECAPİTULARE VI - TEKRAR VI

Răspundeţi la următoarele întrebări:
a) Bayan ve bay İonescu nereye ve neyle (ne vesaitle) gittiler?
c) İonescu ailesi İstanbul hakkında ne dedi?
d) İstanbul ne bakımdan ilginçtir?
e) İonescu ailesi hazırelbise mağazasından neler aldı?
f) Hangi renkleri biliyorsunuz?
g) Romanya'da VII. sınıfta hangi dersler okunuyor?
h) Romanya'da resmî dil hangisidir? Başka hangi diller konuşulur?
i) Tevfik Fikret "Marangoz" şiirinde hangi âlet adlarını saymış?
j) Hangi sebze ve meyvelerin adlarını öğrendiniz?
Folosiţi sufixul cazului potrivit înaintea postpoziţiei în următoarele propoziţii:
a) İonescu ailesi İstanbul'… kadar trenle gitti.
b) Mağaza… kadar yaya yürüdüler.
c) Akşam… kadar çalıştık.
d) Arkadaşım… başka kimsem yok.
e) Avrupa… başka bir kıtaya gidemedim.
f) Sergide üç-beş ziyaretçi… başka kimse yoktu.
g) İki ay… beri yağmur yağmadı.
h) Polis sabah… beri trafiği idare ediyor.
i) Bükreş'… beri trafik çok kalabalık.
j) Ev… önünde çiçekler açmış.
k) Babam… önünde saygıyla dururum.
l) Mağaza… önünde buluştuk.
m) Servis… önünde telefon konuşması yaptı.
n) Proje Enstitüsü'… önünde toplaştık,
o) Mağaza… arkasında taksi durağı var.
p) Misafirler… arkasından yürüdü.
q) Masa… üstünde üç vazo çeşit çiçeklerle dolu.
r) Başımız… üstünde yeriniz var.
s) Deniz… üstünde kayıklar dolaşıyor.
t) Sahne oyunu üzerine konuştuk.
u) Edebiyat üzerine makaleler yazdı.
v) Ev… yanına bir eczane kuruldu.
w) Müdür bey… yanında az kaldı.
x) O… yanında bu problemi konuşamam.
y) Belediye… karşısına hazırelbise mağazası açıldı.
z) Otel… karşısında yeni banka bu gün kapalı.
aa) Kanser… karşı ilâç aranıyor.
bb) Herkes şampiyon… doğru baktı.

cc) Sibiu'… doğru yola çıktık.
dd) Güneş… doğru baktık.
ee) Mağaza… içinde saat altıda buluşacağız.
ff) Turist otel… içine baktı.
gg) Yolcular otobüs… içine girdiler.
hh) Köy… dışını görmedim.
ii) Edirne'… dışından geçtik.
jj) Araba köy… dışında durdu.
kk) Ben… o… arasında uzun bir arkadaşlık oldu.
ll) Onlar ile biz… aramızda sadece bir ev var.
Completaţi spaţiile libere cu postpoziţiile potrivite:
Okulun … bir durakta otobüsten indik.
Mimarlar Proje Enstitüsü'nün … arabaya bindiler.
Çocuk arabaların … koştu.
Öğretmen ögrenciler … en iyi şiir okuyanı seçti.
Köyün … bereketli topraklar uzanıyor.
Masanın … sözlüğü aldı.
Köstence- Ulusal Tarih ve Arkeoloji Müzesi … Ovidius'un heykeli duruyor.
Müdür bey öğrencilerin … konuşmuş.
Evin … garaj yaptırmışlar.
Bir aydan … havalar hep soğuk gidiyor.
Bükreş'ten … trafik yoğun.
Babadağı'na … yolda bir gül bahçesi gördük.
Herkes sevinç … oynadı.
Conjugaţi două verbe în cele patru forme ale timpului trecut nedeterminat.
Traduceţi următoarele propoziţii în limba română:
Bu yaz onlar Retezat dağına gitmişler.
Evleri halamın evine yakınmış.
Hazır elbise mağazasından çeşit hediyeler almışlar.
Einstein dört yaşında konuşmuş.
Çingiz Aytmatov Kirgiz köylüsünü gerçek bir şekilde tasvir etmiş.
Onlar misafirlerini hava alanında karşılamışlar mı?
Dün konsere gitmemişler mi?
Faturayı ödememiş.
Bizim köye yağmur yağmamış mı?
Ahmet Mithat Efendi küçük yaşta babasını kaybetmiş.
Traduceţi următoarele propoziţii în limba turcă:
(Cică) el a citit vestea în ziar.
(Se spune că), inginerul a găsit un serviciu bun.
Am citit într-o broşură (broşür) că Moscheia Carol a fost construită în1910.
(Se spune că) în Hotelul İntim din Constanţa a înnoptat M. Eminescu.
Ziarele au scris că în Africa n-a plouat toată vara.
Ce scrie în ziare? Cine a câştigat meciul?
Am auzit că turiştii au vizitat muzeul.
Cică Brazilia a câştigat cupa mondială la fotbal.
Mama a spus că el n-a dat telefon de câteva zile.
Completaţi predicatul nominal din următoarele propoziţii cu unul din sufixele timpului trecut nedeterminat, împreună cu cele personale.
Dedem gençlikte muallim…
Ben küçükken şişman…
Steaua takımı beş yıl önce en güçlü…

Annem o vakitler genç kız…
Bu bina eskiden kral sarayı…
Köstence- Ulusal Tarih ve Arkeoloji Müzesi önce belediye binası…
Ovidius en ünlü Lâtin şairlerinden biri…
Amıcam ve halam aynı okulun öğrencileri değil … ?

8. Traduceţi următoarele propoziţii folosind predicatul nominal la timpul trecut subiectiv.

În secolul al XIX-lea Babadagul a fost un oraş mare.
Constanţa în secolul XIX-lea a fost un oraş mic.
În sat, pe vremuri, primăria n-a fost cea mai înaltă clădire.
Mama sa a spus că, el la ţară a fost sănătos.
Cică el n-a fost un tâmplar bun?
Cine a zis că, astăzi la piaţă legumele n-au fost proaspete?
Se zice că Eminescu şi Creangă au fost prieteni.
Se zice că în afara din oraş sunt vii.
Am citit că Cinghiz Aitmatov a fost tradus în mai multe limbi.

Lecţia 31 Mesleğiniz ne?

Uzmanlık alanınız hangisi? METİN NE OLACAK?

Mehmet beyle Metin arabalarına yedek parça almak için bir mağazaya yollandılar. Otobüste onlarla beraber daha birçok insan vardı.

Metin: - Babacığım, ne kadar çok insan var otobüste… İşe gidiyorlar, tabiî. Onlar nerede çalışıyorlar, babacığım?

Baba: - Kimi fabrikada, kimi bankada, kütüphanede, bilimsel araştırma enstitüsünde, lâboratuarda, çeşitli bakanlıklarda, kuruculukta, hastanede, okulda, adliyede, mağazada, tersanede … İş yerleri ço-o-ok. Herkes bir türlü işle ekmeğini kazanmağa çalışıyor. Ama, iş var, iş var.

Metin: - Ne gibi meslekler var dünyada, babacığım?

Baba: - Meslekler iş yerlerinden de çok, oğlum. Onları saymak kolay değil.

Metin: - Ben bildiğim meslek adlarını sayayım, bilmediklerimi de sen tamamlarsın olur mu?

Baba: - Dinleyelim, bakalım, hangi meslek adlarını biliyorsun?

Metin: - Diyelim, okulda, yani eğitimde: öğretmen, hoca, müdür, müfetiş.

Baba: - Burada yanıldın. Onlar meslek bakımından öğretmen, hoca, görev bakımından müdür, müfettiştirler. Her öğretmen, hoca müdür veya müfettiş olabilir. Her müdür veya müfettiş de öğretmen olabilir. Devam et, bakalım, daha ne meslekte çalışanlar var okulda…

Metin: - Daha kütüphaneci, hizmetçi, kapıcı var. Geçelim hastaneye. Burada doktorlar, hemşireler, hastabakıcılar, lâborantlar ve hastanenin eczahanesinde eczacılar çalışırlar. Ambülânslarda da şoförler. Hepsini saydım mı, baba?

Baba: - Öyleye benziyor. Geç fabrikaya.

Metin: - Fabrikada işçiler ve memurlar çalışırlar.

Baba: - Pek genel olarak söyledin. Ne gibi işçiler, ne gibi memurlar çalışırlar?

Metin: - Kalifiye olan işçiler ve kalifiye olmayan işçiler.

Baba: - Onlar da uzmanlık alanlarına göre ayrılırlar.

Metin: - Peki. Bildiğim, fabrikada veya başka alanlarda işçi mesleklerini sayayım: tornacı, marangoz, terzi, şoför, berber, kuaför, kuyumcu, badanacı, balıkçı, gemici, aşçı, garson, kunduracı, örmeci, nakışçı, lehimci, derici, kürkçü, tesisatçı, saatçi, satıcı, bayi, tezgâhtar vb.

Şimdi ise memur çeşitlerini sayayım mı?

Baba: - Bu alanda da bilgilerini işidelim.

Metin: - İktisatçı, onların birçoğu muhasebeci oluyor. Hukukçu (avukat, noter, savcı, yargıç), mühendis (inşaat, tesisat, ziraat, kimya, tekstil mühendisi), biyolog, jeolog, sekreter vb.

Baba: - Bir de sanat adamları vardır. Onlar ne gibi uzman olabilirler?

Metin: - Düşüneyim, aklıma gelenlerini sayayım: ressam, heykeltraş, oymacı, şair, yazar, eleştirici (münekkit), müzisyen, bestekâr, film yapımcısı, artist, şarkıcı, orkestra şefi vb.

Baba: - Sen bu kadar meslekten hangisini seçeceksin, bakayım?

Metin: - Saydıklarımdan hiçbirini, babacığım.

Baba: - Ne demek hiçbirini? İşsiz-dalkavuk mu olacaksın?

Metin: - Hayır, babacığım. Ben bakan olacağım.

Baba: - Ne dedin?!

Metin: - Hem de eğitim bakanı olacağım. Niçin, biliyor musun? Sınavları kaldırmak için ve öğrencilere uzun uzun tatiller vermek için.

Baba: - Ya-a-a, bak sen! Ama sen yine yanıldın!

Metin: - Biliyorum, babacığım. Bakan, meslek adı değil. Bakan, cumhur başkanı, elçi, konsolos meslek adları değil, görev adları. Şaka ettim, babacığım. Ne cevap verebilirdim?! Ne o kadar küçüğüm rast gele söylemeğe, ne de yeteri derecede büyüğüm meslek seçmeğe. Öyle değil mi, babacığım?

Baba: - Öyle ama, şimdiden meslekleri tanı ve ona göre hazırlan.

Sözler ve deyimler:

Metin ne olacak? – Ce va deveni Metin?
yedek parça – piesă de rezervă (de schimb)
bilimsel araştırma enstitüsü – institutul de cercetări ştiinţifice
bakanlık - minister
kuruculuk, inşaat - construcţie
adliye – justiţie
tersane – şantier naval
iş yeri – loc de munca
ekmeğini kazanmak – a-şi câştiga pâinea
meslek – profesie
dünya – lume
saymak (N.,A., Loc.) – a enumera, a înşira
kolay – uşor
meslek adları – denumiri de profesii
bilmediklerimi – cele pe care nu le ştiu
tamamlamak (N., A.,Loc., Abl.)– a completa
diyelim, (demek N., Loc.) - să zicem
eğitim – învăţământ
görev – funcţie
hizmetçi – servitor
hemşire – 1.asistentă medicală. 2. soră
hastabakıcı – infirmier
eczacı – farmacist
genel olarak – la modul general
kalifiye – calificat
alan - 1. domeniu. 2. piaţă.3. teren
marangoz – tâmplar
berber – frizer
kuyumcu – bijutier
gemici – navigator
garson – ospătar
örmeci – tricoteză
lehimci – sudor
kürkçü – blănar
satıcı, tezgâhtar – vânzător
müfettiş – inspector
kütüphaneci – bibliotecar
geçelim – să trecem
bakalım – să vedem
eczahane - farmacie
öyleye benziyor – aşa se pare
ne gibi – ce fel
ihtisas, uzmanlık – specializare
tornacı – strungar
terzi – croitor
kuaför – coafor
badanacı - zugrav
aşçı – bucătar
kunduracı – cizmar
nakışçı – brodeză
derici – pielar
tesisatçı – instalator
bayi- vânzător

saatçi – ceasornicar
muhasebeci – contabil
iktisatçı, ekonomist – economist
noter – notar
yargıç – judecător
işidelim, işitmek (N., A.,Loc.,Abl) – să auzim, a auzi
hukukçu – jurist
savcı - procuror
mühendis – inginer
inşaat mühendisi –inginer constructor
tesisat mühendisi - inginer de instalaţie
ziraat mühendisi – inginer agronom
kimya mühendisi – inginer chimist
tekstil mühendisi – inginer textilist
sanat adamları – oameni de artă
aklıma gelenleri - cele care îmi vin în minte
heykeltraş – sculptor
oymacı – gravor
şair – poet
yazar – scriitor
eleştirici – critic
müzisyen – muzician
bestekâr, kompozitör - compozitor
film yapımcısı – regizor
orkestra şefi – dirijor
seçmek (N., A., Loc., Abl., İn.) – a alege
saydıklarım – cele enumerate de mine
hiçbiri – nici unul
işsiz – şomer
dalkavuk – linguşitor
bakan – ministru
yine – din nou
cumhurbaşkanı - preşedinte de republică
elçi – ambasador
konsolos - consul
şaka etmek – a glumi
cevap - răspuns
rastgele - întâmplător
tanımak (N., A., Loc., İn.) – a cunoaşte

MODUL CONJUNCTİV - İSTEK KİPİ

Exprimă o dorinţă pentru desfăşurarea acţiunii. Se formează cu ajutorul sufixelor –(y)a, -(y)e care se adăugă la rădăcina verbală împreună cu sufixele personale.

Conjugarea:

Forma afirmativă. Olumlu şekil.

almak “a lua”

ben alayım	“eu să iau”	biz alalım	“noi să luăm”
sen alasın	“tu să iei”	siz alasınız	“voi să luaţi”
o ala	“el să ia”	onlar ala(lar)	“ei să ia”

başlamak “a începe”

ben başlayayım	“eu să încep”	biz başlayalım	“noi să începem”
sen başlayasın	“tu să începi”	siz başlayasınız	“voi să începeţi”
o başlaya	“el să înceapă”	onlar başlaya(lar)	“ei să înceapă”

silmek “a şterge”
ben sileyim “eu să şterg” biz silelim “ noi să ştergem”
sen silesin “tu să ştergi” siz silesiniz “voi să ştergeţi”
o sile “el să şteargă” onlar sile(ler) “ei să şteargă”

beklemek “a aştepta”
ben bekleyeyim “eu să aştept” biz bekleyelim “noi să aşteptăm”
sen bekleyesin “tu să aştepţi” siz bekleyesiniz “voi să aşteptaţi”
o bekleye “el să aştepte” onlar bekleye(ler) “ei să aştepte”

Forma negativă. Olumsuz şekil.
Şi la modul conjunctiv sufixele de negaţie –ma, -me se intercalează între rădăcina verbului şi sufixul modului.
almak
ben almayayım “eu să nu iau” biz almayalım “noi să nu luăm”
sen almayasın “tu să nu iei” siz almayasınız “voi să nu luaţi”
o almaya “el să nu ia” onlar almaya(lar) “ei să nu ia”

başlamak’
ben başlamayayım “eu să nu încep” biz başlamayalım “noi să nu începem”
sen başlamayasın “tu să nu începi” siz başlamayasınız “voi să nu începeţi”
o başlamaya “el să nu înceapă” onlar başlamayalar “ei să nu înceapă”

silmek
ben silmeyeyim “eu să nu şterg” biz silmeyelim “noi să nu ştergem”
sen silmeyesin “tu să nu ştergi” siz silmeyesiniz “voi să nu ştergeţi”
o silmeye “el să nu şteargă” onlar silmeye(ler) “ei să nu şteargă”

beklemek
ben beklemeyeyim “eu să nu aştept”
sen beklemeyesin “tu să nu aştepţi”
o beklemeye “el să nu aştepte”
biz beklemeyelim “noi să nu aşteptăm”
siz beklemeyesiniz “voi să nu aşteptaţi”
onlar beklemeyeler “ei să nu aştepte”

Forma interogativă. Soru şekli.
Se redă prin adăugarea la forma afirmativă a uneia din particulele interogative mı sau mi.
almak
ben alayım mı? “eu să iau?” biz alalım mı? “noi să luăm?”
sen alasın mı? “tu să iei?” siz alasınız mı? “voi să luaţi?”
o ala mı? “el să ia?” onlar ala(lar) mı?” “ei să ia?”

başlamak
ben başlayayım mı? “eu să încep?”
sen başlayasın mı? “tu să începi?”
o başlaya mı? “el să înceapă?”
biz başlayalım mı? “noi să începem?”
siz başlayasınız mı? “voi să începeţi?”
onlar başlaya(lar) mı? “ ei să înceapă?”

silmek

ben sileyim mi?	“eu să şterg?”
sen silesin mi?	“tu să ştergi?”
o sile mi?	“el să şteargă?”
biz silelim mi?	“noi să ştergem?”
siz silesiniz mi?	“voi să ştergeţi?”
onlar sile(ler) mi?	“ei să şteargă?”

beklemek

ben bekleyeyim mi?	“eu să aştept?”
sen bekleyesin mi?	“tu să aştepţi ?”
o bekleye mi?	“el să aştepte?”
biz bekleyelim mi?	“noi să aşteptăm?”
siz bekleyesiniz mi?	“voi să aşteptaţi?
onlar bekleye(ler)mi?	“ei să aştepte?

Forma negativ-interogativă. Olumsuz-soru şekli.
La forma negativă, se adaugă una din particulele interogative mı sau mi împreună cu sufixele personale.

almak

ben almayayım mı?	“eu să nu iau?”
sen almayasın mı?	“tu să nu iei?”
o almaya mı?	“el să nu ia?”
biz almayalım mı?	“noi să nu luăm?”
siz almayasınız mı?	“voi să nu luaţi?”
onlar almaya(lar) mı?	“ei să nu ia?”

ben başlamayayım mı?	“eu să nu încep?”
ben silmeyeyim mi?	“eu să nu şterg?”
ben beklemeyeyim mi?	“eu să nu aştept?”

Notă: Acest mod se foloseşte mai mult la persoana I-a singular şi plural.
Exemple în propoziţii:
Çiçekleri sulayayım mı? “Să ud florile?”
Sınavlara hazırlanalım. “Să ne pregătim pentru examene.”
Yeni filme bakasınız. “Să vă uitaţi la noul film.”
Sınavlarda kopye çekmeyesiniz. “Să nu copiaţi la examene.”
Bu gölde yüzmeyesiniz. “Să nu înotaţi în acest lac.”
Bu sözü sorayım mı? “Să întreb despre acest cuvânt?”
Yarın plâja gidelim mi? “Să mergem mâine la plaja?”
Mektubu sana okuyayım mı? “Să-ţi citesc scrisoarea?”
Çocuk bu filme bakmaya mı? “Copilul să nu se uite la acest film?”

Exerciţii: 1. Răspundeţi la următoarele întrebări:
Metin’le babası nereye gidiyorlar?
Ne gibi iş yerleri var?
Okulda, hastanede insanlar hangi mesleklerde çalışıyorlar?
İşçiler hangi kategorilere ayrılıyorlar?
Sanat adamlarının ne gibi ihtisasları var?
Metin ne olmak istiyor? Niçin?
Hangi görev adlarını biliyorsunuz?
2. Conjugaţi verbele vermek şi saymak în cele patru forme a modului conjunctiv.

3. Completaţi spaţiile libere cu sufixele modului conjunctiv.
A) în forma afirmativă:
Hepiniz bu filme bak…
Biz bu gün kütüphaneye gide…
Ben mutfağı temiz…
Annemize yardım ed…
Sen arkadaşının numarasını yaz…
B) în forma negativă:
Çok uzağa git…
Çiçekleri kopar…
Çocuk ağla…
Çayı çok şekerli iç…
Onlar hastaneye gir…
C) în forma interogativă:
Alış verişe gid…
Kardeşime bak…
Metin top oyna…
Eda kitap oku…
Her akşam süt iç…
D) în forma negativ-interogativă:
Çocuklar bu filme bak…
İnsanlar yalan söyle…
Belediye binası fazla süslü ol…
Denizde fazla yüz…
Biz çocukları yalnız bırak

Lecţia 32 İSTASYONDA

Anne: - Ah, gitti! Kaçırdım treni! Kardeşim hastanede, bense yanında değilim.
Metin: - Telâş etme, anneciğim. Telefonda "ağır hasta", dememişler. Sadece "âcil ameliyat oldu" demişler.
Anne : - Âcil ameliyat olur da, ağır hasta olmaz olur mu, oğlum?
Metin: - Belki kör bağırsaktan, belki bademciklerinden ameliyat olmuştur. Şimdi yatağında sakin sakin yatıyordur, sense yerinde duramıyorsun. Bekleme salonuna gir, otur. Ben tren tarifesine bakayım. Belki yakında başka tren hareket eder.
Anne: - Peki, oğlum. Bak, yolcu treni, sürat treni, ekspres, hangisi olsa olsun. İlk tren için bilet al.
Metin: - Biliyorum, anne.

Biraz sonra.
Metin: - Aldım bilet, anne. Tren yarım saat sonra ikinci hattan kalkıyor.
Anne: - Doğru mu gidiyor, yoksa aktarma yapmam mı lâzım?
Metin: - Eskişehir'de ineceksin. En iyi bağlantıyı orada yapabilirsin. Sen indikten bir çeyrek saat sonra bağlantı yapacak tren gelecek. Eğer bağlantıyı kaçırsan, biletin süresini uzatmayı unutma.
Anne: - Her halde artık vakit. Biz vagonu, yeri buluncaya kadar vakit geçer.
Metin: - Eskişehir'den sonra rezervasyon yapmadılar. Boş yer araman lâzım.
Anne: - Bakarım ben. Babanı telefonda aradım, bulamadım. Sen anlatırsın vaziyeti. Yemeğinizi ablan pişirir.
Metin: - Sen bizi düşünme. Dayıma bizim adımızdan "Âcil şifalar!" de. Yengeme, kuzenlerime selâmlar!
Anne: - Baş üstüne! Kendinize iyi bakın! Hoşça kal, oğlum!
Metin: - Sen de kendine iyi bak, anneciğim. Güle güle! İyi yolculuklar!

Sözler ve deyimler:
treni kaçırdım – am scăpat trenul
bense – iar eu
telâş etmek (N., D., Loc., Abl.) – a se îngrijora
sadece – doar
âcil - urgent
ameliyat – operaţie
ağır hasta – grav bolnav
kör bağırsak - apendice
sense – iar tu
bekleme salonu – sala de aşteptare
oturmak (N., D., Loc.) - a se aşeza, a lua loc
tren tarifesi – mersul trenurilor
yolcu treni – trenul personal
sürat treni – trenul accelerat
hangisi olsa olsun – care o fi
ilk – primul
hat – linie
aktarma – transbordare
en iyi bağlantı - legătura cea mai bună
biletin süresi – valabilitatea biletului
uzatmak – a prelungi
rezervasyon – rezervare
bulmak (N., A., Loc., Abl.)– a găsi
vaziyet – situaţie
yemek pişirmek – a prepara mâncare
dayı – unchi după mamă
yenge – cumnată (soţia unei rude mai în vârstă decât vorbitorul)
kuzen – văr
baş üstüne – cu plăcere

MODUL CONDİŢİONAL- OPTATİV - DİLEK – ŞART KİPİ

Modul condiţional-optativ exprimă o dorinţă, o condiţie, de împlinirea căreia depinde o altă acţiune.

Saat 7 trenini tutsam, 9.50'de Bükreş'te olacağım."Dacă as prinde trenul de ora 7, la 9.50 voi fi în Bucureşti."
Arkadaşım gelmese, telefon edeceğim."Dacă nu ar veni prietenul meu, îi voi da un telefon."

Acest mod se foloseşte foarte des cu **conjuncţia eğer " în cazul că…,"** care întăreşte condiţia pentru desfăşurarea acţiunii.
Eğer tren hareket etmişse, otobüsle git. "Dacă trenul ar fi plecat, du-te cu autobuzul."

Acest mod se formează prin adăugarea la rădăcina verbală a **sufixelor -sa sau -se** , după care urmează sufixele personale.
Conjugarea:
1.Forma afirmativă. Olumlu şekil.
okumak " a citi"
ben okusam "eu dacă citesc" biz okusak "noi dacă citim"
sen okusan "tu dacă citeşti" siz okusanız "voi dacă citiţi"
o okusa "el dacă citeşte" onlar okusalar "ei dacă citesc"

gitmek “a pleca”
ben gitsem “eu dacă plec” biz gitsek “noi dacă plecăm”
sen gitsen “tu dacă pleci” siz gitseniz “voi dacă plecaţi”
o gitse “el dacă pleacă” onlar gitseler “ei dacă pleacă”

2. Forma negativă. Olumsuz şekil.
Între rădăcina verbului şi sufixul modului se intercalează sufixele de negaţie -ma sau me.

okumak
ben okumasam “eu dacă nu citesc” biz okumasak “noi dacă nu citim”
sen okumasan “tu dacă nu citeşti” siz okumasanız “voi dacă nu citiţi”
o okumasa “el dacă nu citeşte” onlar okumasalar “ei dacă nu citesc”

gitmek
ben gitmesem “eu dacă nu plec” biz gitmesek “noi dacă nu plecăm”
sen gitmesen “tu dacă nu pleci” siz gitmeseniz “voi dacă nu plecaţi”
o gitmese “el dacă nu pleacă”onlar gitmeseler “ei dacă nu pleacă”

3. Forma interogativă. Soru şekli.
Se redă prin adăugarea la forma afirmativă a particulelor interogative mı sau mi.

okumak
ben okusam mı? “eu să citesc oare?” biz okusak mı? “noi să citim oare ?”
sen okusan mı? “tu să citeşti oare? siz okusanız mı? “voi să citiţi oare?”
o okusa mı? “el să citească oare?” onlar okusalar mı? “ei să citească oare?”

gitmek
ben gitsem mi? “eu să plec oare?” biz gitsek mi? “noi să plecăm oare?”
sen gitsen mi? “tu să pleci oare?” siz gitseniz mi? “voi să plecaţi oare?”
o gitse mi? “el să plece oare?” onlar gitseler mi? “ei să plece oare?”

4. Forma negativ-interogativă. Olumsuz-soru şekli.
Se redă prin adăugarea la forma negativă a uneia din particulele interogative mı sau mi.

okumak
ben okumasam mı? “eu să nu citesc oare?”
sen okumasan mı? “tu să nu citeşti oare?”
o okumasa mı? “el să nu citească oare?”
biz okumasak mı? “noi să nu citim oare?”
siz okumasanız mı? “voi să nu citiţi oare?
onlar okumasalar mı? “ei să nu citească oare?”

gitmek
ben gitmesem mi? “eu să nu plec oare?”
sen gitmesen mi? “tu să nu pleci oare?”
o gitmese mi? “el să nu plece oare?
biz gitmesek mi? “noi să nu plecăm oare?”
siz gitmeseniz mi? “voi să nu plecaţi oare?
onlar gitmeseler mi? “ ei să nu plece oare?”

Adesea formele interogtivă şi negativ-interogativă se folosesc consecutiv şi atunci exprimă o situaţie ambiguă.

Bükreş'e gitsem mi, gitmesem mi? "Oare să mă duc la Bucureşti sau nu?"
Bir bluz alsam mı, almasam mı? "Să-mi iau o bluză sau nu?"
Bu işe başlasam mı, başlamasam mı? "Să încep acest lucru sau nu?"

Exerciţii: 1. Răspundeţi la următoarele întrebări:
Ayşe hanım neye telâş ediyor?
Metin annesine neyle yardım ediyor?
Ne gibi trenler vardır? Metin nasıl tren için bilet alabiliyor?
Ayşe hanım en iyi bağlantıyı kaçırsa, ne yapması lâzım?
Ayşe hanım gitmeden önce kimi düşünüyor?
Metin kime "Âcil şifalar!" diliyor ve kime selâm gönderiyor?
Conjugaţi verbele kalmak şi inmek în cele patru forme ale modului condiţional-optativ.
Completaţi spaţiile libere din următoarele propoziţii cu sufixele modului condiţional-optativ şi sufixele personale.

A) în forma afirmativă:
Yazar eserini bilgisayarda kendi yaz…, hatalarını düzeltebilir.
Metin iyi bir meslek seç… ve onun için iyi hazırlan…, toplu-
ma yararlı olabilir.
c) Mühendis küçük bir hata yap…, birçok can ve mal kaybına neden
olabilir.
Sabahleyin erken kalk…, işime vaktinde giderim.

B) în forma negativă:
Yağmur yağ...., bereket olmaz.
Sabahleyin kahvaltı yap…, araba süremem.
Dayım telefon aç…, annem telâş eder.
İnsan çalış…, insanca yaşayamaz.

C) în forma interogativă şi negativ-interogativă:
Onlar arabayı al… …, alma… …?
Hasta ambülans çağır… …., çağır… …? çağırmak – a chema
Eda olimpiyadaya katıl… …, katıl… …? katılmak – a participa
Biz bu yaz Bulgaristan'a git… …, git… …?
Cu ajutorul dicţionarului traduceţi următorul text:

HANGİSİ BÜYÜK?

Nasreddin Hoca bir seyahata çıkmış. Misafir olduğu köyün ağası ile konuşuyormuş. Bir aralık ağa: Hocaefendi, padişah mı büyük, yoksa çiftçi mi? diye sormuş. Hoca hiç düşünmeden: Elbet de çitçi büyüktür. Çiftçi buğday vermese, padişah acından ölür, cevabını vermiş. (Türk Dili ve Edebiyatı, 1992, V-inci sınıf, s.36)

Lecţia 33 KAZA

Metin eve geç kaldı. Annesi telâş içinde onu kapıda karşıladı.
Metin: - İyi günler, anne! Ah, bilsen neler oldu!…
Anne: - Ne oldu, oğlum? Bir kimseye bir şey mi oldu?
Metin: - Kaza oldu!
Anne: - Kaza mı oldu? Can kaybı var mı? Nerede oldu? Ne vakit?
Metin: - Sakin ol, can kaybı yok. Şimdi anlatacağım. Önce bir bardak su içeyim.
Okuldan çıktım. Vitrinlere baka baka eve dönüyordum. Sokak tenhaydı. Birden fren sesi işittim.

Dönüp baktım. İki araba tokuşmuşlar. İlerideki arabada bir kadın vardı. Arabadan sinirli sinirli çıktı, âdeta ağlıyordu:

"Ah, yeni arabam. İki ay bile kullanmadım… Bakın, ne hâle getirdiniz?!… "dedi.

Bu arada polis bey belirdi:

"Sürücü ehliyetinizi, arabanın evrakını gösterin, lütfen," dedi.

Gerideki, kazayı yapan şoför:

"Kasten yapmadım, polis bey. İşime acele ediyordum, öne geçmek istedim. Bu arada karşı yönden bir kamyon belirdi, ondan korunayım, derken hanımın arabasına dokundum. Lütfen, anlayış gösterin, isteyerek yapmadım, dedi.

Polis: - "Tabiî ki isteyerek yapmadınız, fakat trafik kurallarına uymadınız. Biliyorsunuz ki, yokuş yukarı bir taşıt vasıtasının önüne geçmek yasak. Sigorta poliçelerinizi verir misiniz?" dedi.

Hanımın sigortası vardı, beyinse yoktu.

Polis: "Tamirat izni için sertifika veriyorum. Bir de trafik kurallarına uymayarak, kaza yaptığınız için para cezasına çarpılıyorsunuz," dedi polis bey.

Anne: - Dikkatsiz herif! Kendisi de kazalanabilir, başkasını da sakatlayabilirdi.

Ellerini yıka, masaya geç. Hepimiz seni bekliyoruz.

Sözler ve deyimler:

kaza - accident
geç kalmak, gecikmek (N., D.) – a întârzia
telâş içinde – îngrijorat(ă)
bir kimseye bir şey mi oldu? – cineva a păţit ceva?
can kaybı – pierderi de vieţi
tenha – pustiu
fren –frână
dönüp baktım – m-am întors şi m-am uitat
tokuşmak N., İnstr.) – a se ciocni
sinirli sinirli – enervat(ă)
âdeta – parcă
ağlamak (N.. Loc.) – a plânge
kullanmak (N., A., Loc.) - a folosi
ne hale getirdiniz – în ce stare aţi adus-o
belirmek (N., Loc., Abl.) – a se ivi
sürücü ehliyeti – permis de conducere
arabanın evrakı – actele maşinii
geri – în spate, în urmă
kasten – intenţionat
acele ediyordum, acele etmek (N., D. L.) – mă grăbeam
istikamet, yön – direcţie
korunmak (N., Loc., Abl., İnstr.) – a se feri
dokunmak(N., D., Loc.) – a atinge
lütfen, anlayış gösterin – vă rog, fiţi înţelegător
isteyerek – dorind, expres, intentionat
trafik kuralları – regulamente de circulaţie
uymak (N., D., Loc.) -1. a respecta. 2. a se potrivi
yokuş yukarı – urcuş
yasak – interzis
sigorta poliçesi – poliţă de asigurare
tamirat – reparaţie
sertifika - 1. certificat.2. adeverinţă
para cezası - amendă

para cezasına çarpılmak (N.) – a fi amendat
dikkatsiz herif – neatent
sakatlayabilmek (N., A., Loc, İnstr.) – a-i cauza cuiva o infirmitate

Expresii legate de circulaţie:
Dur! – Stop!
Taşıt giremez! – Întrarea mijloacelor de transport este interzisă!
Sağa viraj! – Curba la dreapta!
Sola viraj! - Curba la stânga!
Kavşak – Întersecţie de drumuri
Tâli yol kavşağı – Întersecţie cu un drum fără prioritate
Sağa zikzak – Curba dublă, prima la dreapta
Sola zikzak – Curba dublă, prima la stânga
Devamlı virajlar – Mai multe curbe
Tehlikeli eğilim – Coborâre periculoasă
Daralan kaplama – Drum îngust
Kasis yol – Drum cu denivelări
Yol ver! – Cedează trecerea!
Taşıt trafiğine kapalı yol – Circulaţie interzisă în ambele sensuri
Sağa dönülmez – Înterzis a vira la dreapta
Sola dönülmez – Înterzis a vira la stânga
Karşıdan gelene yol ver! – Prioritate pentru circulaţia din sens invers
Klakson çalınmaz – Claxonarea interzisă
Motörlü taşıt giremez – Accesul interzis tuturor autovehiculelor
Park – Parcare
Park yapılmaz – Parcarea interzisă
Geçme yasağı – Depăşirea interzisă
Durmak yasaktır –Staţionarea interzisă
Işıklı işaret – Semnalizare luminoasă
Azamî hız – Viteza maximă
Asgarî hız - Viteza minimă
Döner kavşak - Sens giratoriu
Tek yönlü yol - Sens unic
Mecburî yön – Sens obligatoriu

GERUNZİUL - ZARF- FİİL

1. Gerunziul în –(y)a, -(y)e

Acest gerunziu exprimă o acţiune continuă sau care se repetă regulat.
Îndeplineşte funcţia de complement circumstanţial de mod. Se foloseşte reduplicat cu aceeaşi rădăcină verbală sau cu diferite rădăcini verbale.

A) Reduplicarea cu aceeaşi rădăcină verbală:

Türk dilini okuya okuya öğrendim."Am învăţat limba turcă citind mereu."
Çocuk ağlaya ağlaya uyudu. "Copilul a adormit plângând."
Metin vitrinlere baka baka eve döndü. "Metin s-a întors acasă privind mereu vitrinele."
Kitap ala ala paralarını bitirdi."Cumpărând mereu cărţi şi-a terminat banii."
Durakta bekleye bekleye bıktım."M-am plictisit aşteptând mult în staţie."
Babam güle güle eve gelir."Tata vine acasa râzând mereu."
"Sıcak sandviçi ağzında döndüre döndüre, üfleye üfleye yedi." "A mâncat sandviciul învârtindu-l în gură şi suflând."

“İhtiyar adam eğile eğile iki kat olmuştu.” “Bătrânul aplecându-se mereu a rămas înţepenit.”

B) Reduplicarea cu diferite rădăcini verbale:

Se reduplică verbe sinonime cu sensuri apropiate sau cu verbe antonime.

a) cu verbe sinonime sau cu sens apropiat:

Hasta ağlaya-sızlaya derdini anlatıı.“Bolnavul plângând–gemând şi-a spus durerea.”
Çocuklar günü güle-oynaya geçirdiler.“Copiii au petrecut ziua râzând–jucând.”
Gençler bağıra–çağıra spor alanına girdiler.“Tinerii au intrat pe terenul de sport ţipând-urlând.”

b) cu verbe antonime:

Merdivenleri ine-bine yoruldum. “Am obosit urcând-coborând scările.”
Ömür ağlaya-güle geçiyor.“Viaţa trece plângând-râzând.”
“Düşe-kalka Hacı Hüseyin’in evine geldi.” “Târâş-grăpiş a venit în casa lui Hagi Hüseyin.”

2. Gerunziul în –(y)arak, -(y)erek.

Exprimă o acţiune simultană cu cea exprimată de verbul predicativ, explicând modul de acţiune.
În propoziţie acest gerunziu îndeplineşte funcţia complementului circumstanţial de mod.

Çocuk sokağı **koşarak** geçti. “Copilul a traversat strada alergând.”
Şimşek **çakarak**, gök **gürleyerek** yağmur yağdı. “A plouat fulgerând şi tunând.”
O hayatını **çalışarak** kazandı. “El şi-a câştigat existenţa muncind.”
Ressam denize **bakarak** resim yaptı.“Pictorul uitându-se a pictat marea.”
Anne müzik **dinleyerek** masayı hazırladı.“Mama ascultând muzică a pregătit masa.”
“Genç kızlar kendilerini **tutamayarak** *gülüşmeye* başladılar.” “Fetele tinere n-au putut să se abţină şi au început să râdă.”
“Akşam trenine onu *almaya* gideceğim, yan yana **konuşarak** geleceğiz.”“Deseară voi merge la tren s-o întâmpin şi ne vom întoarce (acasă) impreuna vorbind.”
“Ellerini toprağa **bastırarak** usul usul kalktı.” “S-a sculat încetişor sprijinindu-se pe pământ.”
“Adnan teyzesini **hatırlayarak** burada durdu.” “Adnan s-a oprit aici amintindu-şi de mătuşa sa.”

Exerciţii: 1. Răspundeţi la următoarele întrebări:
Annesi Metin’i nasıl karşıladı?
Metin eve niçin geç kaldı?
Metin okuldan nasıl dönüyordu?
Kazada can kaybı oldu mu?
Kaza nasıl oldu?
Kadın sürücü niçin üzgündü?
Hangi arabadaki şoför suçluydu?
Kazayı yapan şoför neyi unuttu?
Trafik polisi şoförlerden neyi istedi?
Trafik polisi ne yaptı?

2. Adăugaţ sufixele gerunziilor studiate la următoarele rădăcini verbale:
oku
dinle
bak
ağla
düşün
gül

3. Traduceţi următoarele propoziţii în limba română:
İhtiyar dinlene dinlene yürüdü.

Dün yürüye yürüye yoruldum.
Zavallı ana düşe-kalka çocuklarını büyüttü.
Onlar konuşa konuşa konser salonuna kadar yürüdüler.
Arkadaşım susarak haberleri dinledi.
Çocuk sevinerek annesine koştu.
Öğretmen öğrencileri selâmlayarak derse başladı.
Yaya geçidini dikkat ederek geçti.
Müdür bey düşünerek konuştu.
Hasta yürüyerek hastaneden çıktı.

4. Traduceţi următoarele propoziţii în limba turcă:

Copilul râzând a intrat în casă.
În autobuz văzând o cunoştinţă s-a bucurat.
Crainicul îşi câştigă existenţa vorbind.
Înotând neîntrerupt a ajuns la mal.
Vecinul trece totdeauna salutând.
Autobuzul a mers coborând-urcând prin munţi.
Copiii jucându-se, cântând s-au plimbat prin parc.
Citind din nou cartea, a înţeles-o mai bine.

Lecţia 34 SATRANÇ

Metin: - Hava yağmurlu. Bu gün pikniğe gidemeyeceğiz.

Eda: - "Hava yağmurlu," diye belki sen de bir gün oturup, okursun. Des kitaplarından başka bir kitap okuduğun yok. Sporu da başlayıp başlayıp bırakıyorsun. Beyimiz de futbol, de tenis, de voleybol, de yüzme, de atletizme başladı, hepsini yarıda bıraktı. Spor yaptıktan sonra birini yap, adamakıllı yap. Biz de "kardeşim birinciliği kazandı, altın madalya aldı," diye övünelim.

Metin: - Herkes benim ablam gibi ödüller kazanamaz. Dünyada benim gibiler de vardır.

Anne: - Çocuklar, satranç oynasanız ya. Ne vakitten beri oynamadınız.

Eda: - İstiyor musun, Metin? Haydi oynayalım.

Metin: - Ama gene sen yenersin. Birkaç hamlede mat yaparsın.

Eda: - Öyle deme. Oynaya oynaya öğrenirsin. İşlet kafanı, seferber et kendini, bak, seni yenen olacak mı? Dizdin mi? Siyah taşlarla mı oynayacaksın, beyazlarla mı?

Metin: - Beyazlarla daha şanslı oluyorum.

Eda: - Sen nasıl istersen… Piyadeler, kaleler, filler, atlar yerinde. Yalnız ferzle, şahın yerlerini değiştir. Beyaz ferz beyaz kare üstünde, siyah ferz. siyah kare üstünde olmalı.

Metin: - Seninle hiç olmasa, berabere kaldığım günü görebilsem…

Eda: - Berabere kalmak şöyle dursun, birkaç hamlede mat yapmağa öğrenirsin. Ama bunun için …

Metin: - Dikkat ede ede, başka bir şey düşünmeden, oynamak lâzım.

Sözler ve deyimler:
satranç – şah (jocul)
piknik – picnic
belki – posibil, probabil
ders kitabı – manual
yüzme – înot
atletizm – atletism
yarıda bırakmak – a lăsa pe jumătate
adamakıllı - cum trebuie
altın madalya – medalie de aur
övünmek (N.,İns.) – a se lăuda, a se mândri
ödül – premiu

bizim gibiler – cei ca noi
oynasanız ya – hai să vă jucaţi
yenmek (N., A., Loc., İns.) – a învinge
hamle – mutare, efort
boy – statură, talie, mărime
boy ölçmek – a măsura statura
işletmek (N., A., Loc., İns.) – a pune în funcşiune
seferber etmek (N., D.., A., Loc., İns.) – a mobiliza, a concentra
seferber et kendini – concentrează- te
dizmek (N., D., A., İns.) – a inşirui
taş - 1. piatră.2. piesă la şah
sen nasıl istersen – cum doreşti tu
piyade – 1. pion. 2. infanterie
kale – 1. tura la şah. 2.cetate
fil - 1. nebun la şah, 2. elefant
at – cal
ferz – regină la şah
değiştirmek (N., A., İns.) – a schimba, a înlocui
kare – pătrat
berabere kalmak – 1. remiză la şah. 2. a fi la egalitate

GERUNZİU (Continuare 1) - ZARF-FİİL (Devam 1)

3. Gerunziul în –y)ıp, -(y)ip, (y)up, -(y)üp.

Exprimă: a) O acţiune care precede o altă acţiune, arătând modul, cauza condiţia în care s-a desfăşurat acţiunea.
Doktor hastaya yaklaşıp baktı.
“Doctorul l-a privit pe bolnav după ce s-a apropiat .
Annem yemeği pişirip gitti.
“Mama a plecat după ce a făcut mâncare.”
Metin yolda durup vitrinlere baktı.
“Metin s-a oprit şi s-a uitat la vitrine.”
Koliyi postaya götürüp geldi.
“S-a întors de la poştă după ce a dus coletul.”
Çamaşırları yıkayıp serdi.
“A întins rufele după ce le-a spălat.”
Ablam çamaşırları ütüleyip yerleştirdi.
“Sora mea a aranjat rufele după ce le-a călcat.”
Öğrenci dersi okuyup anladı.
“Elevul a înţeles lecţia după ce a citit-o.”

“Arayıp bulamıyorlardı.” (Yaşar Kemal, Üç Anadolu Efsanesi, 5)
“Îl căutau şi nu-l găseau.”
“Üstlerindeki kaya bir kavak gibi uzayıp gidiyordu.” (Yaşar Kemal, İnce Memet, 120)
“ Stânca deasupra lor se înâlţa ca un plop.”
b) Arată o acţiune simultană cu cea exprimată de predicat.
Herkes şaşıp kaldı.
“Toată lumea a rămas uimită.”
Kitapları dizip koydu.
“A pus cărţile aranjându-le.”
Dedem yolda durup dinlendi.

“Bunicul meu s-a odihnit pe drum oprindu-se.”
Müdür bey düşünüp konuştu.
“Domnul director tot gândindu-se a vorbit .”
Çocuk ağlayıp içeri girdi.
“Copilul a intrat în casă plângând.”
Konser dinleyip oturdum.
“Am stat ascultând muzică.”
Hasta yürüyüp geldi.
“Bolnavul a venit pe propriile picioare.”
“Gökte parça parça buzdan bulutlar akıp gidiyordu.” (S. F. Abasıyanık , Lüzümsüz Adam, 45)
“Pe cer mănunchi de nori îngheţaţi înaintau plutind.”
“Kış günü çoluk-çocuk (tandırın) etrafına üşüşüp akşama kadar oradan ayrılmazlar. (Mahmut Makal, Bizim Köy, 59)
“İarna copiii se adună în jurul vetrei şi nu pleacă de acolo până seara.”

Exprimă şi o acţiune repetată, continuă.
Bağırıp bağırıp konuştu.
“A vorbit strigând.”
Hasta dinlenip dinlenip yürüdü.
“Bolnavul a mers din când în când odihnindu-se.”
Bebek uyuyup uyuyup uyandı.
“Bebeluşul a adormit şi s-a trezit în repetate rânduri.”
Arkadaşım düşünüp düşünüp konuştu.
“Prietenul meu tot gândindu-se a vorbit .”
Satıcı demetleri bağlayıp bağlayıp satışa çıkardı.
“Florăreasa a scos buchetele la vânzare de fiecare dată legate.”
Misafire salatayı süsleyip süsleyip sundu.
“A oferit musafirului salata de fiecare dată ornând farfiria cu ea.”
Notă: Gerunziul uneori este exprimat de două verbe cu sens apropiat sau de două verbe antonime.
Dönüp dolaşıp aynı yere geldik.
“Ne-am învârtit pe acelaşi loc.”

Polis gelip- gidip trafiği kontrol ediyor.
“Poliţistul mergând înainte-înapoi controlează circulaţia.”

4. Gerunziul în –(y)ınca, -(y)ince, -(y)unca, -(y)ünce.

a) Forma afirmativă. Olumlu şekil.
Arată o acţiune de scurtă durată care s-a desfăşurat sau se va desfăşura cu foarte puţin timp înaintea acţiunii exprimată de verbul predicativ.
Accentul cade pe silabele –ın, -in, -un, ün.
Se traduce în româneşte prin: “de cum …” , “de îndată ce …”, “imediat ce …”, “cum …” În propoziţie îndeplineşte funcţia de complement circumstanţial de timp.
Dışarıya çıkınca havanın sıcak olduğunu anladım.
“Îndată ce am ieşit afară mi-am dat seama că este cald.”
Annesi gidince çocuk ağladı.
“De cum a plecat mama sa, copilul a plâns.”
Hasta ameliyat olunca iyileşti.
“Imediat ce s-a operat, bolnavul s-a simţit bine.”
Hocamı görünce heyecanlandım.
“De cum l-am văzut pe profesorul meu, m-am emoţionat.”
E-maili okuyunca, istasyona koştu.

“Îndată ce a citit e-mail-ul, a alergat la gară.”
Nadia salonda belirince, herkes alkışladı.
“Nadia, îndată ce a apărut în sală, toată lumea a aplaudat-o.”
“Başını iyice çevirince pencereden kasabanın ışıklarını gördü.”
(Talip Apaydın, Ateş Düşünce, 54)
“Cum şi-a întors capul spre fereastră, a văzut luminile oraşului.”
“Aslıhan, Kerimcan’ın köye gitmeyeceğini duyunca sevinmişti.”
(Kemal Tahir, Devlet Ana, 206)
“ Îndată ce a aflat că, Kerimcan nu va pleca la ţară, Aslıhan s-a bucurat.”

b) Forma negativă.Olumsuz şekil
Forma negativă a gerunziului în –(y)ınca, -(y)ince, -(y)unca, -(y)ünce arată o condiţie în desfăşurarea acţiunii exprimată de verbul predicativ. Dacă nu se desfăşoară acţiunea exprimată de gerunziul, nu se desfăşoară nici acţiunea ver-bului predicativ sau se desfăşoară imediat. Are forma: -mayınca şi meyince.În limba română se traduce prin locuţiunile: “pâna ce nu …”, “dacă nu …”, “în caz că nu …”

Saat tam 4 olmayınca işten çıkmadı.
“Până nu s-a făcut 4 fix, n-a ieşit de la serviciu.”
Rüzgâr esmeyince, yaprak oynamaz. (Atasözü)
“Până nu bate vântul, frunza nu se mişcă.”(Proverb)
Annesinden haber gelmeyince, kendisi gitti.
“Cum n-a primit nici o veste de la mama sa, s-a dus imediat la ea.”
Hasta gözlerini açmayınca, doktor telâş etti.
“Cum bolnavul n-a deschis ochii, doctorul s-a împacientat.”

Uneori după acest gerunziu se foloseşte postpoziţia kadar, atunci gerunziul primeşte sufixul dativului.
Ceryan kesilmeyinceye kadar kitabı bırakmadı.
“Până ce curentul n-a fost oprit, n-a lăsat cartea.”
Süt kaynamayıncaya kadar ocak başından ayrılmam.
“Până nu fierbe laptele, nu mă îndepărtez de lângă sobă.”

“Millî piyangodan gene bir şey çıkmayınca, öfkeye kapılan bazıları, bu oyunları Alâaddin imal ediyor sanıp, gürültü çıkarıyorlardı.”
(Orhan Pamuk, Kara Kitap, 44)
“Când n-au câştigat nimic la loterie naţională, unii enervaţi, făceau gălăgie, spunând că Alâaddin a inventat jocurile acestea.”

Exerciţii: 1. Răspundeţi la următoarele întrebări:
Metin niçin üzgün?
Eda Metin’den bir işi nasıl yapmasını istiyor?
Metin hangi sporları başlayıp bıraktı?
Sporda birincilik kazananlara ne veriliyor?
Anne ne öneride bulunuyor?
Satranç oyununun hangi taşları var?
Eda Metin’in nasıl oynamasını istiyor?
2.Adăugaţi sufixele gerunziului în -(y)ıp, -(y)ip, -(y)up. –(y)üp şi -(y)ın- ca,-(y)ünce următoarelor verbe:

çalışmak	bakmak
dinlemek	anlamak
konuşmak	görmek
düşünmek	yürümek

Cu ajutorul dicţionarului traduceţi următoarele proverbe:
Damlaya damlaya göl olur.
Üzüm üzüme baka baka kararır.
Gökte ararken yerde buldu.

Traduceţi în limba română:
Manav sebze ve meyveleri satıp evine döndü.
Elmaları yıkayıp yedi.
Metin dersleri dinleyip öğrendi.
Çocuklar topa vurup vurup oynuyorlar.
Satıcı mağazadan ışığı söndürüp çıktı.
Pencereyi açınca içeriye temiz hava girdi.
Yağmur yağınca her yer yeşerdi.
İyi haberi duyunca, hepimiz sevindik.
Turist oteli bulunca, çok sevindi.
İyi düşününce, babama hak verdim.
Traduceţi în limba turcă:
Cumpăra, după ce alegi bine.
Pictorul a pictat uitându-se mereu la mare.
A plecat la Bucureşti, după ce a udat florile.
Mama a adormit bebeluşul cântând.
Cum a ajuns în İstanbul, a căutat un taxi.
Ţăranul îndată ce şi-a vândut perele, s-a întors în satul său.
Cum a venit vacanta, a început munca pe câmp
A înţeles poezia, îndată ce a citit-o.
Bolnavul până ce nu s-a operat, n-a putut să meargă.
Când mama a văzut că fiul ei n-a venit, l-a sunat.

Lecţia 35 ATASÖZLERİ

Metin: - Anneciğim, edebiyat dersinden hocamız, ödev olarak, on atasözü yazmamızı istedi. Ben onları nereden bulabilirim? Yazarlar, şair ler, gazeteciler, politikacılar sık sık atasözleri kullanırlar, ama ben bunca atasözü bulmak için, onlarca kitap mı araştırayım?

Anne: - Kitaplıkta bir atasözü derlemesi var.

Eda: - Onları önce kendi beyninde ara. Hepimiz biliyoruz onları. Bizim hocamız atasözleri hakkında:"Yaşamın anayasasıdırlar. Her vakit için geçerlidirler. Onları öğrenin ve onlardan şaşmayın. Atasözünü tutmayanı yabana atarlar," dedi. Düşün, sen de biliyorsun. Zahmet çekmeden bal yenmez.

Metin: - Sağ ol, ablacığım. Sen iki tanesini kullandın bile. Onları not edeyim. Benim de aklıma gelmeğe başladılar: Gün doğmadan, neler doğar. Bir de şiir şeklinde aklıma geldi. Anneciğim, sen hep söylersin:

Göster dostunu,
Söyleyeyim ne olduğunu.
Bir de buna benzer:
Adam ahbabından belli olur. Veya: İyi dost kara günde belli olur.

Anne: - Sofraya oturacakta ben size ne diyorum:
Can boğazdan gelir.

Eda: - Can çıkmadan huy çıkmaz.

Metin: - İşleyen demir pas tutmaz.
İş insanın aynasıdır.
Sağlık en büyük zenginliktir. Gördünüz mü? Ben de biliyorum.

Eda: - Bizden vecizeler de öğrenmemizi istemişti hocamız. Bütün sınıf ögrenmiştik:
Sevelim, sevilelim,
Bu dünya kimseye kalmaz.
Anne: - Yunus Emre'nin sözleri. Hep ondan:
İşidin ey yarenler,
Aşk bir güneşe benzer.
Aşkı olmayan gönül,
Misali taşa benzer.
Eda: - Bakî'den:
Sabreyle dilâ, derdini canane duyurma,
Can içre nihan eyle, veli cane duyurma.
Tevfik Fikret'ten:
Göz yumma güneşten ne kadar nuru kararsa,
Sönmez, ebedî her gecenin gündüzü vardır.
Anne: - Hep Tevfik Fikret'ten:
Yükselmeyen düşer: ya terakki, ya inhitat!
Eda: - Ne hür bir şairmiş!
Fikri hür, irfanı hür, vicdanı hür bir şairim.
Anne: -Şimdi babanız da gelse, o bitirmeye bilmez. Bir tane var, onu babam rahmetli sık sık kullanırdı:
Ehli diller arasında aradım, kıldım taleb,
Her hüner makbul imiş, illâ edeb, illâ edeb.
Bu sözler kime aittir, bilmiyorum, ama çok anlamlı. Hayatta ne yetişsen yetiş, ne hünerin olsa olsun, önce edep.
Eda: - Bir şey yetişmek için de akıl, irade, başarıya inanmak gerek. Nazım Hikmet "Oğluma Masal"ı böyle bitiriyor:
Sen de onun gibi yorulmadan, sen de onun gibi susamadan, sen de onun gibi inanarak yürü, oğlum. İnanan sona erer.
Anne: - Benim de evlâtlarım inanarak yürür, inşallah.

Metin: - Vay be, bir edebiyat dersi çıkardık! Bunların hepsini yazıp, yarın hocama söyleyeceğim. Ama hepsinin anlamını sorar bana…
Eda: - Sen de söylersin. İnanarak çalışsa, benim kardeşim de on alır.

Sözler ve deyimler:
ödev – temă, sarcină
gazeteci – ziarist
politikacı – politician
kullanmak (N., A., Loc.) – a folosi
bunca – aşa de mult
derleme- culegere
beyin – creier
hakkında – despre
yaşam, hayat - viaţă
her vakit geçerli – universal valabil
şaşmak (N., Abl.) – 1. a se abate .2. a se uimi
Atasözünü tutmayanı yabana atarlar. – Cine nu ţine de proverbe, este îndepărtat (de societate).
zahmet – efort
Zahmet çekmeden bal yenmez.-Fără efort nu poţi să mânânci miere.
iki tanesi – două dintre ele

bile – deja
bir de benim aklıma geldi – şi mie mi-a venit în minte
Gün doğmadan neler doğar… – Ce nu se poate ivi înainte de răsărit…
şiir şeklinde - în formă poetică
hep – mereu
Göster dostunu – Spune cu cine te însoţeşti
Söyleyeyim ne olduğunu – Ca să-ţi spun cine eşti
benzer – asemănator
Adam ahbabından belli olur. – Omul se cunoaste după prieteni.
can – suflet
boğaz – 1. gât. 2. strâmtoare. 3. hrană.
Can boğazdan gelir. – Vigoarea omului depinde de hrana lui.
Can çıkmadan huy çıkmaz..– Omul până ce nu moare, nu scapă de nă-ravuri.
İşleyen demir pas tutmaz. – Fierul folosit, nu prinde rugină.
İş insanın aynasıdır .– Munca este oglinda omului.
Sağlık en büyük zenginliktir. – Sănătatea este bunul cel mai de preţ
rahmetli - răposat
vecize - maximă
şimdi de aklımda – şi acum ţin minte
Sevelim, sevilelim – Să iubim şi să fim iubiţi,
Bu dünya kimseye kalmaz – Lumea n-o s-o moştenim.
(Traducere: Enver Mahmut)
İşidin ey yârenler Poetul îţi grăeşte,
Aşk bir güneşe benzer İubirea soarelui-mi pare,
Aşkı olmayan gönül Dar cel ce nu iubeşte,
Misâl-i taşa benzer E piatră oarecare.
(Traducere Nedret Mahmut)
Sabreyle dilâ, derdini canane duyurma, “Rabda inima mea, nu spune iubitei necazul tău,
Can içre nihan eyle, veli cane duyurma. Închide în suflet, nu te destăinui iubitei.”
“Göz yumma güneşten ne kadar nuru kararsa,
Sönmez, ebedî her gecenin gündüzü vardır.”(Tevfik Fikret)
“Nu închide ochii în faţa soarelui, oricât de puternică îi e lumina.
Nu se stinge, totdeauna, după fiecare noapte, urmează o nouă zi.”
“Yükselmeyen düşer: ya terakki, ya inhitat!”
“Cel care nu se înalţă (nu progresează) cade: progres sau regres!”
“Fikri hür, irfanı hür, vicdanı hür bir şairim.”
“Sunt un poet liber în gândire, în suflet, în conştiinţă.”
“Ehli diller arasında aradım, kıldım taleb,
Her hüner makbul imiş, illâ edeb, illâ edeb.”
“Printre virtuţi am căutat-o pe cea superioară.
(Mi-am dat seama) orice virtute este de valoare, dar înainte de toate e morala, înainte de toate e morala.”
masal – poveste, basm
inanmak (N., D.)- a crede
inşallah – după voia lui Allah
edebiyat - literatură
anlam – sens

GERUNZİU (Continuare 2) - ZARF-FİİL (Devam 2)

1.Gerunziul în –madan, -meden.

Exprimă: 1. O acţiune ce trebuie să se împlinească înainte de acţiunea predicatului verbal care poate să aibă forma afirmativă sau negativă. Se traduce: ”înainte de…, fără să… “

Alış veriş yapmadan gel. “Vino, înainte să faci cumpărături.”
Alış veriş yapmadan gelme. “Să nu vii, fără să faci cumpărături.”
Annenle akıl danışmadan söz verme. “Nu promite înainte de a te consulta cu mama ta.”
Doktor teşhis koymadan, reçete yazmadan, ilâç alma. “Nu lua medicamente înaintea ca un doctor să pună un diagnostic şi să prescrie reţeta.”

Se poate îmbina şi cu postpoziţiile **önce** sau **evvel**.
İlâç almadan önce doktora git . “Du-te la doctor înainte să iei medicamente.”
Babam eve dönmeden önce odaları temizleyelim. “Să facem curat în camere, înainte de a se întoarce tata.”
“Sana üç günden beri mektup yazma mecburiyetindeyim, fakat bir türlü bu manzumeyi bitirmeden yazamadım.” (A.H.Tanpınar, Ahmet Hamdi Tanpınar’ın Mektupları, 35)
“De trei zile simt obligaţia de a-ţi scrie scrisoare, dar în nici un fel n-am putut, înainte de a termina poezia.”
“Yazmadan yarım saat evvel belki Nuran’ı aylarca düşünmemiştim.” (A.H.Tanpınar, Huzur, 270)
“Cu jumătate de ora înainte de a scrie, poate cu luni de zile nu m-am gândit la Nuran.”

2. Gerunziul –(y)ın, -(y)un. Un gerunziu folosit doar la unele expresii. Arată modul de a se desfăşura acţiunea. Se pote traduce prin cuvintele: pe, prin.

satın almak -a lua cumpărând (prin cumpărare).
Bu evi satın aldım. “Am luat această casa cumpărând-o.”
yüzü koyun düşmek - a cădea pe faţă
Merdivenlerden yüzü koyun düştü. “A căzut pe scări pe faţă.”

3. Gerunziul –ken. Nu are variante. Exprimă o acţiune desfăşurată conco-mitent, cu acţiunea verbului predicativ. Nu se adaugă direct la rădăcină, ci după sufixul unui timp sau mod.

alıyorken - rădăcină + suf. timpului prezent+ken
alacakken - rădăcină+suf. timpului viitor+ken
almışken - rădăcină+suf. timpului trecut nedeterminat+ken
alırken - rădăcină+ suf. aoristului+ken
almalıyken - rădăcină+suf.modului necesitativ+ken
Kitabevinden bir sözlük alıyorken, gözüme bir roman ilişti.
“Când cumpăram la librărie un dicţionar, am zărit un roman.”
Tamam evden çıkacakken, bir misafir geldi.
“Tocmai când să ies din casă, a venit un musafir.”
Sözlüğü almışken, bir de romanı alayım, dedim.
“Mi-am zis, dacă am cumpărat dicţionarul, să cumpăr şi romanul.”
Doktor muayene ederken, sadece hastalığı düşünür.
“Doctorul când consultă bolnavul, se gândeşte doar la boală.”
Sözlüğü almalıyken, romanı almamalı mı?
“Trebuie să cumpere dicţionarul, dar pe romanul nu?”
“O günleri konuşurken, tekrar sıkıntı ağırlığı üstüme çöktü.” (H. E.Adıvar, Kalp Ağrısı,44)
“Când vorbeam de zilele de atunci, mă apăsa o ciudată stare sufletească.”
“Tam dışarı çıkacakken, İsmail Efendi seslendi.”
(Sevinç Çokum, Ağustos Başağı,83)
“Tocmai când ieşeam, a strigat İsmail Efendi.”

Notă : Timpul trecut determinat, modurile optativ, condiţional-optativ, imperativ nu primesc acest sufix. În schimb, predicatul nominal primeţte.
Annem muallimeyken, okulda sıralar 4-5 kişilikmiş.
"Când mama a fost învăţătoare, băncile în şcoli erau de 4-5 persoane."
Arkadaşım Bükreş'teyken operaya gitmiş.
"Prietenul meu când a fost în Bucureşti, s-a dus la operă."
Hiç ilgisi yokken, oturumda söz aldı.
"La şedinţă, deşi n-a avut nicio tangenţă, a luat totuşi cuvântul."
"Hiç sırası değilken, gitti geyikli aynada kendini görmeden, saçlarını düzeltti." (A.İlhan, Kurtlar Sofrası, 640)
"Deşi nu se cuvenea de loc, s-a dus la oglindă cu cerbul, şi şi-a aranjat părul fără să se uite."

4. Gerunziul –maksızın, -meksizin. La forma infinitivă a verbului se adaugă sufixul **-sızın sau -sizin** cu sens de lipsa de ceva. Exprimă un mod de acţiune asemănătoare de gerunziile -madan, -meden; -mayarak, -meyerek. Cu gerunziul -maksızın, -meksizin se subliniază lipsa de ceva.

ayrılmaksızın – fără să se despartă
durmaksızın – fără oprire
görmeksizin – fără să vadă
düşünmeksizin – fără să se gândească

Çocukluğunu annesinden bir gün ayrılmaksızın geçirdi.
"Şi-a petrecut copilaria fără să se despartă o zi de mama sa."
Dedesini görmeksizin şehirden gitmek istemedi.
"N-a vrut să plece din oraş fără să-l vadă pe bunicul său."
O düşünmeksizin yazmaz.
"El nu scrie fără să se gândească."
"Bu olaydan duyduğu kederi durup durmaksızın ortaya atıyorlar." (Yaşar Kemal, İnce Memet, 141)
"Ei tot timpul evocă tristeţea pricinuită de acest eveniment."
"Ve tarlada saatlerce belini doğrultmaksızın çalıştığına şahit olmuşumdur." (Y.K. Karaosmanoğlu, Yaban, 32)
"Am fost martor, că a muncit pe ogor ore întregi fără să-şi îndrepte spinarea."

Exerciţii: 1. Răspundeţi la următoarele întrebări:
Metin'in ne ödevi vardı?
Annesi ne öneriyor?
Eda'nın hocası atasözleri hakkında ne demiş?
Atasözünü tutmayanı ne yaparlar?
Dostluk hakkında hangi atasözlerini hatırlıyorlar?
İş ve sağlık hakkında hangi atasözlerini hatırlıyorlar?
Vecizeler nasıl sözlerdir?
Yunus Emre'nin vecizesinden ne sonuç çıkarıyorsunuz?
Bakî görüşlerinde sizce haklı mı?
Atasözleri ile vecizeler arasında ne benzeyiş ve ne aykırılıklar vardır?
Türkçede ve Romence'de biribirine benzeyen hangi atasözlerini biliyorsunuz?
Atasözlerinde daha çok hangi zamanlar kullanılırlar?
Türkçe ve başka dillerde biribirine benzeyen hangi atasozkerini biliyorsunuz?
Traduceţi următoarele proverbe cu ajutorul dicţionarului:
Sağlam kafa, sağlam vücutta bulunur.
Yalancının evi yanmış, kimse inanmamış.
Gülü seven, dikenine katlanır.
Zanat altın bileziktir.
İlim ocağı aç kalmaz.
Zor adama öğretir.

g) Sakla samanı, gelir zamanı.
Altının kıymetini sarraf bilir.
İyiliğe karşi iyilik her kişinin işi,
Kötülüğe karşi iyilik er kişinin işi.
Er olan ekmeğini taştan çıkarır.
Gülme komşuna, gelir başına.
Eski dosttan düşman olmaz.
Kışın ekmeksiz, yazın abasız yola çıkma.
Gülü seven, dikenine katlanır.
3. Traduceţi următoarele propoziţii în limba română:
a) Kahvaltı yapmadan, işe başlama.
b) Ev ödevlerini yapmadan, okula gitme.
c) Ona-buna bakmadan, kendi yolunda yürü.
d) Geç kalanları beklemeden, gidelim.
e) Şiire tahlil yapmadan, şair hakkında konuşma.
f) Söylenenlere bakmaksızın, yardımına devam etti.
g) Dalgalara bakmaksızın, denize açıldı.
h) Mutfak mobilyası satın almak istiyoruz.
i) Yağmurdan kaçarken, doluya tutulduk.
j) Misafirlerle konuşurken, telefon çaldı.
k) Yağmur yağarken, ağaç altında durulmaz.
4. Traduceţi următoarele propoziţii în limba turcă
a) Nu pot să mă urc în tren fără bilet.
b) Nu pot să ies din casă, înainte de a stinge lumină(ışığı söndürmek).
c) Tata nu vorbeşte fără să se gândească.
d) Nu te întoarce din Bucureşti fără să vizitezi un muzeu.
5. Cu ajutorul dicţionarului traduceţi următorul text:
Öğleyin, şöyle on dakika dinlenip biraz ekmekle yarım karpuz yemiş, hemen işe başlamıştı. Böyle yüksekte, beşinci katta, yarı yatmış, yarı ayakta durarak yaş tahtalara abanmak,mütemadiyen başının üst tarafında keser sallamak, insana sersemlik, hatta baş dönmesine benzer bir şey veriyordu.

Bir akşam olsa, bir eve gitse de, arkası üstü yatsa…….....

Küfeye yükletilen eşyanın altında, ayakları sokağın bozuk taşlarına ya-pışmış gibi adımlar atarak ilerlemeğe çalışan küçük hamal kendi oğlu idi.

Bir gün iş bulup on gün bulmadığı sıralarda onu, sebebini anlamadan iş olsun diye verdiği okuldan almış, bir daha göndermemişti. (Sabahattin Ali, Apartman)

RECAPİTULARE VII - TEKRAR VII

Adăugaţi sufixele următoarelor gerunzii:
–(y)a, -(y)e
hazırlanmak dinlemek
spor yapmak gülmek
-arak, -erek
çalışmak yüzmek
saymak bilmek
–(y)ıp, -(y)ip, -(y)up, -(y)üp
bakmak muayene etmek
sormak sürmek
d) -(y)ınca, -(y)ince, -(y)unca, (y)ünce
varmak süslemek
vurmak görmek

e) -madan, -meden

anlamak	temizlemek
düşünmek	görmek

f) –ken

anlamak	avukat
durmak	terzi
bilmek	genç
işitmek	ihtiyar değil

–maksızın, -meksizin

yazmak	telefon açmak
hoşlanmak	bağlantı yapmak

2. Alcătuiţi câte 2 propoziţii cu fiecare fel de gerunziu.
3. Traduceţi în limba română următoarele propoziţii:
İnsanlar konuşa konuşa anlaşırlar.
Bükreş'te geze geze yorulduk.
Terzi hayatını dikiş dike dike kazanır.
Köylü tarlayı sulaya sulaya ürün aldı.
Spor takımı bağıra-çağıra zaferi kutladı (a sărbătorit victoria).
O gazeteciler konferansında kendini tutamayarak gülmeğe başladı.
Satıcı şarkı söyleyerek üzüm satıyor.
Seyirci sahneye çıkarak opera şarkıcısına çiçek sundu.
Szabo koşarak şampiyon oldu.
Genç kız türkü söyleyerek odasını temizledi.
Öğrenciler hocalarını ayağa kalkıp selâmladılar.

Entarisini ütüleyip dolaba yerleştirdi.
Bükreş treni köprüden geçip Dobruca'ya girdi.
Daireyi para biriktirip alacak.
Arkadaşlarıyla görüşüp anlaştılar.
Gün kararınca, içine üzüntü çöktü.
Bebek annesini görünce, gülmeğe başladı.
Arkasını dönünce, arkadaşını gördü.
Işığı yakınca, odada sürprizi denedi.
Tren istasyona yaklaşınca, turist kalabalığı fark etti.
Dersi iyi öğrenmeden okula gitmez.
Ayakkaplarını fırçalamadan yerine koymaz.
Borcunu ödemeden başka harcamalar yapma.
Sokağı sağına soluna bakmadan geçme.
Evdekilerini selâmlamadan konuşmağa başlamaz.
Gece odanı havalandırmadan yatma.
4. Traduceţi următoarele propoziţii folosind gerunziile studiate:
A) gerunziul –(y)a, (y)e
Studenţii tot vorbind au ajuns (varmak) la facultate
Jucătorii râzând-glumind au ieşit de pe stadion.
Am obosit tot urcând.
Bolnavul s-a dus la consultaţie, odihnindu-se întruna pe drum.
Citind mereu, acuma vorbeşte bine limba turcă.
B) gerunziul –(y)arak, -(y)erek
Am dat exemple uitându-mă în caiet.
Ea a citit poezia ascultând muzică.
Tinerii se distrează dansând.

İnginerul a construit vila studiind proiectul.
Cântăreaţa a cântat fără să se uite pe note.
C) gerunziul –(y)ıp, -(y)ip, -(y)up, -(y)üp
S-a dus la concert după ce şi-a pus cravata.
Studentul s-a dus la facultate după ce s-a pregătit bine pentru seminar.
c) Eda şi Metin au luat bilete pentru cinema, după ce au cerut voie de la părinţi.
d) S-au aşezat la masă, după ce s-au adunat cu toţii.
e) A ieşit din cameră, după ce a stins lumina,
D) gerunziul –(y)ınca,-(y)ince, -(y)unca, -(y)ünce.
După ce a plouat, s-a răcorit (hava serinledi).
Copilul îndată ce şi-a văzut mama, a zâmbit.
Şoferul îndată ce a încercat să depăşească (sollamak), a făcut un accident.
Când a ieşit pe stradă, a simţit frigul.
Îndată ce a văzut afişul pentru concert, a cumpărat bilete.
E) gerunziul –madan, -meden
Nu pot traduce fără să mă uit în dicţionar.
Absolvenţii nu s-au adunat fără să învite (davet etmek) pe profesori.
Nu putem pleca în excursie, fără să ascultăm buletinul meteorologic.
Şoferul a condus fără să facă accidente.
A trăit fără să jignească (gücendirmek) pe cineva.
F) getrunziul –ken
Când mergeam pe strada, am întâlnit un coleg.
Când vorbesc cu tata, sunt foarte atent.
Doctorul când consultă, se uită la aparat.
Când lucrez nu mă uit la televizor.
Turistul când mergea spre muzeu, a văzut un magazin cu ar-tizanat.
5. Cu ajutorul dicţionarului traduceţi următoarea poezie:

AKARSU

Görünce bir kuvvetin bükülmeyen kolunu,
Ne var, değiştirse de ayaklarım yolunu?
Gözümün önündedir, değişmeyen hedefim.

Yatıyor can evimde, hep o sonsuz emeller…
Gönlüme dokunmadı, göğsümü yırtan eller!
İncimi kaybetmedim, kırılsa da sedefim.

Ben, bir akarsuyum ki, ondaki tatlı rengi
Yaratan, yaprakların, salkımların hevengi…
Bunlar sizin duygunuz, sizin düşüncenizdir!

Geçtiği yerler, onun yatağını çevirse,
Ovalarda, bellerde bin türlü şekle girse,
Yine, akarsuların, tek hedefi denizdir!

Faruk Nafiz ÇAMLIBEL

TEXTE SUPLİMENTARE - EK METİNLER

İNSANIN VÜCUDU

Her bir insan vücudunun yapılışını tanımalıdır. İnsan vücudunda önce şunları ayırt ederiz: kafa, boyun, gövde ve iki çift üye ki, üst üyeler veya kollar ve alt üyeler veya ayaklar.

Vücut deri ile kaplıdır. Eğer hafifçe sıvazlarsak, derinin altında kasların ve kemiklerin bulunduğunu duyarız.Kaslara adale de derler. Onlara halk dili ile et deriz. Kaslar kemiklere bağlıdır ve beraberce insan vücudunu harekete geti-rirler. İnsan vücudunun kemikleri iskeleti teşkil ederler.

İskeletin başlıca kemikleri şunlardır: kafatası kemikleri, çeneler, omurga kemikleri, göğüs kemiği, kürek kemikleri, kaburgalar, leğen kemikleri, kol ke-mikleri ve ayak kemikleri.

NEFES ALMA

Bir insan, yemeden 20-30 gün ve hatta daha fazla bile yaşayabilir. Susuz da birkaç gün yaşayabilir, fakat havasız beş dakika bile yaşayamaz. Biz hava teneffüs ederiz.
Fakat biz nasıl nefes alırız?
Nefes alınız da kendi kendinizi deneyiniz. Biz havayı göğüse çekeriz ve sonra dışarıya çıkarırız.
İnsan bütün ömrünce böyle nefes alır.
Havayı içeri çektiğimiz zaman o nereden geçer?
Önce hava buruna girer. Burnun içi ıslak ve gayet ince bir dericik ile kap-lıdır. Havada bulunan toz bu dericiğe ve burun içinde bulunan küçük kıllara ya-pışır, böylece burun içinde hava temizlenir.
Bundan başka, hava burundan geçerken ısınır.
Soğuk havayı ağızdan çekmek iyi değildir, çünkü boğazımız çabuk soğuk alabilir. Burundan hava soluma borusuna geçer. Bu epeyce geniş bir borudur.
Boynunuzu sıvazlayınız. Sert bir boru duyarsınız. O soluma borusudur.
Soluma borusundan, hava bronşlar yolu yolu ile akciğerlere geçer.
İnsanın iki akciğeri vardır: sağ ve sol ciğerleri. Bunlar gögüs kafesinde bulunurlar ve onu hemen hemen doldururlar.
Akciğerlerde hava değiştirilir. Değişen hava da, bronşlar, soluma borusu ve burun yoluyle dışarı çıkarılır.

BESİNLER. SİNDİRİM ORGANLARI

Bir günde birkaç kere yemek yeriz. Besinler türlü türlüdür.
Eti, sütü ve yumurtayı hayvanlardan alırız.
Et, süt, yumurta ve onlardan yapılan ürünler hayvansal besinlerdir.
Sebzeleri ve meyveleri bitkilerden alırız.
Ekmek, sebzeler, yemişler ve bitkilerden alınan bütün besinler, bitkisel besinlerdir.
Besinler vücudumuzun içinde epeyi uzun bir yol yaparlar.
Dişlerimizin yardımı ile bir ekmek parçası ısırırız. Yaş dilimiz, ekmeği dişlerin arasına götürür ve ekmeği çiğneriz. Biz onu çiğnemekte iken, ağızda durmadan hasıl olan tükürük, ekmeği yumuşatır. Artık, o çiğnenmiş ve yumu- şamış ekmek parçasını kolayca yutabiliriz. Şimdi o,yemek borusu denilen bir borudan geçerek mideye varır. Mide bir torbaya benzer.

Midede bulunan bir takım eritici maddeler etkisiyle, orada ekmek büyük değişikliğe uğrar. Bir hamur haline girerek daha ileri, yani ince barsaklara geçer. Barsak 9-10 metre kadar uzunlukta bir borudur. Kendisi kıvrık olup son tarafı kalındır.

Barsağın ince tarafına iki organ özsuyunu akıtır. Bu organlar karaciğer ve pankreastır. Barsağın ince tarafında, barsağın kendisinden, karaciğer ve pankreastan gelen özsular, yemeği besleyici maddelere çevirirler. Besleyici maddeler barsağın duvarından kana geçerler. Kan da, bu besleyici maddeleri vücudun her tarafına taşır.

Fakat, barsakta bütün yemek besleyici maddeye değişmez. Besleyici maddeye değişmeden kalan kısmı daha ileri, barsağın kalın tarafına geçer ve vücudumuzdan dışarı çıkarılır.

Besinin vücut içindeki değişmelerine yardım eden organlara sindirim organları denir.
(TÜRK DİLİ, sınıf IV, Bükreş,1991)

İKLİM DENGESİ

Nesil: Ablacığım, yaz geldi geleli hiçbir yere gitmediniz. Çok çalıştınız, tatil yapmadınız.
Esen Hanım: Haklısın, Nesilciğim. Bu yaz işler çok yoğun oldu. Bereket,
Allah'tan, havalar serin geçti. Rahat çalışabildik.
Nesil: Doğru, bu yaz sıcak yüzü görmedik. Ankara yaz aylarında hiç bu kadar serin geçmedi.
Esen Hanım: Dinle bak, televizyon hava raporunu veriyor. Ağustos ayının ortasındayız. Yarın hava gök gürleyişli, sağanak yağışlı.
İki gün önce yazdı ve hava sıcaklığı 41 dereceydi. Dün yağmur yağdı. Bu gün iyi geçti. Yarın yine yağmur yağacak.
Ne giyeceğimizi şaşırdık. İklim dengesi iyice kayboldu.
Nesil:Ama ablacığım, Alanya, Antalya gibi güney kıyılarımızda bulunan bütün şehirler çok sıcak. Oralarda sıcaklık 35-40 derecenin altına hiç düşmedi.
Esen Hanım: Güney kıyılarımız kasımda da sıcak. Ama iç Anadolu Bölgesi'nde iklim dengesi kalmadı. Avrupa'da da iklim dengesi kalmamış, diyorlar. Bu havalara bir şeyler oldu.
Nesil: Peki, bu yıl hiç tatil yapmayı düşünmüyor musunuz?
Esen Hanım: Bu yaz tatile çıkacak zamanım yok. Ama kışın yıllık iznimi alıp, tatile çıksam iyi olacak.
Nesil: Nereye gitmeyi düşünüyorsunuz?
Esen Hanım: Bursa'ya gitmeyi düşünüyorum. Birsen ile Haşim'i özledim. Hele Ceren burnumda tütüyor. Birkaç gün Birsenler'de kalırım. Oradan da Uludağ'a geçerim. İznimizi hep yaz aylarında kullanıyoruz. Kış sporlarını ihmal ediyoruz. Bukış Uludağ'da bir hoca tutup kayak kaymayı öğrenmek istiyorum.

BUGÜN NEREYE GİDELİM?

Esen Hanım: Bu gün tiyatroya gidelim mi?
Erksin Hanım: Devlet Tiyatrolarında ne oynuyor? İsterseniz şöyle bir bakalım.
Cengiz Bey: Haydi, yürüyün! Bugün çok yorulduk. Hiçbir yere gidemeyiz.
Esin Hanım: Yeni Sahne'de "Mine", Altındağ tiyatrosunda da "Kara-caoğlan oynuyor.
Erksin Hanım: Ben "Mine'yi gördüm. Necati Cumalı yazmış. Ama pek iyi değil.
Esen Hanım: Dinçer Sümer'in yazdığı ""Karacaoğlan" oldukça iyiymiş.
Cengiz Bey: Mutlaka bir yere gideceksek sinemaya gidelim. Bugünlerde pek iyi tiyatro oyunu yok.
Erksin Hanım: Öyle deme Cengiz. Büyük Tiyatro'da çok güzel oyunlar var. Orhan Asena'nın yazdığı "Hurrem Sultan " çok güzelmiş. Ayrıca Büyük Tiyatro'da bir oyun daha var. Neydi adı, evet, hatırladım. "Beşinci Frank"
Esen Hanım: Kim yazmış?
Erksin Hanım: Yazar Friedrich Dürrenmatt. Çok güzel bir oyunmuş.
Cengiz Bey: Ben onu da gördüm. Pek o kadar da güzel değil. Biraz fazla abartmışlar.
Erksin Hanım: Galiba sen bütün oyunları gördüğün için tiyatroya gitmek istemiyorsun.
Cengiz Bey: Doğrusunu istersen öyle. Bütün oyunları görmedim, ama iyi olanlarını gördüm.
Erksin Hanım: Biz de her gün televizyonda film seyrediyoruz. Sinemayı unuttuk bile.
Cengiz Bey: Ama Akün sineması'nda çok güzel bir film var.
Esen Hanım:Şimdi burada ayak üstü karar veremeyeceğiz. Eve gidelim. Gazetelere bakar, bir karara varırız.
(Mehmet Hengirmen, TÜRKÇE ÖĞRENİYORUZ,2, s.127)

ANTİK TİYATRODA

Esen Hanım: Burası çok güzel bir yer. Ne iyi ettik de geldik.
Emin Bey: İnsan her yerde denize girebilir. Ama, böyle doğa güzellikleriyle kaynaşmış tarihi eserleri her yerde göremez. Bence Myra çok önemli bir yer.

Esen Hanım: Myra hakkında bilgin var mı?
Emin Bey: Myra üzerine bir şeyler okudum. Burada eskiden Likyalılar yaşarmış. Bu tiyatroyu da Likyalılar yapmış. Likyalılar ölülerini kayaların içine oydukları mezarlara gömerlermiş.İşte, bu karşıda tiyatronun üzerinde kayalar içine oyulmuş mezarların hepsi Likyalılar'a ait
Esen Hanım: Likyalılar neden ölülerini kaya mezarların içine gömüyorlarmış?
Emin Bey: Bilmem ki, burada olsalardı sorardık.
Esen Hanım: Şaka yapma. Likyalılar ne zaman yaşamış?
Emin Bey: M.Ö. V. yüzyılda Myra kentini kurmuşlar.
O zamanlar Myra çok önemli bir kentmiş. Myra ile Limyra arasında gemi seferleri yapılıyormuş (se faceau). M. S. IV. yüzyılda St. Nikolas Myra'da piskopos olmuş.
Esen Hanım: St. Nikolas'ın öteki adı Noel Baba değil mi?
Emin Bey: Evet. Myra Noel Baba'nın kenti olduğu için de çok ünlü.
Esen Hanım: Kim bilir burada kimler yaşamıştır? Şu tiyatroda yüzlerce oyun oynanmış, binlerce seyirci bunları izlemiştir.
Emin Bey: Dünya tiyatro sahnesine benzer. Milyonlarca insan gelir, oyununu oynar, sonra çeker gider. Değişen sadece kostümler ve isimlerdir. Hayyam'ın şu dörtlüğünü çok severim:
Gerçekten bir kukla sahnesindeyiz.
Kuklacı felek usta, kuklalar da biz.
Sahneye çıkıyoruz birer ikiºer
Bitti mi oyun, sandıktayız hepimiz.
Esen Hanım: Bu güzellikler insanı hem şair, hem filozof yapar. Bakın, biz de hemen felsefeye başladık.
Emin Bey: Haklısın, sözü fazla uzatmadan gidelim. Sıcak fena bastırdı. Geç kalmayalım.
(Mehmet Hengirmen, TÜRKÇE ÖĞRENİYORUZ, 3, s.2)

MEVLÂNA'NIN FELSEFESİ

Tayfun Bey: Salonda binlerce kişi var.
Tülây Hanım: Semazenler'in bu şekilde dönüşlerinin bir anlamı var mı?
Tayfun Bey: Mevlâna'ya göre evrende her şey döner. Ay, güneş, yıldızlar, gezegenler, zerreler yani atomlar her şey, ama her şey döner. Sema-zenler de dönerek evrendeki bu genel kanunu dile getiriyorlar. Semazenlerin ellerinden biri yukarıya , diğeri aşağıya doğru uzanır.
Bunun da anlamı Hak'tan aldığını halka vermektir.
Tülây Hanım: Günümüzden yedi yüzyıl önce (şimdi sekiz yüzyıl-müellifin notu) Mevlâna'nın atomların , yıldızların hareketlerini bilmesi onun bilimde çok ileri olduğunu gösteriyor.
Tayfun Bey: Mevlâna bilim, din, felsefe alanlarında geniş bilgisi olan bü-yük bir şair ve düşünürdür. Hümanisttir, bütün insanları sever. Onun bütün insanlara seslenen ve onları birliğe, beraberliğe çağıran şu dörtlüğü çok meşhurdur:

Gel gel, ne olursan ol yine gel.
Kâfir, putperest ve Yahudi olsan da yine gel.
Bizim dergâhımız ümitsizlik dergâhı değildir.
Yüz kere tövbeni bozmuş olsan, yine gel.

Tülây Hanım: Gerçekten çok güzel bir şiir. Ama Mevlâna dindar bir insan değil mi? Nasıl olur da kâfirleri, putperestleri dergâhına çağırır? Bu İslâmiyet'e aykırı değil midir?
Tayfun Bey: Maalesef insanların çoğu dini de, Müslümanlığı da yanlış an-lamışlardır. Mevlâna Müslümanlığ'ı en doğru şekilde anlayan ve an-latabilen büyük bir düşünürdür. Nitekim Kuran'da da aynı şeyler söylenir. Bakara Süresi'nin altmış ikinci ayetinde Yahudiler'in, Hı-rıstiyanların, Sabiilerin, iyi işler yapanların Tanrı katında mükâfat-larının olduğu yazılıdır. Buradan da açıkça anlaşıldığı gibi önemli olan iyi insan olarak yararlı işler yapmaktır. Hıristiyan, Müslüman veya Yahudi olmak önemli değildir.
Tülây Hanım: Zaten Müslüman olmanın bir şartı da Allah'ın peygamber-lerine ve kitaplarına inanmaktır.

Tayfun Bey: Doğru. Ne yazık ki pekçok kimse kendi dininden olmayanlara kâfir der. En iyi dinin kendi dini olduğuna inanır. Ama kendi dinini iyi tanımaz. Herkes dinini iyi tanısaydı, din yüzünden çıkan bunca savaşların hiç biri olmazdı.
Tülây Hanım: Bir hadisi hatırladım. Peygamber efendimize "Müslüman kimdir?" diye sormuşlar. "Elinden, dilinden kimsenin zarar görmediği insandır," diye cevap vermiş.
TayfunBey: Mevlâna'ya göre de din ,insanları doğru yola getirmek için sadece bir vasıtadır. Önemli olan iyi bir insan olmaktır.
Tülây Hanım: Yunus Emre de bu konuda aynen Mevlâna gibi düşünüyor.
Tayfun Bey: Yunus Emre, Mevlâna ile aynı yüzyılda yaşamış. İkisi de aynı konuları işlemiş.Yunus Emre de yetmiş iki millete birlik ile bakmamız gerektiğini söyler.
TülâyHanım: Bence Yunus Emre, felsefesini iki mısrada özetlemiş:

Yaratılmışı hoş gördük
Yaratandan ötürü

Tayfun Bey: Bence bu iki mısra yeterli. Uzun söze gerek yok. Tanrı'yı seven, onun yarattıklarını da sever.
Tülây Hanım: Biz konuşmaya daldık, semazenleri unuttuk.
Tayfun Bey: Unutmadık. Semazenleri konuştügümuz yerden seyrettik Müziği dinledik.Bu arada da düşüncelerimizi belirttik. Yani Mevlâna'nın yaptığı gibi yaptık. Müziği, dansı ve düşünceyi birleştirdik.

Güzel sözler:
Her din öteki dinler kadar doğrudur.
Burton

Dinsizin hakkından imansız gelir.
Türk Atasözü

Dinini pula satan, dinden de olur, puldan da.
Türk Atasözü (Mehmet Hengimen, TÜRKÇE ÖĞRENİYORUZ, 3 s.96)

İSTEKLER BİR DİLLER AYRI

Dört ayrı milletten, dört kişi arkadaş olmuş, seyahat ediyorlardı. Paraları yoktu. Birisi bunların haline acıyarak bir lira verdi. İçlerinden Arap olan: Arkadaşlar, dedi bu parayla inep alalım. Benim canım inep istiyor.

İnep, Arapça üzüm demekti. Acem itiraz etti:
Hayır, dedi, engür alalım…
Engür de Farsça üzüm demekti. Rum olanı dedi ki: Hayır, arkadaşlar, ne inep, ne engür… Bize şu sıcakta istafil iyi gelir.
İstafil alalım.
İstafil de Rumca üzüm demekti. Sonunda Türk dayanamadı:
Ben sizin istediklerinizin hiçbirini istemiyorum. Bu parayla üzüm alalım, dedi.
İnepti, engürdü, yok üzümdü, istafildi, diye başladılar tartışmaya… Derken iş kavgaya döküldü, yumruk yumruğa dövüşüyorlardı.O sırada bilgin, kadri yüce bir kişi, oradan geçiyordu. Kavganın sebebini sordu. Hepsini ayrı ayrı dinledi. Sonunda anladı ki, bu dört adam da aynı şeyi söylüyor, yani üzüm istiyor... Parayı aldı:
Susun, dövüşmeyin… Ben bu bir lira ile hepinizin isteğini yerine getiririm. Gönlünüzü bana teslim edin. Bu bir liranız, istediğiniz şeylerin hepsini yapar. Muratlarınızı yerine getirir, diyerek çarşıya koştu. Bir liralık üzüm aldı, önlerine koydu. Kavga da bitti, dövüş de… Dört adam şaşakaldılar…
(Mehmet Hengirmen,TÜRKçE ÖĞRENİYORUZ, 3,s.98)

İYİ İNSANLARA OLAN İHTİYAÇ

Gözlerini aç ve biraz zamana, biraz dostluğa, biraz sempatiye, biraz arkadaşlığa, biraz insanî emeğe ihtiyacı olan birini ara, bul! Yahut insanlık yararına yapabileceğin bir iş araştır ve yap!
Belki o yalnız kalmış biridir, belki o yaşamaktan usanmış, kırılmış biridir veya bir kötürümdür veya hayatında hiçbir başarı gösterememiş olan bir talih-sizdir. Sen onlara bir şey olabilirsin. O bir ihtiyar veya bir çocuk olabilir. Belki de iyi bir işin, boş bir gecesini ona verecek veya onun için koşacak gönüllülere ihtiyacı vardır.
Kim, insan denilen o paha biçilmeyen heyecan ve enerji kaynağının yap-maya muktedir olduğu şeyleri sayabilir? Her köşe ve bucakta ona ihtiyaç vardır.
Onun için sen de insanlığın hizmetine verebileceğin bir şeyin olup olma-dığını araştır! Eğer beklemek ve denemek zorunda kaldığını görürsen, onu geleceğe bırakıp ihmal etme!
Hayal kırıklığına uğrayacağından daha işe başlamadan emin ol ve buna ken-dini alıştır. Kendini insanlara insan olarak teslim etmedikçe, tatmin edilmiş say-ma!
Eğer sen tam bir ruhla buna sarılırsan, göreceksin ki, seni bekleyen muhak-kak biri vardır.

Albert SCHWEİTZER

Sunulan ders kitabı Türk dilinin gramerinin tamamını kapsamamaktadır. Ümit ederim, başka türkologlar bu ders kitabının çok daha üstününü ve tamamını gerçekleştirirler. Onlara bu alanda başarılar dilerim.